

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Veřejná správa

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA
ELEKTRONIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY VE
VYBRANÝCH ČLENSKÝCH STÁTECH EU
SE ZAMĚŘENÍM NA ZAVÁDĚNÍ SYSTÉMU
EU ETS

diplomová práce

Autorka: Bc. Anežka Winkelhöferová

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Lechner, Ph.D.

Rok: 2014

Prohlašuji na svou čest, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Anežka Winkelhöferová
V Praze, dne 4. 11. 2014

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, Mgr. Tomáši Lechnerovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky při tvorbě této práce.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Anežka Winkelhöferová**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Veřejná správa**
Název tématu: **Komparativní analýza elektronizace veřejné správy ve vybraných členských státech EU se zaměřením na zavádění systému EU ETS**

Zásady pro vypracování:

1. Diplomová práce se zaměřuje na problematiku elektronizace veřejné správy ve vybraných členských státech EU (Česká republika, Slovensko, Francie, Itálie a Spojené království). Pomocí komparativní analýzy dostupných zdrojů o úrovni využití nástrojů e-Governmentu v těchto vybraných státech bude srovnáván postup implementace a aktuální stav využití jednoho z těchto nástrojů, kterým je EU ETS (EU Emissions Trading Scheme).
2. Hlavním cílem práce je analyzovat zavedení elektronického nástroje EU ETS v porovnání s celkovou elektronizací veřejné správy, stupněm rozvoje informační společnosti a přístupem ke snižování emise skleníkových plynů. Hlavní otázkou je, zda postup implementace uvedeného systému zapadá do celkové koncepce rozvoje e-Governmentu ve vybraných členských státech, nebo zda stojí více samostatně.
3. Práce je rozdělena do tří základních částí. První část práce se zaměřuje komparativní analýzu stupně rozvoje elektronizace veřejné správy ve vybraných členských státech v obecném pohledu. Druhá část se věnuje analýze dostupných dat o zavádění vybraného systému EU ETS. V závěrečné části jsou porovnány výsledky obou analýz a je zodpovězena hlavní otázka práce.

Rozsah práce: 70

Seznam odborné literatury:

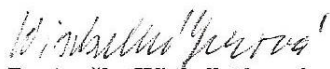
1. NIXON, P. – KOUTRAKOU, V. N. *E-Government in Europe : re-booting the state*. London: Routledge, 2007. ISBN 978-0-415-40186-9.
2. MATES, P. – SMEJKAL, V. *E-government v České republice : právní a technologické aspekty*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-36-6.
3. POLČÁK, R. *Právo a evropská informační společnost [elektronický zdroj]*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4886-7.
4. HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2808-4.
5. ŠPAČEK, D. *eGovernment : cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-261-8.
6. ZAJÍČEK, M. – ZEMAN, K. *Obchodování s emisními povolenkami v EU*. Praha: Oeconomica, 2012. 94 s. ISBN 978-80-245-1872-5.
7. GOULDER, L. H. Markets for Pollution Allowances: What Are the (New) Lessons? *The Journal of Economic Perspectives*, 2013, roč. 27, č. 1, s. 87–102. ISSN 08953309.
8. OBERTHÜR, S. – PALLEMAERTS, M. – KELLY, C. R. *The New Climate Policies of the European Union: Internal Legislation and Climate Diplomacy*. Brussels: VUBPRESS, 2010. ISBN 978-90-5487-607-6.

Datum zadání diplomové práce:

únor 2014

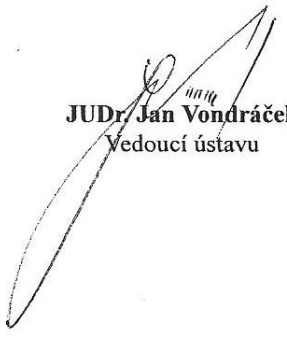
Termín odevzdání diplomové práce:

listopad 2014

Bc. Anežka Winkelhöferová

Řešitelka

JUDr. Jan Vondráček

Vedoucí ústavu

Mgr. Tomáš Lechner

Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.

Děkan NF VŠE

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje analyzování implementace evropského systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS) v porovnání s celkovou elektronizací veřejné správy, stupněm rozvoje informační společnosti a přístupem ke snižování emise skleníkových plynů ve vybraných členských zemích EU (Česká republika, Slovensko, Francie, Itálie, Spojené království). Hlavní otázkou práce je, zda postup zavádění systému EU ETS zapadá do celkové koncepce e-governmentu v dané zemi, nebo zda stojí samostatně. Evropský systém obchodování s emisními povolenkami představuje službu evropského e-governmentu a proto se i jeho implementace do značné míry váže na vyspělost využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě v dané zemi. Práce je rozdělena do tří hlavních částí, obsahem první kapitoly je komparativní analýza stupně rozvoje elektronizace veřejné správy ve zvolených státech, druhá část se věnuje analyzování dostupných informací o implementaci EU ETS, třetí kapitola srovnává výsledky obou předchozích analýz a zodpovídá hlavní otázku práce.

Klíčová slova: e-government, elektronizace, emise, emisní povolenky, Evropská unie, informační a komunikační technologie.

JEL klasifikace: K32, O38, Q53, Q54, Q55, Q58.

Abstract

This thesis analyzes the implementation of the EU emission trading scheme (EU ETS) in comparison with the electronization of public administration, the level of development of information society, and the approach to the regulation of greenhouse gas emissions in selected EU member states (the Czech republic, Slovakia, France, Italy, the United Kingdom). The main subject of this thesis is, whether the process of the implementation of EU ETS fits into the general conceptions of e-government in selected countries, or whether it stands individually. The EU system of emission trading is an european e-government service, and that is also the reason why its implementation depends significantly on the maturity of use of information and communication technologies within public administration in selected countries. This thesis is divided into three main sections, the first chapter contains the comparative analysis of the level of development of the electronization of public administration in selected countries, the second chapter contains

the analysis of available information about the implementation of EU ETS in these states, and the third chapter compares the results from both previous sections, and contains the answers to the main questions mentioned above.

Key Words: e-government, electronization, emission, emission allowances, European Union, information and communication technologies.

JEL classification: K32, O38, Q53, Q54, Q55, Q58.

Obsah

Úvod	1
1. Rozvoj e-governmentu ve vybraných zemích.....	4
1.1 Definice e-governmentu a souvisejících termínů	4
1.2 Pojetí e-governmentu v EU	5
1.3 Postkomunistické státy	6
1.3.1 Česká republika	9
1.3.2 Slovensko	14
1.4 Starší členské státy EU	18
1.4.1 Francie	18
1.4.2 Itálie.....	22
1.4.3 Spojené království	27
2. Analýza dostupných informací o zavádění systému EU ETS	32
2.1 Počátek EU ETS	32
2.2 Provoz EU ETS	34
2.2.1 Provoz EU ETS v prvních dvou fázích	35
2.2.2 Změny ve třetí fázi EU ETS	36
2.2.3 Stručné zhodnocení EU ETS.....	38
2.3 Postkomunistické státy	39
2.3.1 Česká republika	41
2.3.2 Slovensko	45
2.4 Starší členské státy EU	49
2.4.1 Francie	50
2.4.2 Itálie.....	54
2.4.3 Spojené království	57
3. Kapitola – porovnání výsledků obou analýz.....	60
3.1 Postkomunistické země	61
3.1.1 Česká republika	61
3.1.2 Slovensko	63
3.2 Starší členské země EU	65
3.2.1 Francie	66
3.2.2 Itálie.....	68

3.2.3	Spojené království	70
	Závěr	72
	Seznam zkratek	75
	Příloha.....	78
	Seznam použitých zdrojů.....	89
	Publikace a odborné články	89
	Elektronické zdroje	95

Úvod

V této diplomové práci se věnuji otázce elektronizace veřejné správy ve vybraných členských zemích Evropské unie (dále jen EU), konkrétně v podmínkách České republiky, Francie, Itálie, Slovenska a Spojeného království. V rámci zvolené problematiky e-governmentu jsem se blíže zaměřila na zavádění evropského systému obchodování s emisními povolenkami, tzv. EU Emissions Trading Scheme (dále jen EU ETS). Jedná se o současný projekt evropského e-governmentu, který A. Wiazmitinoff ve své práci zmiňuje jako příklad nového využití elektronizace veřejné správy v současném globalizovaném světě.¹ Aktuální je tato otázka i z toho důvodu, že v roce 2013 započala třetí fáze tohoto systému, přičemž EU ETS pro účely této fáze prošlo nemalými změnami, které je třeba při zpracovávání tohoto tématu vzít do úvahy.

EU se snažila zaujmout vůdčí úlohu v oblasti mezinárodní politiky ochrany klimatu již od počátku 90. let, patřila k nejsilnějším podpůrcům Rámcové dohody o změně klimatu (UNFCCC) a rovněž i Kjótského protokolu. Jako jeden z nejvýznamnějších počínů EU v rámci této problematiky je nicméně často vyzdvihován právě systém obchodování s povolenkami k emitování skleníkových plynů, EU ETS, který byl představen v roce 2005.²

Samotný e-government lze dle D. Špačka obecně považovat za cestu ke zvýšení efektivnosti funkcí veřejné správy.³ Co se týče změn v této oblasti v podmínkách EU, veřejná správa ve většině evropských zemí si v období posledních desítek let začala osvojovat nové informační a komunikační technologie (dále jen ICT) a potýká se s výzvami, které vyplývají z procesu zavádění „elektronické vlády“,⁴ přičemž jednotlivé státy těmto otázkám čelí v odlišných podmínkách, vybavené odlišným stupněm elektronizace veřejné správy i akumulací lidského kapitálu. Jedním z klíčových faktorů v rozvíjejících se informačních společnostech je výskyt a fungování informačních sítí, přičemž klíčovou roli zde hraje Internet. Samotné informační sítě nejsou novým společenským fenoménem, ale rychlost a dostupnost komunikačních prostředků v dnešní době jejich vývoj významně ovlivňují a podporují.⁵ Internet je dnes mimo jiné vnímán jako

¹ Wiazmitinoff (2010), s. 25.

² Oberthür – Pallemmaerts – Kelly (2010), s. 13.

³ Špaček (2010), s. 133.

⁴ Curtin – Sommer – Vis-Sommer (2013), s. 66.

⁵ Polčák (2009), s. 55.

zdroj potenciálu, který může nejen změnit způsob poskytování veřejných služeb, ale i kompletně přeměnit vztah mezi občanem a vládou. Jak zmiňuje G. G. Curtis a spol., s problematikou zavádění e-governmentu přímo souvisí nejen otázka zprostředkování veřejných služeb, ale i organizace a fungování vlády.⁶

Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, přičemž v první kapitole se zaměřuji na popis a porovnání stavu elektronizace veřejné správy a využití ICT ve zvolených členských zemích EU, zabývám se stručně vývojem e-governmentu v daném státě a snažím se vyzdvihnout nejdůležitější faktory a inovace, které v této sféře v jednotlivých zemích figurují. V druhé sekci práce se podobným způsobem zaměřuji na zavádění systému EU ETS ve vybraných členských státech, kdy porovnávám aktuální stav věcí, stručně popisuji vývoj této problematiky v jednotlivých státech a snažím se vystihnout specifika dané země. Ve třetí kapitole této práce pak zodpovídám ústřední otázku této práce, tedy zda zavádění systému EU ETS zapadá či nezapadá do celkové koncepce e-governmentu v jednotlivých zemích, přičemž pracuji s výsledky analýz z obou předchozích hlavních kapitol práce.

Pro účely této práce jsem jako hlavní metodu zvolila komparativní analýzu, tedy srovnávání dostupných relevantních údajů mapující stav ve zvolených evropských zemích, dále uplatním metodu syntézy, tedy vyvozování závěrů na základě podniknutého výzkumu, a dále deskripci, čili metodu popisnou. Metodu komparativní analýzy využiji hlavně při srovnávání úrovně využití e-governmentu v jednotlivých státech, podmínek, ve kterých tento proces probíhá, postupu implementace a aktuálního stavu využití jednoho z nástrojů e-governmentu, již zmíněného EU ETS. Jak jsem již uvedla výše, pro účely své práce jsem se rozhodla analyzovat zmíněnou problematiku v České republice, ve Francii, v Itálii, na Slovensku a ve Spojeném království. Jedná se tedy o země velmi rozmanité co do kultury a historického vývoje, tradice ochrany životního prostředí, přístupu k řízení veřejné správy, i co do stavu a vyspělosti využívaných ICT především ve veřejné správě, ale i v jiných oblastech. Z těchto důvodů jsem zvolila právě metodu komparativní analýzy, která umožňuje vystihnout specifika a odlišnosti jednotlivých zemí.

Jako hlavní cíl této práce jsem stanovila analyzovat zavedení elektronického nástroje EU ETS v porovnání s celkovou elektronizací veřejné správy a rozvojem informační společnosti v daných státech a rovněž s přístupem ke snižování emisí skleníkových plynů a ochraně životního prostředí. Hlavní hypotéza, kterou se budu snažit

⁶ Curtin – Sommer – Vis-Sommer (2013), s. 66.

zodpovědět, zní, zda postup implementace uvedeného systému zapadá do celkové koncepce rozvoje e-governmentu ve vybraných státech, nebo zda naopak stojí samostatně, zda a do jaké míry je v souladu s podmínkami a předpoklady dané země pro snižování emise skleníkových plynů (zejména co se týče historie této problematiky v daném státě, výbavy lidským kapitálem a dalšími potřebnými prostředky, a dále rozvojem elektronické veřejné správy). Rovněž se budu snažit zodpovědět, jaké faktory ovlivňovaly a komplikovaly postup implementace EU ETS v různých podmínkách, a konečně, jak si daná země vede v problematice implementace ICT ve veřejné správě se zaměřením na zavádění evropského systému obchodování s emisními povolenkami a splňováním příslušných povinností stanovených na evropské úrovni pro jednotlivé členské státy.

1. Rozvoj e-governmentu ve vybraných zemích

1.1 Definice e-governmentu a souvisejících termínů

Termínem **e-government** lze velmi obecně rozumět využití informačních technologií veřejnoprávními subjekty.⁷ Podle P. Matese a V. Smejkal je jeho smyslem poskytnout všem soukromým subjektům větší komfort při realizaci kontaktů se státem a jinými subjekty veřejné moci tím, že umožní rychlejší a jednodušší komunikaci, zvýší efektivnost vnitřních procesů orgánů veřejné moci a povede k vyšší transparentnosti jejich činnosti adresované veřejnosti. E-government tedy přispívá k vytváření toho, co je označováno jako „dobrá správa“ („Good Governance“), tj. proces vládnutí a jeho kontrola, a rovněž vyšší participace občanů na tomto procesu. Je také spojován s přechodem od vrchnostenského pojetí správy k veřejné správě koncipované jako služba občanům coby zákazníkům.⁸ Podle D. Špačka má e-government potenciál zlepšit fungování procesu vládnutí dosažením těchto efektů: vyšší efektivnosti veřejné správy (prostřednictvím redukce nákladů či lepší alokace zdrojů), vyšší kvality služeb, lepších výsledků veřejných politik díky využití potenciálu Internetu pro sdílení dat, podněcování dalších reforem veřejné správy, pomoci při řešení aktuálních dopadů hospodářského vývoje a většího zapojení občanů do veřejného dění a zvýšení důvěry ve vládu.⁹ S tímto souvisí pojem **e-demokracie**, který můžeme chápat jako prosazování a posílení občanských práv a povinností v informační a znalostní společnosti. V centru pozornosti se opět nacházejí možnosti participace občanů na politickém dění a využití ICT v této problematice,¹⁰ s čímž je úzce provázán pojem **e-participace**.

⁷ Heeks (2006), s. 4. Samozřejmě se lze setkat i s mnoha dalšími definicemi e-governmentu. Několik příkladů nabízí dokument Framework for a Set of e-Government Core Indicators z roku 2012, ve kterém jsou uvedeny rozličné definice e-governmentu pocházející z různých zdrojů (UNDESA, World Bank, OECD, European Commission). Blíže viz Framework of a Set of e-Government Core Indicators (2012), s. 4. Dostupné z WWW: http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/partnership/Framework_for_a_set_of_E-Government_Core_Indicators_Final_rev1.pdf, citace ze dne 8. 7. 2014.

⁸ Mates – Smejkal (2012), s. 40.

⁹ Špaček (2012), s. 19-20.

¹⁰ Meier (2012), s. 3.

1.2 Pojetí e-governmentu v EU

Proces elektronizace veřejné správy a budování informační společnosti má v dnešní Evropské unii dlouhodobou tradici. Nutnost strategického přístupu vrcholných orgánů ES k této problematice konstatovala a obhajovala již tzv. **Bangemannova zpráva** z roku 1994. Touto zprávou byly de facto založeny aktivity Společenství směřující k vybudování informační společnosti na co nejvyšší úrovni.¹¹

Současné pojetí e-governmentu v rámci EU (a v podmínkách jednotlivých členských států) dle D. Špačka významně vychází z iniciativ a výsledků informačních politických konceptů nazývaných eEurope. V evropských informačních politikách je dle jeho slov e-government považován za jeden z nástrojů pro vytváření informační společnosti, který by měl být do určité míry standardizován a měl by zajistit propojení určitých řešení e-governmentu mezi jednotlivými členskými zeměmi EU (jedná se o tzv. panevropské služby).¹² Hlavním cílem iniciativy **eEurope – An Information Society for All** z roku 1999 bylo přivést každého občana, domácnost či sektor do digitálního věku, vytvořit Evropu se znalostmi digitálních technologií, podporující rozvinutou kulturu podnikání, připravenou financovat a rozvíjet nové nápady a inovace a rovněž zajistit, že celý proces bude v souladu se sociální integrací.¹³ Po lisabonském summitu byla iniciativa eEurope revidována a schválena v podobě akčního plánu **eEurope 2002**.¹⁴ P. Nixon a V. N. Koutrakou pak mezi výsledky projektu eEurope 2002 vyzdvihují, že mimo jiné dosáhl zvýšení počtu občanů a podniků s připojením k Internetu, změnil prostředí regulace pro zřizování a provoz komunikačních sítí a služeb pro e-commerce, pomohl zaměstnancům načerpat potřebné znalosti, zpřístupnil vládní činnost na Internetu a zasadil se o zvýšení bezpečnosti na informačních sítích.¹⁵ Následuje strategická iniciativa **eEurope 2005** z roku 2002, v rámci které byl mezi moderní online veřejné služby zařazen e-government, e-learning a e-zdravotnictví.¹⁶

¹¹ Polčák (2009), s. 97.

¹² Špaček (2012), s. 23.

¹³ Curtin – Sommer – Vis-Sommer (2013), s. 71.

¹⁴ Špaček (2012), s. 24. Podle R. Polčáka i oficiálních informací se hlavní cíle obsažené v iniciativě eEurope 2002 dají shrnout následovně: dostupnější a bezpečnější Internet, zaměření se na lidské zdroje (práce s mládeží, budování znalostní ekonomiky, zapojení občanů do znalostní ekonomiky), podpora využití Internetu (prosazování e-commerce, e-governmentu, e-health, apod.). Polčák (2009), s. 98. eEurope 2002. Dostupné z WWW: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24226a_en.htm, citace ze dne 6. 7. 2014.

¹⁵ Nixon – Koutrakou (2007), s. 24.

¹⁶ Špaček (2012), s. 25.

Dalšími významnými dokumenty, které sehrály významnou úlohu v problematice rozvoje e-governmentu v EU, jsou The Role of eGovernment for Europe's Future z roku 2003, i2010 z roku 2005 a akční plán i2010 eGovernment Action Plan z roku 2006.¹⁷ Dokument i2010 P. Nixon a V. N. Koutrakou zmiňují coby prostředek, kterým Evropská komise zamýšlela pomoci EU dostat se do čela iniciativy vedoucí ke vzniku skutečné informační společnosti.¹⁸

V současnosti platí dokument **Digitální agenda pro Evropu** (Digital Agenda for Europe), jež byla přijata v roce 2010 jako součást strategie Evropa 2020. Cíle strategie digitální agendy v oblasti e-governmentu specifikovala Komise v akčním plánu The European e-Government Action Plan 2011-2015 z roku 2010.¹⁹

1.3 Postkomunistické státy

Vzhledem k výrazným odlišnostem v politickém vývoji, přístupu a podmínkách pro využívání informačních technologií ve veřejné správě, jsem se rozhodla částečně převzít členění evropských zemí, se kterými pracovali J. Zoroja a M. Vintar ve svých studiích a věnovat se odděleně postkomunistickým státům (které v tomto případě představuje Česká republika a Slovensko) a starším a rozvinutějším členským zemím EU (Francii, Itálii a Spojenému království).

J. Zoroja v souvislosti s problematikou odlišnosti těchto dvou skupin států uvádí, že nejen v oblasti využití e-governmentu, ale i Internetu celkově, existuje výrazná difference

Mezi hlavní cíle tohoto projektu bylo zařazeno vytvoření dynamického prostředí pro e-business a bezpečné informační infrastruktury, dále dostupnost širokopásmového připojení. eEurope 2005. Dostupné z WWW: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24226_en.htm, citace ze dne 6. 7. 2014.

Dále si tato iniciativa kladla za cíl poskytnout více příležitostí podílet se na vzniku společnosti globálních informací („the global information society“) každému subjektu, přičemž těchto cílů chtěl projekt eEurope 2005 dosáhnout čtyřmi hlavními strategiemi: tzv. politickými opatřeními, výměnou osvědčených postupů, benchmarkingem a větší všeobecnou koordinací existujících politických opatření. Nixon – Koutrakou (2007), s. 25.

¹⁷ Špaček (2012), s. 26.

¹⁸ Nixon – Koutrakou (2007), s. 26.

Svých cílů se zde snaží dosáhnout dokončením jednotného informačního prostoru řízeného jednotným souborem pravidel, podporou inovací a investic ve výzkumu ICT, vytvořením široce přístupné evropské informační společnosti, která podporuje růst a zaměstnanost. i2010: Information Society and the Media Working towards Growth and Jobs. Dostupné z WWW: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/c11328_en.htm, citace ze dne 6. 7. 2014.

¹⁹ Špaček (2012), s. 26-27. Zahrnuje čtyři hlavní politické priority: zmocnění občanů a podniků prostřednictvím e-governmentu, zlepšení přístupu k veřejným informacím, zvýšení transparentnosti, posílení mobility v rámci jednotného trhu, prosazování efektivit prostřednictvím e-governmentu, snižování administrativní zátěže, vytvoření vhodných klíčových předpokladů a stanovení příslušných právních a technických podmínek. European eGovernment Action Plan 2011 – 2015, s. 3. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:EN:PDF>, citace ze dne 6. 7. 2014.

mezi tzv. rozvinutými a postkomunistickými evropskými zeměmi.²⁰ Dle tohoto výzkumu postkomunistické země obecně vykazují nižší „gramotnost“ v oblasti digitálních technologií a nižší počet obyvatel mající přístup k Internetu (což souvisí i s hospodářským a společenským rozvojem země).²¹ M. Vintar se ve své publikaci zabývá související otázkou, a to sice zda existuje spojitost mezi národní konkurenceschopností a stupněm připravenosti e-governmentu v evropských zemích. M. Vintar pracuje se staršími údaji (pocházejícími z roku 2005), které nicméně i v této době nasvědčovaly tomu, že jak Česká republika, tak i Slovensko oproti výše zmíněným zemím disponovaly nižší konkurenceschopností, než jaký byl průměr starších členských zemí EU, a ještě nižší úrovní rozvinutosti e-governmentu.²²

Odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi co do úrovně e-governmentu lze doložit použitím indexu EGDI.²³ Česká republika a Slovensko skutečně nedosahují v hodnotách EGDI takových výsledků jako Francie, Itálie a Spojené království, které se zařadily do kategorie zemí s velmi vysokým EGDI (s hodnotou vyšší než 0,75), nicméně oba tyto státy spadají do kategorie s vysokým EGDI (s hodnotami mezi 0,5 a 0,75) spolu s Polskem, Řeckem, Maďarskem a dalšími státy.²⁴ Hodnoty indexu EGDI ze studie z roku 2014 zachycuje tabulka č. 1. Uvedené údaje rovněž zahrnují změnu pořadí co do hodnoty tohoto indexu oproti roku 2012. Česká republika si oproti Slovensku viditelně pohoršila, naproti tomu nejlepších výsledků dosahují Francie a Spojené království.

²⁰ Zoroja (2011), s. 120.

²¹ Zoroja (2011), s. 127.

²² Vintar (2007), s. 200-201.

²³ Jedná se o tzv. e-government development index, který představuje vážený průměr tří normovaných výsledků ve třech nejvýznamnějších oblastech e-governmentu: rozsah a kvalita on-line služeb, stav vývoje telekomunikační infrastruktury a související lidský kapitál. Schmeelk – Gupta – Trusko (2014), s. 819.

²⁴ UN E-Government Survey 2014, s. 17. Dostupné z WWW:
<http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, citace ze dne 6. 7. 2014.

Tabulka č. 1: EGDI ve vybraných členských zemích EU v roce 2014

	EGDI	Pořadí v roce 2014 ²⁵	Pořadí v roce 2012
Francie	0.8938	4.	6.
Spojené království	0.8695	8.	3.
Itálie	0.7593	23.	32.
Česká republika	0.6070	53.	46.
Slovensko	0.6506	51.	53.

Zdroj: UN E-Government Survey 2014, s. 34. Dostupné z WWW:
<http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, citace ze dne 6. 7. 2014.

Výše popsané rozpory mezi členskými státy EU lze ilustrovat i s využitím tzv. indexu e-připravenosti (e-readiness index),²⁶ přičemž Slovensko i Česká republika si opět nevedou v průběhu let tak dobře jako západoevropské státy uvažované v této práci, jak je vidět z údajů v tabulce č. 2.²⁷ Spojené království a Francie si oproti tomu znovu vedou nejlépe.

Tabulka č. 2: Vývoj indexu e-připravenosti ve vybraných členských zemích EU

	2003	2004	2005	2008
Francie	0,690	0,669	0,692	0,804
Itálie	0,685	0,660	0,679	0,668
Spojené království	0,814	0,885	0,877	0,787
Česká republika	0,542	0,621	0,640	0,670
Slovensko	0,528	0,556	0,589	0,589

Zdroj: Reddick (2010), s. 289.

²⁵ Jedná se o průzkum, který zkoumá stav e-governmentu v 193 členských zemí Organizace spojených národů. UN E-Government Survey 2014, s. 3. Dostupné z WWW:
<http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, citace ze dne 22. 7. 2014.

²⁶ Pojem „e-readiness“ nelze jednoznačně definovat, nahlížet na tento termín lze různě. Spojené národy (UN) nicméně e-připravenost určily jako úsilí vyvíjené členskými státy v oblasti e-governmentu ve veřejném sektoru, posuzované podle průměrného „e-readiness“ indexu. Akintoye – Goulding – Zawdie (2012), s. 370.

Obecně si tento pojem lze vyložit jako míru toho, jak jsou současné politické kroky a institucionální rámec nakloněny implementaci udržitelného systému e-governmentu. Viscusi – Batini – Mecella (2010), s. 100.

²⁷ Index e-připravenosti zahrnuje internetové portály, telekomunikační infrastrukturu a její využití i indikátory lidského kapitálu. Reddick (2010), s. 289.

1.3.1 Česká republika

1.3.1.1 Veřejná správa v ČR

Z hlediska uspořádání veřejné správy se jedná o unitární decentralizovaný stát typu parlamentní demokracie. V čele výkonné moci stojí prezident, jenž disponuje omezenými pravomocemi, vláda je zodpovědná zákonodárnému orgánu (dvoukomorovému parlamentu). Vedle vlády a prezidenta přísluší výkonné pravomoci ministerstvům a jinými správním úřadům a dále státnímu zastupitelství.²⁸ V současnosti má Česká republika 14 krajů včetně hlavního města Prahy a 6 253 obcí.²⁹

1.3.1.2 Vývoj e-governmentu v ČR

Českou republiku J. Zoroja ve své studii vyzdvihuje jako příklad postkomunistické země, která učinila významný pokrok na poli využití Internetu.³⁰ Co se týče rozvoje informační společnosti, R. Polčák zmiňuje, že Česká republika se v těchto otázkách bohatě inspirovala evropskými aktivitami a to ještě před svým vstupem do EU. Stav české legislativy upravující problematiku e-governmentu v tomto období však hodnotí jako nevalný a k jejímu rozvoji mělo dle jeho slov docházet především překládáním evropských směrnic, jež byly následně vydávány jako české zákony.³¹

D. Špaček nicméně ve své publikaci jako významný mezník rozvoje e-governmentu v podmínkách České republiky označil rok 2000, jenž krom jiného přinesl přijetí významného právního předpisu, zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (ISVS), čímž se vyřešila situace, kdy v oblasti ISVS neexistoval obecný zákon, pouze řada speciálních právních předpisů.³² V této souvislosti bych zmínila dále zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, který byl rovněž přijat v roce 2000.³³

²⁸ Halásková (2012), s. 48.

²⁹ Tab. 0201 Vývoj počtu obcí v České republice podle krajů. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0201.pdf, citace ze dne 9. 7. 2014.

³⁰ Zoroja (2011), s. 127.

³¹ Polčák (2009), s. 102-103.

³² Zákon se stal významným koordinujícím nástrojem a následující období bylo poznamenáno jeho upřesňováním a také dalším rozvojem legislativy, jež se snažila reagovat na plánované projekty e-governmentu v informačních politikách vlád. Špaček (2012), s. 53.

³³ Elektronický podpis P. Mates a V. Smejkal definují jako data v elektronické podobě, připojená nebo logicky spojená s datovou zprávou, která mohou být použita pro identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě a představují její souhlas s informacemi, v datové zprávě obsaženými. Mates – Smejkal (2012), s. 138.

Za opravdový přínos zákona o elektronickém podpisu P. Mates a V. Smejkal ve své publikaci označují nikoli technický přínos, nýbrž, jak uvádějí, „revoluční proniknutí elektroniky do oblasti papírových dokumentů“, protože tento zákon zrovnoprávnil papírové a elektronické dokumenty. Mates – Smejkal (2012), s. 157.

Důležité změny v této oblasti dále přineslo přijetí zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů („zákon o e-governmentu“),³⁴ jež nabyl účinnosti v roce 2009, přičemž tento zákon s sebou přinesl např. první právní úpravu datových schránek a jejich využití.³⁵ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění novely č. 190/2009 Sb., nabyl účinnosti dne 1. července 2009 a od tohoto data Ministerstvo vnitra v České republice zřizuje datové schránky.³⁶

První ucelenou českou polistopadovou koncepcí informační politiky představuje dokument **Státní informační politika – cesta k informační společnosti (SIP)**.³⁷ Na ni později navazovala **Koncepce budování ISVS**, kterou vláda schválila usnesením č. 1059 v roce 1999.³⁸ R. Polčák ve své publikaci jako důležitý dokument české informační politiky tohoto období vyzdvihuje vládní program **e-Česko 2006** a rovněž zmiňuje Bílou knihu o elektronickém obchodu.³⁹ V této souvislosti stojí za zmínku rovněž **Akční plán realizace státní informační politiky**, který vláda schválila v roce 2000.⁴⁰

Orgánem, kterému byla po dlouhou dobu svěřena zodpovědnost nad politikou informační společnosti v ČR, bylo Ministerstvo informatiky. Poté, co ukončilo svou činnost, přešla většina jeho kompetencí především na Ministerstvo vnitra, a pak dále na Ministerstvo průmyslu a obchodu.⁴¹ Z tohoto období ve vývoji českého e-governmentu sehrál významnou úlohu dokument **Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart Administration v období 2007-2015**.⁴² Dosud aktuálním

³⁴ Špaček (2012), s. 81.

³⁵ Špaček (2012), s. 83.

³⁶ Mates – Smejkal (2012), s. 166.

³⁷ Špaček (2012), s. 55. Jako prioritní oblasti tohoto dokumentu lze označit např. šíření informační gramotnosti, informatizaci demokracie, rozvoj informačních systémů veřejné správy a budování komunikační infrastruktury, dále otázky spojené s důvěryhodností a bezpečností informačních systémů a ochranou osobních dat a transparentního ekonomického prostředí. Špaček (2012), s. 56.

³⁸ Špaček (2012), s. 56. Tento dokument jako jeden z nejvýznamnějších dílčích úkonů vytýčuje informatizaci veřejné správy (modernizace a racionalizace veřejné správy za pomoci moderních technologií a postupů). Koncepce budování informačních systémů veřejné správy. Dostupné z WWW: <http://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>, citace ze dne 10. 7. 2014.

³⁹ Polčák (2009), s. 103. Vzhledem k blížícímu se vstupu ČR do EU, dokument Státní informační a komunikační politika (e-Česko 2006) se zaměřil především na zapracování záměrů a požadavků dokumentu „eEurope 2005: Informační společnosti pro všechny“ do národních podmínek. Státní informační a komunikační politika – e-Česko 2006, s. 3. Dostupné z WWW: <http://www.culturenet.cz/res/data/002/000269.pdf>, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁴⁰ Účelem Akčního plánu bylo „vymezení rámce pro odpovědnost, společný postup a efektivnější využití zdrojů ze státního rozpočtu v konkrétních aktivitách ministerstev a dalších organizací státní správy při realizaci cílů státní informační politiky“. Akční plán realizace státní politiky. Dostupné z WWW: www.iss.cz/archiv/2000/sbornik/dokumenty/akcni_plan.doc, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁴¹ Polčák (2009), s. 102-103. Ministerstvo informatiky bylo s konečnou platností zrušeno v roce 2007. Špaček (2012), s. 76.

⁴² Špaček (2012), s. 77. Cílem Strategie bylo „zajistit koordinovaný a efektivní způsob zlepšování veřejné správy a veřejných služeb s využitím prostředků ze strukturálních fondů v programovém období 2007

dokumentem je **Strategie implementace e-governmentu v území z roku 2008**,⁴³ který představuje e-government jako krok ke vzniku moderního, přátelského, efektivního úřadu.⁴⁴ Na závěr bych ještě zmínila dokument **State Policy in Electronic Communications – Digital Czech Republic**, který byl přijat na začátku roku 2011. Za cíl si klade zhodnotit současný stav dostupnosti a vývoj ve vybraných oblastech elektronické komunikace, které mají největší růstový potenciál.⁴⁵

1.3.1.3 Významné projekty českého e-governmentu

Z hlediska výše zmíněného dokumentu (Strategie implementace e-governmentu v území z roku 2008) lze za nejvýznamnější projekty současného e-governmentu v České republice označit projekt Czech POINT a základní registry. Projekt **Czech POINT** (Český Podací Ověřovací Informační Terminál), jehož ostrá verze byla spuštěna v roce 2008,⁴⁶ je realizací kontaktních míst veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb.⁴⁷ Služby, které Czech POINT nabízí, zahrnují např. vydávání ověřených výpisů z katastru nemovitostí, výpisu z obchodního rejstříku, vyřizování žádostí týkajících se datových schránek a další.⁴⁸ Hospodářský průzkum OECD z roku 2010 zmiňuje projekt Czech POINT ve velmi pozitivním světle,⁴⁹ D. Špaček jako jeho hlavní přínosy vyzdvihl snížení administrativní zátěže ve veřejné správě,⁵⁰ což ostatně bylo hlavním cílem tohoto projektu.⁵¹ Pokud jde o faktické využívání této služby českého e-governmentu, lze pro ilustraci zmínit, že v roce 2011 využilo služeb Czech POINT celkem 55,2 % podniků.⁵²

– 2013“. Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart Administration v období 2007 – 2015, s. 7. Dostupné z WWW: www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁴³ Špaček (2012), s. 78.

⁴⁴ Strategie implementace e-governmentu v území, s. 1. Dostupné z WWW: www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁴⁵ eGovernment in the Czech Republic (2014), s. 11. Dostupné z WWW: <http://epractice.eu/files/eGovernment%20in%20CZ%20-%20April%202014%20-%20v.16.0.pdf>, citace ze dne 11. 7. 2014.

⁴⁶ Špaček (2012), s. 79.

⁴⁷ Mates – Smejkal (2012), s. 28.

⁴⁸ Špaček (2012), s. 80.

⁴⁹ OECD Economic Surveys: Czech Republic 2010, s. 144-145.

⁵⁰ Špaček (2012), s. 81.

⁵¹ Blíže viz Strategie implementace e-governmentu v území, s. 2. Dostupné z WWW: www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁵² Jedná se o procentní podíl z celkového počtu podniků v dané velikostní a odvětvové skupině. Tabulka 34: Podniky využívající služby Czech POINTu pro své potřeby, 2011. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012, citace ze dne 9. 7. 2014.

S fungováním Czech POINT je spojena problematika Komunikační infrastruktury veřejné správy (KIVS), jež zajišťuje „vzájemné, bezpečné a řízené propojování subjektů veřejné a státní správy, komunikaci subjektů veřejné a státní správy s jinými subjekty ve vnějších sítích, jakými jsou Internet a komunikační

Další zmíněný projekt českého e-governmentu, **základní registry**, jsou tvořeny registrem obyvatel, registrem osob, registrem územní identifikace, adres a nemovitostí a registrem práv a povinností.⁵³ O zřízení základních registrů se v České republice diskutovalo již od 90. let, ale k realizaci tohoto projektu došlo až v roce 2009.⁵⁴ Tuto problematiku upravuje zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů,⁵⁵ a zajišťování provozu informačního systému základních registrů spadá do kompetence Správy základních registrů.⁵⁶ Systém těchto registrů umožňuje čerpat a sdílet data v dané oblasti z jediného zdroje, který je spolehlivý, transparentní a odpovídajícím způsobem zabezpečený.⁵⁷ Vznik základních registrů byl vedle projektu Czech POINT rovněž vyzdvihován hospodářským průzkumem OECD z roku 2010 jako druhá hlavní iniciativa českého e-governmentu.⁵⁸

Již jsem zmínila **datové schránky**, které představují způsob, jak přiblížit orgán veřejné moci občanovi s využitím elektronických nástrojů, zvýšit efektivnost komunikace mezi občanem a orgánem veřejné moci a efektivnost komunikace mezi orgány veřejné moci navzájem.⁵⁹ Jedná se o centralizovaný systém, jehož garantem je stát prostřednictvím Ministerstva vnitra.⁶⁰ Jako ilustraci používání datových schránek bych zde opět uvedla data z roku 2011, kdy celkem 75 % podniků z celkového množství využily datové schránky pro příjem zpráv či dokumentů od organizací veřejné správy.⁶¹ Menší procentní podíl podniků (53,7 %) využil datových schránek pro zasílání dokumentů organizacím veřejné správy v roce 2011.⁶²

Ministerstvo vnitra, jak již bylo naznačeno výše, sehrává v oblasti českého e-governmentu významnou úlohu. Je ústředním orgánem státní správy pro oblasti

struktura EU“. Strategie implementace e-governmentu v území, s. 2. Dostupné z WWW: www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁵³ Špaček (2012), s. 89.

⁵⁴ Mates – Smejkal (2012), s. 90.

⁵⁵ Špaček (2012), s. 89.

⁵⁶ Mates – Smejkal (2012), s. 97-98.

⁵⁷ Strategie implementace e-governmentu v území, s. 3. Dostupné z WWW: www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx, citace ze dne 10. 7. 2014.

Zásadním prvkem se v tomto systému stal tzv. referenční údaj, který by měl být přebíráán ze systému základních registrů, aniž by bylo nutné ho ověřovat. Špaček (2012), s. 89.

⁵⁸ OECD Economic Surveys: Czech Republic 2010, s. 146.

⁵⁹ Mates – Smejkal (2012), s. 166.

⁶⁰ Polčák (2009), s. 117.

⁶¹ Tabulka 32: Podniky využívající datové schránky pro příjem zpráv či dokumentů od organizací veřejné správy, 2011. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012, citace ze dne 9. 7. 2014.

⁶² Tabulka 33: Podniky využívající datové schránky pro zasílání dokumentů organizacím veřejné správy, 2011. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012, citace ze dne 9. 7. 2014.

informačních systémů veřejné správy a do jeho kompetencí spadá mimo jiné i zajišťování fungování veřejných informačních systémů,⁶³ činností kontaktních míst veřejné správy, nebo podmínek pro činnost veřejné správy prostřednictvím veřejných informačních systémů.⁶⁴ Rovněž provozuje veřejný informační systém, tzv. **Portál veřejné správy** (<http://portal.gov.cz>). Na stránkách Ministerstva vnitra je označován za tzv. elektronickou bránu do veřejné správy⁶⁵ a P. Mates a V. Smejkal jej ve své publikaci označili za jeden z prvních, skutečně zásadních přínosů k rozvoji e-governmentu v České republice, přičemž do provozu byl spuštěn v roce 2003 a od té doby prošel nemalými změnami.⁶⁶

Specifickou sféru e-governmentu obecně představuje oblast e-justice (využití ICT na poli spravedlnosti), která pro justiční systém dané země představuje velkou výzvu.⁶⁷ V podmínkách České republiky jsou prakticky veškeré produkty e-Justice dostupné na portálu Ministerstva spravedlnosti (<http://www.justice.cz>).⁶⁸ V oblasti elektronizace justice v podmínkách České republiky jsou významné především dva doposud nerealizované projekty, konkrétně projekt elektronické Sbírky zákonů (e-Sbírka) a projekt elektronického legislativního procesu, které mají představovat důležitý krok v e-governmentu v oblasti práva.⁶⁹ P. Mates a V. Smejkal ve své publikaci došli k závěru, že v oblasti české justice došlo v posledních letech k nemalému úsilí o jeho elektronizaci a pokud by tento trend vydržel a byl by završen jednotným e-Spisem, a pokud by dále byly dokončeny projekty e-Sbírka a e-Legislativa, pak by bylo možné českou justici označit za jednu nejmodernějších na světě.⁷⁰ Nicméně, i když systémy e-Sbírka a e-Legislativa měly

⁶³ Mates – Smejkal (2012), s. 56.

⁶⁴ Mates – Smejkal (2012), s. 57.

⁶⁵ Portál veřejné správy. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>, citace ze dne 10. 7. 2014.

⁶⁶ Mates – Smejkal (2012), s. 69.

Zákon o informačních systémech veřejné správy Portál veřejné správy popisuje jako informační systém veřejné správy zajišťující přístup k informacím státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků a orgánů veřejné moci, které nejsou státními orgány ani orgány územních samosprávných celků a komunikaci s nimi, přičemž tato komunikace se realizuje prostřednictvím datových schránek a prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy. Mates – Smejkal (2012), s. 71.

⁶⁷ Kengyel – Nemessányi (2012), s. 137.

⁶⁸ Mates – Smejkal (2012), s. 111.

⁶⁹ Zpráva o projektu elektronické Sbírky zákonů a mezinárodních smluv (e-Sbírka) a elektronického legislativního procesu (e-Legislativa), s. 2. Dostupné z WWW: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2013-2014/1---Zprava-o-projektu-eSbirky-ze-dne-3--ledna-2013.pdf>, citace ze dne 10. 7. 2014.

Mezi významné elektronické nástroje české e-justice lze zařadit především e-podatelný, tedy elektronické podatelny. Mates – Smejkal (2012), s. 132.

⁷⁰ Mates – Smejkal (2012), s. 137. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/o-aplikaci-sbirka-zakonu-a-sbirka-mezinarodnich-smluv.aspx>, citace ze dne 17. 7. 2014.

být spuštěny k 1. lednu 2014 společně se zavedením nové právní úpravy,⁷¹ v současnosti byly oba projekty pozastaveny.⁷²

1.3.2 Slovensko

1.3.2.1 Veřejná správa na Slovensku

Slovensko je unitární parlamentní republika s decentralizovanými prvky. Zákonomodárnou moc zde představuje jednokomorový parlament (Národní rada), výkonnou moc zastupuje (podobně jako v ČR) prezident a vláda, která je zodpovědná Národní radě.⁷³ Co se týče regionálního členění, na Slovensku je 2 930 místních celků, 79 okresů a 8 krajů.⁷⁴

1.3.2.2 Vývoj e-governmentu na Slovensku

V oblasti rozvoje elektronické veřejné správy lze, jak jsem již zmínila výše, nalézt podobné charakteristiky jako v České republice, což je dle mého názoru způsobeno především společným historickým vývojem obou zemí a jejich vzájemnou dlouhodobou provázaností. Rozvoj informační společnosti byl i v případě Slovenské republiky značně ovlivněn prioritami EU,⁷⁵ nicméně vedle zavádění příslušné evropské legislativy Slovensko přijalo i množství národních strategických dokumentů a akčních plánů.⁷⁶ V souvislosti s požadavkem EU na sladění politických kroků členských států v oblasti zavádění ICT, slovenská vláda v roce 2003 schválila dokument **Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a akčný plán.**⁷⁷ V roce 2004 byla přijata Národní

⁷¹ O aplikaci Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/o-aplikaci-sbirka-zakonu-a-sbirka-mezinarodnich-smluv.aspx>, citace ze dne 17. 7. 2014.

⁷² Ministerstvo se snaží zabránit miliardovým ztrátám ze zpožděných evropských projektů. Dostupné z WWW: <http://www.policejninoviny.cz/ministerstvo-vnitra-se-snazi-zabranit-miliardovym-ztratam-ze-zpozdenych-evropskych-projektu.html>, citace ze dne 22. 7. 2014.

⁷³ Halásková (2012), s. 50-51.

⁷⁴ Halásková (2012), s. 130.

⁷⁵ Bucher – Finka (2011), s. 182.

⁷⁶ Turlea – Bogdanowicz (2007), s. 318.

⁷⁷ Bucher – Finka (2011), s. 182.

Tento dokument navazoval na dokumenty Politika informatizácie spoločnosti v SR, akční plán iniciativy eEurope+ a další strategické dokumenty slovenské vlády. Za cíl si kladl vytvořit podmínky pro koordinované, koncepční a efektivní využívání veřejných financí v procesu informatizace společnosti, akumulaci vědomostního kapitálu a vytváření konkurenceschopnosti, dále usiloval o zefektivnění výkonu veřejné správy a zvýšení administrativních kapacit, zabezpečení transparentnosti a omezení korupce ve veřejné správě. **Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a Akčný plán**, s. 5. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/starsie-/11147s#Strat%C3%A9gia%20informatiz%C3%A1cie%20spolo%C4%8Dnosti%20v%20podmienkach%20SR>, citace ze dne 6. 8. 2014.

Lisabonská strategie,⁷⁸ přičemž dokument **Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010** (schválena v roce 2005)⁷⁹ měl přispět k dosažení cílů stanovených v Lisabonské strategii.⁸⁰ Mezi klíčové dokumenty současného slovenského e-governmentu především spadá **Stratégia informatizácie verejnej správy** (schválena usnesením vlády č. 181/2008), která určila strategické cíle procesu zavádění e-governmentu a určuje postup vedoucí k modernizaci veřejné správy a elektronizaci veřejných služeb.⁸¹ Na Strategii navázala **Národná koncepcia informatizácie verejnej správy** stanovující strukturu integrovaných informačních systémů veřejné správy a předepisuje standardy jejich budování.⁸² V roce 2011 byl dále schválen dokument **Revízia budovania eGovernmentu**, který se zaměřil na praktickou stránku implementace jednotlivých projektů.⁸³

Co se týče základních právních předpisů, které na Slovensku upravují oblast e-governmentu, v této pasáži bych jak nejdůležitější zmínila zákon č. 275/2006 Z.z. o informačních systémech veřejné správy, zákon č. 215/2002 Z.z. o elektronickom podpisu, zákon č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, zákon č. 22/2004 Z.z. o

⁷⁸ eGovernment in Slovakia (2006), s. 5. Dostupné z WWW: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,1172/, citace ze dne 3. 8. 2014.

⁷⁹ Bucher – Finka (2011), s. 182.

Stratégia informatizácie verejnej správy, s. 8. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategia-informatizacie-verejnej-spravy/1305s>, citace ze dne 7. 8. 2014.

⁸⁰ Tento dokument stanovuje rozvinutí ICT jako jednu z priorit pro zvýšení konkurenceschopnosti země. eGovernment in Slovakia (2006), s. 5. Dostupné z WWW: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,1172/, citace ze dne 3. 8. 2014.

⁸¹ Strategické dokumenty eGovernmentu. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategicke-dokumenty-egovernmentu/594s>, citace ze dne 3. 8. 2014.

Mezi hlavními strategickými cíli Strategie lze zmínit např. snížení administrativní zátěže občanů a podnikatelských subjektů, vyšší transparentnost úředních procesů, zvýšení participace občanů na veřejném dění, propojení stávajících registrů a vznik nových, vytvoření zabezpečené infrastruktury pro e-government a zvýšení digitální gramotnosti pracovníků veřejného sektoru. *Stratégia informatizácie verejnej správy*, s. 12. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategia-informatizacie-verejnej-spravy/1305s>, citace ze dne 7. 8. 2014.

⁸² Strategické dokumenty eGovernmentu. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategicke-dokumenty-egovernmentu/594s>, citace ze dne 3. 8. 2014.

Jedná se o strategický dokument slovenského Ministerstva financí, který vycházel z již zmíněné Strategie a ze zákona o informačních systémech veřejné správy. Tento dokument krom jiného „vymezuje rámec informatizace veřejné správy, definuje principy informatizace veřejné správy a definuje strukturu integrovaného ISVS“. *Národná koncepcia informatizácie verejnej správy SR*, s. 3. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/narodna-koncepcia-informatizacie-verejnej-spravy>, citace ze dne 7. 8. 2014.

⁸³ Strategické dokumenty eGovernmentu. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategicke-dokumenty-egovernmentu/594s>, citace ze dne 3. 8. 2014.

Lze samozřejmě dohledat i další strategické dokumenty, studie a projekty upravující oblast e-governmentu na Slovensku, např. *Občania Slovenska a elektronické služby verejnej správy 2003*, *Rozvoj informačnej spoločnosti na Slovensku z pohľadu regiónov s dôrazom na potreby vidieka 2004*, dále stojí za zmínku studie *Digitálna gramotnosť na Slovensku* a *Elektronické služby verejnej správy na Slovensku a ich využívanie internetovou populáciou 2005*. Bucher – Finka (2011), s. 187-188.

elektronickom obchode, zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.⁸⁴ Komplexní právní úprava oblasti e-governmentu na Slovensku dlouhodobě chyběla, až před nedávnem byl přijat zákon č. 305/2013 Z. z., o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čili zákon o e-governmentu,⁸⁵ který zde nyní představuje nejvýznamnější právní předpis v této oblasti.⁸⁶

1.3.2.3 Projekty slovenského e-governmentu

Podle dokumentu Stratégia informatizácie verejnej správy se všechny projekty informačních systémů mají realizovat v gesci konkrétního úřadu podle věcné působnosti, avšak celkově implementaci e-governmentu na Slovensku zaštiťuje oddíl informatizace společnosti Ministerstva financí Slovenské republiky (dále jen MF SR) ve spolupráci s Radou pro informatizaci společnosti.⁸⁷ MF SR zde vystupuje jako garant a hlavní koordinátor projektů e-governmentu na Slovensku.⁸⁸

Mezi nejvýznamnější projekty současného slovenského e-governmentu lze opět zařadit **Ústřední portál veřejné správy** (Ústredný portál verejnej správy, dále jen ÚPVS), na jehož internetových stránkách (www.portal.gov.sk) jsou od roku 2008 zpřístupněny všechny vládní služby,⁸⁹ dále lze prostřednictvím ÚPVS získat přístup k datovým

⁸⁴ Legislativa. Dostupné z WWW: <http://portal.egov.sk/sk/content/egovgovernment-legislativa>, citace ze dne 3. 8. 2014.

⁸⁵ Predpis č. 305/2013 Z. z., Zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). Dostupné z WWW: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-305>, citace ze dne 7. 8. 2014.

⁸⁶ Tento zákon upravuje otázky vybraných informačních systémů pro výkon působnosti veřejnoprávních orgánů v elektronické podobě, elektronického podání, elektronických úředních dokumentů, částečně se věnuje podmínkám pro výkon veřejné moci elektronicky, pro výkon elektronické komunikace mezi veřejnoprávními orgány navzájem, datovým schránkám a elektronickému doručování, identifikaci a autentifikaci osob, autorizaci, zaručené konverzi dokumentů, referenčním registrům atp. Blíže viz zákon č. 305/2013. Dostupné z WWW: https://www.slovensko.sk/_img/CMS4/Zakon%20o%20eGovernmente305_2013.pdf, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁸⁷ Stratégia informatizácie verejnej správy, s. 23. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategia-informatizacie-verejnej-spravy/1305s>, citace ze dne 7. 8. 2014.

⁸⁸ Budovanie eGovernmentu (2011), s. 5. Dostupné z WWW: https://www.kpmg.com/SK/sk/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/prospekt%20slov_screen.pdf, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁸⁹ eGovernment in Slovakia (2006), s. 4. Dostupné z WWW: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,1172/, citace ze dne 3. 8. 2014.

Tento portál zabezpečuje centrální a jednotný přístup k informačním zdrojům a službám veřejné správy, přičemž jeho cílem je krom jiného pomoci uživatelům při vyhledávání konkrétní elektronické služby veřejné správy. Od roku 2009 dále nabízí registrovaným uživatelům osobní schránku (eDesktop), do které jsou ukládány všechny zprávy, které uživatel pomocí portálu odeslal, nebo obdržel. O portálu. Dostupné z WWW: <https://www.slovensko.sk/sk/o-portali>, citace ze dne 7. 8. 2014.

schránkám na adrese www.slovensko.sk.⁹⁰ Propojení informačních systémů s ÚPVS koordinuje MF SR, provozovatelem Ústředního portálu nicméně je tzv. Národní agentúra pre sieťové a elektronické služby. V souvislosti s ÚPVS je zmiňován též národní projekt **Elektronizace služeb společných modulů ÚPVS a přístupových komponentů** (Elektronizácia služieb spoločných modulov ÚPVS a prístupových komponentov) z roku 2012, přičemž cílem tohoto projektu je zpřístupnit elektronické služby společných modulů ÚPVS.⁹¹

V rámci projektů slovenského e-governmentu stojí za zmínku projekt tzv. **základních číselníků** (podrobnosti o jejich správě jsou ustanoveny výnosem Ministerstva financí č. 478/2010 Z. z. o základnom číselníku úseků veřejné správy a agend veřejné správy). Tyto číselníky mají zajistit hlavně technickou interoperabilitu informačních systémů veřejné správy, optimalizaci procesů probíhajících v rámci veřejné správy, a další příslušné úkony. Centrální úlohu zde opět představuje MF SR, jež spravuje číselník v centrálním metainformačním systému veřejné správy (dále jen MetaIS),⁹² jehož je správcem.⁹³

Co se týče slovenských projektů v oblasti **e-participace** a **e-demokracie**, příkladem je iniciativa MF SR, které spustilo informační webové stránky o slovenském e-governmentu www.informatizacia.sk, jež krom jiného umožňují podávat návrhy na zlepšení elektronických služeb,⁹⁴ a také poskytují množství relevantních informací o aktuálním stavu vývoje elektronizace veřejné správy na Slovensku. Další projekt, který bych v tomto kontextu uvedla, je národní veřejný administrativní portál **Obcan.sk**, především zpřístupňuje informace o veřejných službách poskytovaných státní správou a dalšími souvisejícími organizacemi.⁹⁵ Za zmínku dále stojí projekt **Integrované oblužné**

⁹⁰ Elektronické schránky podľa zákona o e-Governmente. Dostupné z WWW: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_elektronicke-schranky-zakon1/, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁹¹ Jedná se např. o eDesk modul, Identity and Access Management (registrace, autentifikace a autorizace), modul centrální elektronické podatelny (ověření elektronického podpisu při podání a vystavení potvrzení o přijetí podání), a jiné. Blíže viz Ústředný portál veřejné správy. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/ustredny-portal-verejnej-spravy/6259s>, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁹² Základné číselníky. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/zakladne-ciselniky/9380s>, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁹³ Zabezpečilo rovněž vytvoření příslušné softwarové aplikace MetaIS a další podmínky provozu tohoto systému. Centrálny metainformačný systém verejnej správy. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/centralny-metainformacny-system-verejnej-spravy/10346s>, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁹⁴ Špaček (2012), s. 40.

⁹⁵ eGovernment in Slovakia (2006), s. 5. Dostupné z WWW: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,1172/, citace ze dne 3. 8. 2014.

místo (dále jen IOM), jehož cílem je zprostředkovat občanům asistované e-slужby veřejné správy.⁹⁶

1.4 Starší členské státy EU

V pasáži pojednávající o rozvoji e-governmentu v postkomunistických zemích, jsem zmínila, že mezi těmito státy a staršími členskými zeměmi EU lze v této oblasti pozorovat výrazné rozdíly, přičemž starší členské státy EU z tohoto srovnání jednoznačně vycházejí lépe. V porovnání s postkomunistickými zeměmi tzv. rozvinuté evropské země, jak uvádí J. Zoroja, kupříkladu využívají intenzivněji Internet, rovněž vykazují vyšší gramotnost v oblasti digitálních technologií.⁹⁷ Vedle toho rozvinutější členské země EU rovněž disponují výrazně lepším přístupem k Internetu než postkomunistické země, přičemž tento fenomén se výrazně projevuje v oblasti e-commerce a e-governmentu.⁹⁸ Všechny tři země, kterými se v této pasáži budu zabývat, byly zařazeny mezi „lídry“ v oblasti e-governmentu, což je v citované studii poměřováno podle zmíněného indexu vývoje e-governmentu (e-government development index, EGDI).⁹⁹ Tyto státy rovněž patří mezi padesát nejlepších států v oblasti e-participace.¹⁰⁰

1.4.1 Francie

1.4.1.1 Veřejná správa ve Francii

Francie se, jak uvádí ve své publikaci M. Halásková, řadí mezi země kontinentální tradice a patří k unitárním decentralizovaným státům. Je parlamentní demokratickou republikou s poloprezidentským systémem, kde zákonodárným orgánem je dvoukomorový parlament skládající se z Národního shromáždění a Senátu. Představiteli výkonné moci

⁹⁶ Integrované obslužné místo. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/integrované-obslužné-miesto---iom/13913s>, citace ze dne 8. 8. 2014.

⁹⁷ Zoroja (2011), s. 127.

Podle údajů uvedených v příloze (např. v grafu č. 2) se však toto týká (bereme-li do úvahy pouze údaje týkající se evropských zemí, se kterými zde pracuji) především Spojeného království a Francie.

⁹⁸ Zoroja (2011), s. 130.

Proti tomuto tvrzení lze nicméně mít určité výhrady, vezmou-li se opět do úvahy údaje v tabulkách, které jsem zařadila do přílohy. Kupříkladu podle tabulek č. 8 a 9 Slovensko v daném období vykazuje míru využití e-governmentu a využití Internetu pro kontakt s veřejnoprávními orgány srovnatelnou se Spojeným královstvím a Francií.

⁹⁹ UN E-Government Survey 2014, s. 13, 15. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, citace ze dne 6. 7. 2014.

Starší členské země uvažované v této práci skutečně vykazují vyšší hodnoty nejen ukazatele EGDI, ale i indexu připravenosti (viz tabulka č. 1 a tabulka č. 2), přičemž nejlépe si opět vede Spojené království a Francie.

¹⁰⁰ UN E-Government Survey 2014, s. 65. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/Chapter3.pdf>, citace ze dne 6. 7. 2014.

jsou opět prezident a vláda, přičemž klíčovým činitelem je ve francouzských podmínkách prezident.¹⁰¹ Z hlediska regionálního členění má Francie 37 000 obcí, 101 departementů a 26 regionů.¹⁰²

1.4.1.2 Vývoj e-governmentu ve Francii

Francouzský stát se angažoval na poli využívání technologií v oblasti zpracování informací již od třicátých let 20. století, místní veřejný sektor tedy využíval informační systémy po desetiletí a koncept elektronické správy ve francouzských podmínkách není nic nového. Počátky samotného vývoje budování moderní informační společnosti za pomoci Internetu ve Francii lze dle S. Assara a spol. shrnout do tří fází. V počáteční fázi (v letech 1994 až 1996) lze jako zásadní událost vyzdvihnout zprovoznění prvních internetových stránek veřejného sektoru, dále vznik různých iniciativ směřujících k využití webových sítí v rámci státní administrativy. Ve druhé fázi (v období 1997 až 2001) došlo k vydání významného dokumentu, tzv. Programme d'action gouvernemental pour l'entrée de la France dans la société de l'information (**PAGSI**),¹⁰³ přičemž nabídka informací a veřejných služeb on-line se v tomto období dle S. Assara a spol. všeobecně rozvíjela velmi rychle.¹⁰⁴ Co se týče třetí fáze trvající od roku 2001, jako nejvýznamnější počiny v oblasti e-governmentu lze jednoznačně vyzdvihnout projekty **ADELE** a **ADAE**.¹⁰⁵ Projekt **ADAE** (Agence pour le développement de l'administration électronique) byla meziresortní

¹⁰¹ Halásková (2012), s. 32.

¹⁰² Halásková (2012), s. 116.

¹⁰³ Assar – Beauvallet – Boughzala (2005), s. 6-7.

Jak uvádí P. Nixon a V. N. Koutrakou, moderní e-government se ve Francii začal rozvíjet od 90. let, kdy tehdejší premiér, Lionel Jospin, uvedl otázku e-administrativy jako jednu z priorit své vlády. Plán PAGSI byl spuštěn koncem roku 1997, přičemž zahájen měl být v roce 1998 a skončit měl v roce 2000. Nixon – Koutrakou (2007), s. 76.

PAGSI zahrnoval např. vytváření veřejných internetových stránek, stejně tak jako zveřejňování administrativních formulářů on-line. Rapport d'information sur l'administration électronique au service du citoyen (2004). Dostupné z WWW: <http://www.senat.fr/rap/r03-402/r03-4020.html>, citace ze dne 20. 8. 2014.

Tento plán byl později následován vládním programem RE/SO 2007 (Pour une république numérique dans la société de l'information), jež byl představen v roce 2002. Následné prodloužení programu RE/SO 2007 měly představovat dva dokumenty: Strategický plán elektronické veřejné správy (Plan stratégique de l'administration électronique, PSAE) a Akční plán elektronické správy v období 2004 – 2007. Rapport d'information sur l'administration électronique au service du citoyen (2004). Dostupné z WWW: <http://www.senat.fr/rap/r03-402/r03-4020.html>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹⁰⁴ V této době (konkrétně v roce 1998) byl kupříkladu spuštěn první francouzský veřejný portál, Admifrance. V roce 2000 pak došlo k jeho nahrazení portálem service-publique.fr. Assar – Beauvallet – Boughzala (2005), s. 7.

Jako příklad rozvoje on-line služeb v tomto období lze dále zmínit vznik iniciativy „Využívání ICT ve státní správě v rámci Meziresortní komise pro státní reformu“ (Délégation interministérielle à la Réforme de l'Etat, DIRE), k čemuž došlo v roce 1998. Zoom sur l'administration électronique. Dostupné z WWW: <http://www.collectivites-locales.gouv.fr/zoom-sur-ladministration-electronique>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹⁰⁵ Assar – Beauvallet – Boughzala (2005), s. 8.

služba¹⁰⁶ z roku 2003,¹⁰⁷ která významně přispěla k vytvoření podmínek pro rozvoj informačních a komunikačních systémů a tím umožnila modernizaci provozu veřejné správy a poskytla možnost lépe odpovídat na potřeby veřejnosti.¹⁰⁸ V roce 2004 byl zahájen **program ADELE pro období 2004 – 2007**,¹⁰⁹ který představoval tehdejší vládní strategii e-governmentu.¹¹⁰ Z novějších francouzských dokumentů z oblasti elektronizace stojí za zmínku plán **France Numérique 2012 – Plan de développement de l'économie numérique**.¹¹¹

Dle Ch. G. Reddicka, pokud jde o politickou odpovědnost za oblast francouzského e-governmentu, hlavní úlohu představovalo působení tzv. Ministerstva rozpočtu, veřejných financí a státních služeb.¹¹² Mezi významnými francouzskými právními předpisy upravujícími oblast e-governmentu lze zmínit např. zákon č. 2000-230,¹¹³ kterým se mění zákon o důkazech v oblasti informačních technologií a elektronického podpisu, vyhlášku č. 2001-272, přijatou na základě článku občanského zákoníku č. 1316-4, týkající se elektronického podpisu, oběžník ze dne 12. září 2003, o rozvoji e-governmentu, dále zákon č. 2004-669, o elektronických komunikacích a o audiovizuálních komunikačních službách

¹⁰⁶ Administration électronique 2004-2007, s. 45. Dostupné z WWW: http://www.fonction-publique.gouv.fr/archives/home20051107/communications/dossiers-presse/archives/projet_ADELE.pdf, citace ze dne 22. 8. 2014.

¹⁰⁷ Zoom sur l'administration électronique. Dostupné z WWW: <http://www.collectivites-locales.gouv.fr/zoom-sur-ladministration-electronique>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹⁰⁸ Amélioration de la relation numérique à l'usager (2006), s. 189.

ADAE byla později integrována do tzv. Generálního ředitelství pro modernizaci státu (Direction générale de la modernisation de l'Etat, DGME). Blíže viz ADAE (Agence pour le Développement de l'Administration Électronique). Dostupné z WWW: <http://www.marche-public.fr/Marches-publics/Definitions/Entrees/ADAE.htm>, citace ze dne 23. 8. 2014.

¹⁰⁹ Tento program zahrnoval např. zřízení webových stránek zaměřených na právo na důchod, které by umožňovaly uživatelům získat přesné informace ohledně výše jejich důchodů. Dále měly vzniknout speciální stránky, které by umožnily firmám a nevládním organizacím žádat o evropské strukturální fondy, atp. Nixon – Koutrakou (2007), s. 78.

¹¹⁰ Reddick (2010), s. 579.

¹¹¹ Zoom sur l'administration électronique. Dostupné z WWW: <http://www.collectivites-locales.gouv.fr/zoom-sur-ladministration-electronique>, citace ze dne 20. 8. 2014.

Tento dokument si jako hlavní cíle stanovoval zajistit všem Francouzům přístup k širokopásmovému připojení k Internetu, zajistit přechod Francie do plně digitálního vysílání před 30. listopadem 2011 a překlenutí tzv. digitální propasti. France numérique 2012, Plan de développement de l'économie numérique, s. 4-5. Dostupné z WWW: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/084000664/0000.pdf>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹¹² Reddick (2010), s. 579.

V současnosti v této oblasti ve Francii působí instituce Ministère des finances et des comptes publics. Blíže viz Le portail de l'Économie et des Finances. Dostupné z WWW: [http://www.economie.gouv.fr/resultat-recherche?filtres\[\]=&mot=e-administration&x=0&y=0](http://www.economie.gouv.fr/resultat-recherche?filtres[]=&mot=e-administration&x=0&y=0), citace ze dne 31. 8. 2014.

¹¹³ Textes de loi de l'e-Administration. Dostupné z WWW: <http://www.e-communal.fr/Textes-de-loi-de-l-e>, citace ze dne 20. 8. 2014.

Tento zákon v roce 2000 kupříkladu připsal elektronickému podpisu stejnou váhu jako ručně psanému podpisu. Nixon – Koutrakou (2007), s. 84.

a vyhlášku č. 2005-1516, o elektronické komunikaci mezi správními orgány a uživateli a mezi správními orgány navzájem.¹¹⁴

1.4.1.3 Projekty francouzského e-governmentu

Škála francouzských projektů elektronizace veřejné správy a příslušných služeb je velmi pestrá. Kromě fungování samotné státní administrativy, zvyšování její efektivity, zlepšování komunikace veřejnoprávních orgánů a posilování zapojení občanů do chodu veřejné správy zasahuje mimo jiné i do oblastí poskytování zdravotní péče a vzdělávání, případně různých dalších služeb adresovaných obyvatelstvu.¹¹⁵ Zmíněný plán PAGSI z roku 1997 v této souvislosti kladl důraz na šest oblastí, kterými jsou kultura, vzdělání, e-obchod, výzkum, inovace a modernizace správy.¹¹⁶

Nástrojem e-governmentu, jenž je jednoznačně třeba uvést mezi významnými francouzskými projekty je (podobně jako u předchozích států) národní internetový portál **Service-public.fr** (www.service-public.fr/),¹¹⁷ který byl otevřen v roce 2000.¹¹⁸ Ve Francii nicméně, stejně jako v jiných evropských zemích, došlo před časem k inovacím národních portálů, v důsledku čehož byl v roce 2008 spuštěn portál www.mon.service-public.fr s cílem doplnit původní portál, umožnit uživatelům vytvořit si personalizovaný osobní účet a bezpečně využít příslušné služby.¹¹⁹

P. Nixon a V. N. Koutrakou ve své publikaci zmiňují několik dalších významných projektů francouzského e-governmentu, jedním z nich je starší projekt zpřístupňující francouzskou legislativu prostřednictvím stránky **Legifrance** (www.legifrance.gouv.fr/)

¹¹⁴ Textes de loi de l'e-Administration. Dostupné z WWW: <http://www.e-communal.fr/Textes-de-loi-de-l-e>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹¹⁵ Zde bych zmínila specifický druh portálů, který se objevuje v praxi francouzského e-governmentu, což jsou portály zaměřené na děti a mládež. Příkladem takového projektu je např. francouzský portál www.portail-sante-jeunes.fr, který mimo jiné nabízí informace o rizicích konzumace alkoholu a drog, depresi, správné výživě, používání antikoncepce atp. Dále byly v roce 2009 Národním centrem pro distanční výuku (Cned) uvedeny do provozu webové stránky Online Academia (www.academie-en-ligne.fr), které zdarma zpřístupňují obsah kurzů francouzského základního školství a mají tedy pomoci žákům i jejich rodičům. V tomto kontextu lze ještě zmínit portály, které si kladou za cíl zvýšit finanční gramotnost občanů. S tímto cílem byl spuštěn portál www.monbudget.famille.gouv.fr. Špaček (2012), s. 37.

¹¹⁶ Nixon – Koutrakou (2007), s. 76.

¹¹⁷ Jedná se o portál, jenž napomáhá občanům při orientaci ve svých právech a povinnostech vůči francouzskému státu. Nixon – Koutrakou (2007), s. 76-77.

¹¹⁸ Zoom sur l'administration électronique. Dostupné z WWW: <http://www.collectivites-locales.gouv.fr/zoom-sur-ladministration-electronique>, citace ze dne 20. 8. 2014.

¹¹⁹ Nově umožňuje např. uložit si elektronické dokumenty zasílané úřadům (např. daňová přiznání, výpisy z rodných listů atp.). Špaček (2012), s. 34-35.

Od počátku fungování portálu mon.service-public.fr v roce 2009 si v roce 2011 založilo účet 2,5 milionů osob. Amélioration de la relation numérique à l'usager: rapport remis à Valérie Pécresse, issu des travaux du groupe "Experts numériques" (2011), s. 12. Dostupné z WWW: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/114000574/0000.pdf>, citace ze dne 19. 8. 2014.

z roku 1999.¹²⁰ Ve stejném období rovněž probíhala elektronizace systému národního zdravotního pojištění (s názvem **VITALE**), ke které došlo v roce 1998, aby bylo umožněno digitalizovat proplácení příslušných dávek.¹²¹ V této souvislosti bych dále zmínila web www.retraites.gouv.fr z roku 2002, který jednak informuje občany o penzijních reformách, ale též nabízí rozmanité interaktivní služby.¹²²

Co se týče oblasti **e-participace** a **e-demokracie**, jako příklad tohoto typu nástroje ve francouzských podmínkách lze jmenovat nástroj pro konzultaci, francouzské stránky www.ensemble-simplifications.fr, které umožňují občanům přednést návrh na zlepšení či zjednodušení administrativních procedur.¹²³ I když P. Nixon a V. N. Koutrakou ve své publikaci z roku 2007 francouzskou e-demokracii hodnotili jako spíše slabou, s odůvodněním, že internetové stránky oficiálních politických aktérů jsou sice početné, jenomže převážně informativního charakteru jen s málo příležitostmi pro interakci s občany,¹²⁴ v dnešní době lze nalézt francouzské internetové stránky zaměřené právě na občanskou participaci ve veřejné sféře.¹²⁵

Specifický směr rozvoje elektronické veřejné správy ve Francii lze nalézt na místní úrovni, kde orgány místní samosprávy spolu s vnitrostátními správními orgány vyvinuly další inovativní způsoby využití Internetu, často ve vztahu k ochraně životního prostředí. Vznikly tak kupříkladu internetové stránky zaměřené na veřejnou dopravu, provoz a kvalitu ovzduší (www.sytadin.tm.fr/, www.lepilote.com/).¹²⁶

1.4.2 Itálie

1.4.2.1 Veřejná správa v Itálii

Itálie patří mezi státy středomořské tradice, kde hlavou státu je opět prezident, nicméně jeho funkce v italských podmínkách představuje kompromis mezi protokolární a symbolickou mocí a silnějšími výkonnými pravomocemi (kterými disponuje např. prezident francouzský).¹²⁷ Hlavní autoritou na poli moci výkonné je tzv. Rada ministrů,

¹²⁰ Tato služba zadarmo zpřístupňuje pro širokou veřejnost francouzský zákon a ústavu prostřednictvím Internetu.

¹²¹ Nixon – Koutrakou (2007), s. 76-77.

¹²² Nixon – Koutrakou (2007), s. 81.

¹²³ Špaček (2012), s. 40.

¹²⁴ Nixon – Koutrakou (2007), s. 79.

¹²⁵ Jako příklad takové iniciativy lze zmínit např. internetovou stránku id villes, která si klade za cíl uplatnit e-demokracii a e-participaci ve vztahu k obcím, obyvatelstvu a zvoleným představitelům. Blíže viz <http://www.idvilles.com>, citace ze dne 1. 9. 2014.

¹²⁶ Nixon – Koutrakou (2007), s. 81-82.

¹²⁷ Halásková (2012), s. 43.

kteřou sestavuje a řídí předseda Rady ministrů jmenovaný prezidentem, zákonodárnou moc v podmínkách Itálie tvoří dvoukomorový parlament.¹²⁸ Co se týče regionálního členění Itálie, oficiální počet obcí zde činí celkem 8 057 administrativních jednotek,¹²⁹ dále zde je 110 tzv. provincií¹³⁰ a 20 krajů.¹³¹

1.4.2.2 Vývoj e-governmentu v Itálii

Potřeba reformy v italské veřejné správě se začala projevovat před více než dvaceti lety, kdy se tato problematika dostala do centra pozornosti vlády a zákonodárných institucí. Vedle úsilí o zjednodušení provozu a zvýšení hospodárnosti v sektoru administrativy byla plánována úplná „dematerializace“ administrativních procesů¹³² (tedy jejich převedení do digitální podoby). S tímto rovněž prudce rostly požadavky na transparentnost činností ve veřejné správě, přičemž příslušné webové stránky se pod záštitou nově přijatých zákonů měly stát jedním z prostředků k jejímu dosažení.¹³³

Pokud jde o významné strategické dokumenty upravující oblast italského e-governmentu, jako nejstarší lze zmínit tzv. **Gianniniho zprávu** z roku 1979, jež okrajově pojednávala o aktivitách veřejnoprávních orgánů v oblasti informatiky.¹³⁴ Významnější snahu vyřešit většinu slabých míst italské veřejné správy za pomoci ICT pak představoval ambiciózní projekt **Italský akční plán e-governmentu** z roku 2000.¹³⁵ Mezi novější strategické dokumenty usilující o zmíněné „odhmotnění“ veřejné správy patřil projekt italské vlády **e-Government (2009 – 2012)**, přičemž příslušná regulační opatření směřovala k zavedení administrativy „bez papíru“ a kompletní informatizaci jejího

¹²⁸ Halásková (2012), s. 44-45.

¹²⁹ Codici dei comuni, delle province e delle regioni. Dostupné z WWW: <http://www.istat.it/it/archivio/6789>, citace ze dne 2. 9. 2014.

¹³⁰ Province Italiane. Dostupné z WWW: <http://www.comuni-italiani.it/province.html>, citace ze dne 2. 9. 2014.

¹³¹ Regioni Italiane. Dostupné z WWW: <http://www.comuni-italiani.it/regioni.html>, citace ze dne 2. 9. 2014.

¹³² Mancarella (2009), s. 11.

¹³³ UN E-Government Survey 2014, s. 35. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, citace ze dne 6. 7. 2014.

¹³⁴ Blíže viz Rapporto sui principali problemi della amministrazione dello stato. Dostupné z WWW: <http://www.tecnichenormative.it/RapportoGiannini.pdf>, citace ze dne 6. 9. 2014.

¹³⁵ The Italian e-Government Action Plan: from Gaining Efficiency to Rethinking Government. Dostupné z WWW: <http://areadocenti.eco.unicas.it/virili/pub/ViriliDEXA2001full.pdf>, citace ze dne 6. 9. 2014.

Hlavní cíle tohoto dokumentu lze shrnout do tří bodů, z nichž prvním bylo zvýšit vnitřní efektivnost správních orgánů, druhým nabídnout občanům a podnikům sjednocené služby podle jednotlivých vládních institucí a zajistit všem elektronický přístup k informacím a službám veřejné správy. Blíže viz Sintesi del Piano d'azione sull'e-government. Dostupné z WWW: <http://www.interlex.it/attualit/egovsint.htm>, citace ze dne 28. 9. 2014.

provozu do roku 2012.¹³⁶ Z hlediska úsilí o zvýšení transparentnosti ve veřejném sektoru stojí za zmínku dokument č. 83 z 22. ledna 2012, tzv. **Naléhavá opatření pro růst země** (Misure urgenti per la crescita del paese), ve kterém byl rovněž zahrnut vznik tzv. Agentury pro elektronizaci Itálie (Agenzia per l'Italia digitale), její funkce a příslušné orgány.¹³⁷ Z nejnovějších strategických dokumentů italského e-governmentu bych v této souvislosti dále jmenovala tzv. **Italskou strategii pro digitální agendu, 2014 – 2020** (La Strategia italiana per l'agenda digitale), která obsahuje popis akčních priorit a jednotlivých kroků v této oblasti, kterými jich má být dosaženo.¹³⁸

Z oblasti právních předpisů upravujících oblast italského e-governmentu lze jako nejstarší zmínit zákon č. 241/1990, který dle M. Mancarelli představoval počátek zcela nového pojetí aktivit ve státní správě.¹³⁹ Dalším významným italským předpisem tohoto období, legislativním nařízením č. 39/93, byl založen tzv. Úřad pro informatiku ve veřejné správě (Autorità per l'informatica nella pubblica amministrazione, dále jen AIPA),¹⁴⁰ což dle P. Giacaloneho značilo první významné kroky směřující k využití ICT v italské veřejné správě.¹⁴¹ Vydání tzv. Bassaniniho zákonů v roce 1997 představovalo další významný impuls pro reformu italské veřejné správy, včetně zavádění informačních technologií,¹⁴² přičemž z právních předpisů tohoto období je třeba vyzdvihnout zákon č. 59/1997, který článkem č. 15 uznal právní význam elektronického dokumentu a elektronického přenosu informací.¹⁴³ Pokud jde o novější legislativu upravující oblast italského e-governmentu, E.

¹³⁶ Belisario (2009), s. 69.

¹³⁷ Blíže viz Decreto-legge 22 giugno 2012, n. 83, Misure urgenti per la crescita del Paese. Dostupné z WWW: http://www.agid.gov.it/sites/default/files/leggi_decreti_direttive/dl-22-giugno-2012-n.83_0.pdf, citace ze dne 6. 9. 2014.

¹³⁸ La Strategia italiana per l'agenda digitale, 2014 – 2020, s. 2. Dostupné z WWW: http://www.agid.gov.it/sites/default/files/documenti_indirizzo/strategia_italiana_agenda_digitale_0.pdf, citace ze dne 6. 9. 2014.

¹³⁹ Tento právní předpis byl později novelizován zákonem č. 15/2005 a zákonem č. 80/2005. Měl přinést plně disciplinované administrativní postupy a zahrnoval též ustanovení kritérií provozu veřejného sektoru usnadňujících dosažení parametrů tzv. tří „e“, česky úspornosti, účinnosti a výkonnosti (economicità, efficacia, efficienza). Mancarella (2009), s. 112.

¹⁴⁰ Tato instituce byla později nahrazena tzv. Národním centrem pro informatiku ve veřejné správě (Centro nazionale per l'informatica nella pubblica amministrazione, dále jen CNIPA). Giacalone (2007), s. 9.

V roce 2009 byla nicméně tato instituce přeměněna na tzv. Národní agenturu pro digitalizaci veřejné správy (Ente nazionale per la digitalizzazione della pubblica amministrazione, DigitPA). DigitPa. Dostupné z WWW: <http://www.cnipa.gov.it/>, citace ze dne 5. 9. 2014.

Konečně, v roce 2012 místo Národní agentury byla ustanovena tzv. Agentura pro digitální Itálii (Agenzia per l'Italia digitale), jež funguje dodnes. Agenzia per l'Italia digitale. Dostupné z WWW: <http://www.digitpa.gov.it/>, citace ze dne 5. 9. 2014.

¹⁴¹ Giacalone (2007), s. 9.

¹⁴² The Italian e-Government Action Plan: from Gaining Efficiency to Rethinking Government. Dostupné z WWW: <http://areadocenti.eco.unicas.it/virili/pub/ViriliDEXA2001full.pdf>, citace ze dne 5. 9. 2014.

¹⁴³ Giacalone (2007), s. 9.

Belisario jako jeden z nejdůležitějších právních předpisů ve své publikaci vyzdvihl zákon č. 69/2009, který dle jeho slov představuje významný zlom ve vývoji e-governmentu směřujícímu ke kompletně elektronické státní administrativě. Za nejvýznamnější pasáž zde lze považovat čl. 32, který obsahuje koncept definitivního upuštění od listin a vyzdvihuje výhody digitalizace.¹⁴⁴

Zvláštní pozornost si v této souvislosti zaslouží tzv. Zákoník o elektronické veřejné správě (Codice dell'Amministrazione Digitale, dále jen **CAD**), který byl původně vydán jako vyhláška č. 82/2005 (později novelizován vyhláškou č. 159/2006).¹⁴⁵ Od roku 2011 nicméně platí tzv. nový CAD (legislativní nařízení č. 235/2010), který ve veřejné správě představil krom jiného principy transparentnosti a odpovědnosti správních orgánů. Tento zákon upravil regulativy platící v oblasti italského e-governmentu, které byly ustanoveny předpisem č. 82/2005, a učinil příslušná pravidla aktuálnějšími s ohledem na rozvíjející se technologie.¹⁴⁶

1.4.2.3 Projekty italského e-governmentu

Konkrétní kroky podniknuté italskými institucemi v oblasti elektronizace veřejné správy jsou, podobně jako v případě Francie, velmi různorodé a zasahují do mnoha oblastí činnosti veřejnoprávních orgánů i soukromého sektoru. Za nejvýznamnější otázku v oblasti italského e-governmentu lze považovat problematiku komunikace veřejnoprávních orgánů, a to jak mezi sebou navzájem, tak i s fyzickými a právníckými osobami, které nejsou přímou součástí provozu veřejné správy. Příkladem počínů v této oblasti je provoz tzv.

¹⁴⁴ E. Belisario tento krok označil za pravou „revoluci“ v oblasti italské státní administrativy. Belisario (2009), s. 79.

Samozřejmě by bylo možné zmínit mnohé další právní předpisy a dokumenty upravující oblast elektronické veřejné správy v Itálii. Např. dle P. Giacaloneho v této souvislosti sehrál významnou úlohu prezidentský dekret č. 445 z roku 2000. Giacalone (2007), s. 9.

Prezidentský dekret č. 445/2000 zmiňuje též M. Mancarella mezi nejdůležitějšími předpisy upravujícími oblast e-governmentu. Dále jmenuje tzv. konsolidovaný zákon o správní dokumentaci (Testo unico in materia di Documentazione Amministrativa), prezidentský dekret č. 101/2002, tzv. nařízení, kterým se stanovují kritéria a režim pro využívání elektronických postupů ze strany veřejné správy při zadávání veřejných zakázek na zboží a služby (Regolamento recante criteri e modalità per l'espletamento da parte delle Amministrazioni Pubbliche di procedure telematiche di acquisto per l'approvvigionamento di beni e servizi), vyhlášku č. 163/2006 a zákon o veřejných zakázkách (Codice dei Contratti Pubblici). Mancarella (2009), s. 12-13.

¹⁴⁵ Tento dokument pokrývá všechny otázky vztahující se k tématu informačního systému ve veřejné správě, vytváření elektronických dokumentů, archivace, přenosu informací (elektronická pošta), přihlášení se do systému, administrativních postupů, přístupu k dokumentům, otázek podpisu a bezpečnosti. Významné hodnoty, které tento zákon přinesl, jsou např. právní platnost elektronického dokumentu a elektronického podpisu, dále zavrhuje úsilí přechodu od správy „listové“ ke správě digitální. Mancarella (2009), s. 137-138.

¹⁴⁶ Nuovo codice dell'amministrazione digitale. Dostupné z WWW: <http://www.funzionepubblica.gov.it/lazione-del-ministro/cad/nuovo-codice-dellamministrazione-digitale.aspx>, citace ze dne 6. 9. 2014.

elektronické certifikované pošty (c.d. posta elettronica certificata, dále **PEC**), která byla ustanovena prezidentským dekretem č. 68/2005 s cílem umožnit elektronický přenos dokumentů při interních a externích administrativních činnostech.¹⁴⁷ Od roku 2010 pak začala být v Itálii mimo národní portál zdarma nabízena služba tzv. certifikované elektronické občanské pošty (posta elettronica certificata al cittadino), již mohou uživatelé využít k získání elektronické poštovní schránky (certifikovaný e-mail/PEC box) a prostřednictvím ní komunikovat s úřady (tato služba je dostupná na internetové adrese www.posta-certificata.gov.it).¹⁴⁸ Oblast komunikace veřejnoprávních orgánů s veřejností je propojena s problematikou transparentnosti procesů probíhajících ve veřejné správě, přičemž v této sféře hrají významnou úlohu webové stránky příslušných institucí. Itálie i v této oblasti podnikla několikero opatření, patří mezi ně např. zajištění právní jistoty správních orgánů v oblasti zpřístupňování informací.¹⁴⁹ V této souvislosti lze zmínit i otázku elektronického zadávání veřejných zakázek, tedy problematiku, která se týká komunikace mezi úřady a podnikatelskými subjekty, včetně elektronického fakturování (e-invoicing). Povinnost předkládat faktury centrálním úřadům v elektronické podobě byla v Itálii stanovena v roce 2008.¹⁵⁰

Z oblasti **e-participace** a **e-demokracie** D. Špaček zmiňuje italský projekt elektronického poradenství pro veřejnost z roku 2009, Consultazione pubblica telematica. Tento projekt však měl, dle jeho slov, spíše jednorázový charakter. Stále je však ještě v provozu např. portál e-participace města Milána (www.partecipami.it), který zahájil činnost v roce 2007.¹⁵¹ Co se týče elektronické justice, v Itálii je v provozu několik služeb, které jsou k dispozici občanům i podnikům. Jedná se např. o možnost konzultace za použití registrů či elektronických dokumentů, portál telematických služeb dále shromažďuje a zpřístupňuje informace praktického i technického charakteru ohledně dostupných služeb a umožňuje přístup k poradenství a odvádění elektronických poplatků.¹⁵²

Podobně jako ve Francii se lze i v Itálii setkat s využitím ICT v oblasti zdravotnictví i bezpečnosti. Co se týče **zdravotnictví**, příkladem těchto počinů je

¹⁴⁷ Certifikovaná elektronická pošta může být definována jako systém elektronického přenosu dokumentů, ve kterém je odesílateli odeslána elektronická dokumentace potvrzující odeslání a dodání těchto dokumentů. Belisario (2009), s. 82.

¹⁴⁸ Špaček (2012), s. 35.

¹⁴⁹ Accessibilità. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/accessibilita>, citace ze dne 5. 9. 2014.

¹⁵⁰ Špaček (2012), s. 42-43.

¹⁵¹ Špaček (2012), s. 40.

¹⁵² Giustizia digitale. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/giustizia-digitale>, citace ze dne 7. 9. 2014.

kupříkladu provoz elektronických zdravotních záznamů (jedná se o množinu elektronických údajů a dokumentů z oblasti zdravotnictví, která je provozována jednotlivými kraji a provinciemi za účelem prevence, stanovování diagnózy, léčby a rehabilitace poskytovanými národní zdravotní službou a regionálními sociálními a zdravotnickými službami). Dále v Itálii fungují tzv. elektronické lékařské předpisy.¹⁵³ Specifický charakter mají elektronické služby týkající se **policie** a její činnosti. Jako příklad takového projektu lze zmínit italský projekt iCarabinieri, který umožňuje uživatelům dohledat policejní stanici, jež se nachází nejbližší místu určenému uživatelem, nebo automaticky detekovanou lokaci.¹⁵⁴

1.4.3 Spojené království

1.4.3.1 Veřejná správa ve Spojeném království

Jedná se o konstituční unitární monarchii¹⁵⁵ s tzv. anglosaským systémem státní správy, přičemž státní správa je zde představována ústředními orgány státní správy (tj. ministerstvy), a dále dekoncentrovanými úřady státní správy v hrabstvích. Výkon veřejné správy na místní úrovni je zabezpečován 466 místními vládami. Nejvyšší státní orgány představuje dvoukomorový parlament, vláda v čele s předsedou a král, případně královna.¹⁵⁶ Pokud jde o regionální členění, Spojené království je samozřejmě tvořeno čtyřmi hlavními oblastmi, Anglií, Skotskem, Severním Irskem a Walesem, dále má 14 regionů.¹⁵⁷

1.4.3.2 Vývoj e-governmentu ve Spojeném království

Spojené království usiluje o vyšší efektivnost své veřejné správy prostřednictvím zavádění výpočetní techniky již desítky let, přičemž k významnějším změnám v britské veřejné správě docházelo od roku 1950, kdy vláda začala využívat ICT k ukládání dat a práci s nimi. Později, v druhé polovině 90. let, se následně britský e-government začal rozvíjet velice rychle.¹⁵⁸ V roce 2000 byl stanoven dlouhodobý cíl Spojeného království ve

¹⁵³ Sanità digitale. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/egovernment/sanita-digitale>, citace ze dne 5. 9. 2014.

¹⁵⁴ Špaček (2012), s. 37-38.

¹⁵⁵ Halásková (2012), s. 27.

¹⁵⁶ Halásková (2012), s. 29-30.

¹⁵⁷ Regions of Britain. Dostupné z WWW: <http://www.stayinbritain.co.uk/regions/uk-regions.aspx>, citace ze dne 12. 9. 2014.

¹⁵⁸ Dle P. Nixona a V. N. Koutrakou jej lze rozdělit do tří kategorií, a to využití ICT k podpoře politické participace, k zvýšení efektivnosti veřejných služeb a k sociální i hospodářské inkluzi osob žijících na okraji britské společnosti. Nixon – Koutrakou (2007), s. 62.

sféře rozvoje e-governmentu, a to zpřístupnit všechny veřejné služby prostřednictvím ICT do konce roku 2005 (nicméně tento projekt byl opakovaně odložen).¹⁵⁹

Vzhledem k dlouhodobé tradici rozvoje oblasti elektronizace veřejné správy v britských podmínkách je i množství strategických dokumentů, které tento vývoj provázely, početný. Mezi nejstaršími strategickými dokumenty britského e-governmentu lze kupříkladu jmenovat zprávu *Electronic Government: Information Technologies and the Citizen*, kterou vydal tzv. Parlamentní úřad vědy a techniky (Parliamentary Office of Science and Technology, dále jen POST) v roce 1998, dále *Modernising Government Action Plan* z roku 1999 a konečně, v roce 2000, vznikla oficiální britská strategie e-governmentu.¹⁶⁰ Významným obdobím tohoto procesu byl, jak jsem již naznačila výše, rok 2005, kdy byla představena nová strategie e-governmentu s názvem **Transformational Government – Enabled by technology**, jež stanovila postup přeměny veřejných služeb prostřednictvím ICT a navrhla efektivní využití těchto technologií.¹⁶¹ Rok 2009 byl pro rozvoj britského e-governmentu rovněž významný, neboť tehdy vyšel tzv. akční plán **Putting the Frontline First: Smarter Government**, který určil vládní priority ve věci zlepšení veřejných služeb při redukování vládních výdajů,¹⁶² a dále zpráva **Digital Britain** (BIS/DCMS, 2009), jež navrhla Internet a on-line nástroje jako hlavní prostředky přístupu k vládním službám.¹⁶³ Z nejaktuálnějších dokumentů britského e-governmentu bych zde

¹⁵⁹ Reddick (2010), s. 15.

V tomto období dle J. Satyanarayana projekty britského e-governmentu sledovaly čtyři základní cíle, kterými bylo zaměřit se na systém elektronických služeb v oblasti obchodu, výplat sociálních dávek, dopravy, vzdělání, zdravotní péče, justice a práva, zemědělství a demokracie, dále vytvoření tzv. rámce pro rozvoj elektronických služeb, vznik standardizované informační infrastruktury s „bránou“ e-governmentu, a konečně vytvoření programů, které by občanům a podnikům umožnily využívat e-slужby prostřednictvím několika přístupových kanálů. Satyanarayana (2004), s. 37.

¹⁶⁰ eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 8. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

¹⁶¹ Dále byla v tomto roce zveřejněna nová Digitální strategie (Digital Strategy) stanovující množství cílů v této oblasti. eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 7. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

Rovněž lze v tomto období zmínit zprávu *Connecting the UK: the Digital Strategy* a dokument *Digital Britain Report*. Reddick (2010), s. 210.

¹⁶² eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 5. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

¹⁶³ Reddick (2010), s. 203.

Dále byla vydána zpráva *Digital Britain: the Interim Report*. eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 6. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

dále zmínila novou strategii e-governmentu Spojeného království **Government ICT Strategy**,¹⁶⁴ schválenou v roce 2011.¹⁶⁵

Co se týče britské legislativy v oblasti e-governmentu, dle dostupných informací ve Velké Británii dosud neexistuje komplexní úprava oblasti e-governmentu, nicméně je zde několik významných právních předpisů.¹⁶⁶ Mezi nimi lze zmínit kupříkladu zákon o svobodném přístupu k informacím (Freedom of Information Act) z roku 2000, zákon o digitální ekonomice (Digital Economy Act) z roku 2010, zákon o ochraně dat (Data Protection Act) z roku 1998, zákon o elektronické komunikaci (Electronic Communications Act) z roku 2000, předpisy o elektronickém podpisu (Electronic Signatures Regulations) z roku 2002 a další právní předpisy.¹⁶⁷

Z hlediska zodpovědných veřejnoprávních orgánů v oblasti elektronizace veřejné správy v citovaném dokumentu z roku 2009 je stále zmiňována tzv. Jednotka e-governmentu úřadu vlády (e-Government Unit, dále jen **eGU**) jako instituce dlouhodobě zodpovědná za rozvoj e-governmentu, a to i přes to, že její internetové stránky byly zrušeny v roce 2007.¹⁶⁸ V současnosti dle informací uveřejněných na internetových stránkách britské vlády hraje mezi institucemi aktivní roli na poli zvyšování efektivnosti

¹⁶⁴ Tato strategie vedle cílů spojených s personalizovanými e-slужbami zohledňujícími potřeby uživatelů (krom jiného) stanovuje cíl redukovat chyby v projektech a oprostít se od velkých projektů, jejichž implementace by byla pomalá anebo přináší vyšší riziko výskytu chyb. Špaček (2012), s. 31-32.

Tato iniciativa byla později následována dokumenty Government Cloud, Greening Government: ICT, Government ICT Capability, Government End User Device. eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 9. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 14. 9. 2014.

¹⁶⁵ Špaček (2012), s. 31-32.

¹⁶⁶ Blíže viz eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 11-13. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 14. 9. 2014.

Na tomto místě stojí za zmínku odlišnosti anglosaského pojetí práva oproti kontinentálnímu právu. Jako jedno ze specifíků Common Law lze uvést, že nebývá upraveno do komplexního souboru právních předpisů, přičemž významnou roli zde hraje precedent (soudní rozhodnutí v podobné kauze). The Common Law and Civil Law Traditions. Dostupné z WWW: <https://www.law.berkeley.edu/library/robbins/CommonLawCivilLawTraditions.html>, citace ze dne 10. 10. 2014.

Common Law je jedním z pramenů britského práva spolu s platnou legislativou, zákony EU a Evropskou úmluvou o lidských právech. Neexistuje nicméně žádný ucelený soubor dokumentů obsahující kompletní právo Spojeného království. The Legal System of the United Kingdom. Dostupné z WWW: http://www.cilex.org.uk/about_cilex_lawyers/the_uk_legal_system.aspx, citace ze dne 10. 10. 2014.

¹⁶⁷ Blíže viz eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 11-13. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 14. 9. 2014.

¹⁶⁸ Electronic Government (e-Government), s. 2. Dostupné z WWW: www.parliament.uk/briefing-papers/SN01202.pdf, citace ze dne 16. 9. 2014.

Blíže viz e-Government Unit. Dostupné z WWW: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100807034701/http://archive.cabinetoffice.gov.uk/e-government/>, citace ze dne 17. 9. 2014.

Jejím úkolem bylo krom jiného formulovat strategii využití ICT, podpora využívání digitálních technologií ve vládním sektoru a dodávat občanům služby on-line. Electronic Government (e-Government), s. 2. Dostupné z WWW: www.parliament.uk/briefing-papers/SN01202.pdf, citace ze dne 16. 9. 2014.

vládních činností a tedy i rozvoje elektronické veřejné správy významnou úlohu tzv. Vládní digitální služba (Government Digital Service), která spadá pod úřad vlády a Organizaci pro efektivnost a reformu (Efficiency and Reform Group).¹⁶⁹

1.4.3.3 Projekty britského e-governmentu

Pokud jde o praktické využití e-governmentu ve Spojeném království, velká část projektů zmiňovaných v literatuře se zaměřila na zveřejňování informací týkajících se činností veřejnoprávních orgánů a možnosti participace občanů na veřejném dění (např. v podobě vytváření a odevzdávání petic elektronickou cestou atd.), iniciativy v oblasti e-participace a e-demokracie zde tedy sehrávají poměrně významnou úlohu. Dále jsou dle P. Nixona a V. N. Koutrakou informační technologie ve Spojeném království vnímány jako prostředek pro zařazení sociálně vyloučených osob do společnosti.¹⁷⁰

Vláda Spojeného království zveřejňuje on-line značný objem údajů o své činnosti, britský parlament rovněž (na internetových stránkách např. publikuje veškeré své debaty, stejně tak činí národní shromáždění pro Wales a Skotsko).¹⁷¹ Příkladem významnějších počinů v oblasti zpřístupňování informací bylo zahájení provozu portálu **businesslink.gov.uk** v roce 2003,¹⁷² a dále zahájení první fáze provozu nového vládního portálu, **Directgov**, v roce 2004.¹⁷³ Portál Directgov byl vytvořen za účelem poskytování veřejných služeb na jednom místě,¹⁷⁴ přičemž obě výše zmíněné internetové stránky v britském e-governmentu sehrávaly významnou úlohu obzvláště po roce 2007, kdy Úřad vlády vydal prohlášení, že množství internetových stránek centrální vlády bude výrazně redukováno a platné informace z uzavřených stránek budou přesunuty právě na zmíněné internetové servery Directgov a businesslink.gov.uk.¹⁷⁵ V současnosti obě tyto internetové stránky nahradil portál **GOV.UK**, který nabízí informace o provozu vlády a zpřístupňuje

¹⁶⁹ Government Digital Service. Dostupné z WWW:

<https://www.gov.uk/government/organisations/government-digital-service>, citace ze dne 17. 9. 2014.

Blíže viz Government efficiency, transparency and accountability. Dostupné z WWW:

<https://www.gov.uk/government/topics/government-efficiency-transparency-and-accountability>, citace ze dne 17. 9. 2014.

¹⁷⁰ Nixon – Koutrakou (2007), s. 66.

¹⁷¹ Nixon – Koutrakou (2007), s. 62.

¹⁷² Tento portál měl podnikům poskytnout přístup k vládním informacím a službám cíleným na podniky, vlastníky podniků a manažerů. eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 8. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

¹⁷³ eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 7. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

¹⁷⁴ Nixon – Koutrakou (2007), s. 65.

¹⁷⁵ eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 6. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

vládní služby.¹⁷⁶ V souvislosti s poskytováním vládních služeb a příslušných informací on-line lze ještě zmínit internetovou stránku **Government Gateway**, jež umožňuje zaregistrovat se pro poskytování on-line vládních služeb, odevzdávat formuláře a další služby.¹⁷⁷

V oblasti **e-participace** a **e-demokracie** lze jako příklad projektu britského e-governmentu zmínit portál **Open up government** (www.data.gov.uk) z roku 2010, jehož cílem bylo zprůhlednit a otevřít vládu a procesy jejích činností,¹⁷⁸ nabízí, krom jiného, bezplatný přístup k vládním údajům Spojeného království.¹⁷⁹ V souvislosti s problematikou transparentnosti činnosti veřejnoprávních orgánů lze stručně zmínit i otázky elektronického zadávání veřejných zakázek ve Spojeném království, přičemž zde existuje vícero platforem pro jejich zadávání v důsledku decentralizačních procesů, nicméně mezi ty nejpoužívanější lze dle D. Špačka zařadit platformu Buying Solutions (www.buyingsolutions.gov.uk).¹⁸⁰

Za zmínku stojí i projekty britského e-governmentu z méně často zmiňovaných oblastí veřejné správy, např. projekty snažící se zvýšit místní vykazatelnost, jakým je tzv. **Local e-Democracy National Project**,¹⁸¹ který se snažil zvýšit vykazatelnost a povzbudit

¹⁷⁶ Blíže viz domovská stránka GOV.UK. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/>, citace ze dne 20. 9. 2014.

Nicméně nástroj pro vyhledávání a vytváření e-petic (<http://epetitions.direct.gov.uk/>), který byl k dispozici prostřednictvím Directgov funguje dodnes. Špaček (2012), s. 41.

¹⁷⁷ Blíže viz domácí stránka Government Gateway. Dostupné z WWW: <http://www.gateway.gov.uk/>, citace ze dne 14. 9. 2014.

¹⁷⁸ Špaček (2012), s. 40.

¹⁷⁹ eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 5. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

Tento portál zveřejňuje různé údaje s cílem umožnit občanům pochopit funkci vlády a vznik příslušných politických programů. Některé z uvedených údajů byly již dohledatelné v jiných zdrojích, ovšem portál Open up government je nabízí v jednom, sjednoceném zdroji a umožňuje rovněž občanům zapojit se do tohoto procesu, využít jednotlivé údaje a podávat návrhy na vylepšení této internetové stránky. Blíže viz domácí stránka Open up government. Dostupné z WWW: <http://data.gov.uk/about>, citace ze dne 19. 9. 2014.

Za zmínku v tomto kontextu stojí i portál GovTalk, jehož cílem bylo zajistit spolupráci veřejného sektoru, průmyslu a dalších zainteresovaných skupin na rozvoji politik a standardů pro e-government. Špaček (2012), s. 40-41.

¹⁸⁰ Špaček (2012), s. 42.

¹⁸¹ Nixon – Koutrakou (2007), s. 63-64.

Jedná se o jeden z 22 projektů pro lokální e-government, které byly zahájeny v roce 2004. Zahnoval např. zlepšení přístupu k veřejným službám, řešení vztahu s občany coby zákazníky veřejné správy, dodání potřebných zkušeností i znalostí příslušnému personálu, a mnohé další. Mullins (2008), s. 127.

Cílem National Project on Local e-Democracy bylo vyvinout množství technologických systémů, které by měly osobám, které se v této sféře dosud neangažovaly, usnadnit zapojení se do lokálního politického dění. National Project on Local e-Democracy. Dostupné z WWW: <http://www.dmu.ac.uk/research/research-faculties-and-institutes/business-and-law/lgru/national-project-on-local-e-democracy.aspx>, citace ze dne 19. 9. 2014.

spolupráci s místní vládou.¹⁸² Dále, stejně jako ve Francii a v Itálii se i ve Spojeném království nově objevují portály, které jsou zaměřené na **zdravotnictví**. Za nejvýznamnější příklad v tomto směru lze označit projekt NHS (www.nhs.uk), který vedle informací o zdravotnictví nabízí i možnost stanovení si diagnózy, nebo (od roku 2009) ohodnotit a porovnat svého rodinného praktického lékaře.¹⁸³

2. Analýza dostupných informací o zavádění systému EU ETS

Jak jsem již zmínila výše, zavádění ICT ve sféře veřejné správy otevřelo nové možnosti uplatnění digitálních technologií, čehož je příkladem i jejich využití v oblasti klimatických změn a regulace emisí skleníkových plynů v podmínkách členských států EU. Co se týče uplatnění digitálních technologií v souvislosti s implementací a provozem projektu EU ETS, který dle A. Wiazmitinoffa lze považovat za existující pan-evropskou službu e-governmentu,¹⁸⁴ T. James a P. C. Fusaro zmiňují, že pro řádné fungování tohoto systému po stránce elektronizace vyvstala především nutnost umožnit energetickým společnostem využívat odpovídající registry a umožnit jim podávat příslušné zprávy. Rovněž bylo potřeba měřit a zvládat emise z každého zařízení přesným a ověřitelným způsobem ve snaze zajistit dostatečný přísun povolenek k pokrytí příslušných emisí.¹⁸⁵

2.1 Počátek EU ETS

Boj proti klimatickým změnám byl označen jako jedna z hlavních priorit již v **Šestém akčním programu EU pro životní prostředí**. EU se podle tohoto programu měla snažit snížit emise skleníkových plynů oproti referenčnímu období (kterým je rok 1990) o 20 až 40 % a to do roku 2020,¹⁸⁶ přičemž jako jeden z nástrojů k dosažení tohoto cíle tento plán zmiňoval vytvoření celoevropského systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů.¹⁸⁷ Tuto úlohu dnes plní zmíněný EU ETS, který je příkladem systému cap-and-trade.¹⁸⁸

¹⁸² Nixon – Koutrakou (2007), s. 63-64.

¹⁸³ Špaček (2012), s. 36.

¹⁸⁴ Wiazmitinoff (2010), s. 25.

¹⁸⁵ James – Fusaro (2011), s. 225.

¹⁸⁶ Zajíček – Zeman (2012), s. 16.

¹⁸⁷ Životní prostředí 2010 – Naše budoucnost, naše volba, Akční program pro životní prostředí v Evropě na začátku 21. století. Dostupné z WWW: <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/6EAP/6AP/default.htm>, citace ze dne 15. 7. 2014.

I když vytvoření společného systému obchodování s emisními povolenkami bylo již zmíněno jako jedna z priorit Šestého akčního programu, M. Zajíček a K. Zeman jako základní důvod vzniku evropského systému obchodování s emisními povolenkami uvádějí ratifikaci **Kjótského protokolu** a plnění závazků, které z něj vyplývají.¹⁸⁹ Samotný Kjótský protokol z roku 1997 S. Veith ve své publikaci zmiňuje jako první mezinárodní dohodu o klimatických změnách, přičemž členské státy EU15 v jeho rámci souhlasily se snížením svých emisí v průběhu období plnění (jež trvalo od roku 2008 do roku 2012) o 8 % vzhledem k základnímu období (jímž byl i v tomto případě rok 1990).¹⁹⁰ Mechanismy, které Kjótský protokol k dosažení svých cílů navrhl, zahrnují obchodování s emisemi, dále tzv. mechanismus čistého rozvoje (Clean Development Mechanism, dále jen CDM) a společně zaváděná opatření (Joint Implementation, dále jen JI).¹⁹¹ První z těchto tří mechanismů (obchodování s emisemi) v podstatě znamenalo vytvoření trhu, kde bylo možné obchodovat s přebytkovými povolenkami, tzv. jednotkami přiděleného množství (Assigned Amount Units, AAU), přičemž pro tento trh se vžil název uhlíkový trh.¹⁹² Všechny transakce spojené s Kjótskými emisními kredity byly automaticky monitorovány v systému registrů spadajícím pod Kjótský protokol, který zahrnuje ITL, tzv.

Nápad využít obchodování s právy k vypouštění emisí jako nástroje k dosažení vytyčených cílů v environmentální oblasti se však dle L. H. Gouldera objevil již před 45 lety. Goulder (2013), s. 87.

¹⁸⁸ Oberthür – Pallemarts – Kelly (2010), s. 65.

Princip systému cap-and-trade je poměrně prostý – regulující orgán stanoví maximální povolené množství emisí vyprodukovaných všemi zařízeními, na které se tento regulační program vztahuje. Dále zmíněný regulátor zvoleným způsobem distribuuje povolenky k emisím (např. buď pořádáním aukcí, nebo poskytováním povolenek zadarmo). Konečně, tento systém poskytuje možnost s povolenkami obchodovat na trhu. Goulder (2013), s. 87.

¹⁸⁹ Zajíček – Zeman (2012), s. 6.

¹⁹⁰ Veith (2010), s. 21.

¹⁹¹ Duma – Nistor (2012), s. 479. Obchodování s emisními povolenkami se týká zemí, které získaly přebytek emisních povolenek, a tudíž je mohou prodat státům, kterým přidělené povolenky naopak nestačí. Tzv. mechanismus čistého rozvoje (CDM) umožňuje zemi se závazkem snížit nebo omezit emise plynoucím z Kjótského protokolu zavést projekt k redukování emisí v rozvojových zemích. Takovýto projekt může následně získat certifikované kredity ke snížení emisí (Certified Emissions Reductions, dále jen CER), z nichž každý odpovídá jedné tuně oxidu uhličitého, který může být započten do plnění cílů Kjótského protokolu. Mechanismus známý jako Joint Implementation (dále jen JI) umožňuje zemi, která má v rámci Kjótského protokolu závazek omezit či redukovat emise, získat jednotky ke snížení emisí (Emission Reduction Units, dále jen ERU) za provoz projektu ke snižování či odstranění emisí v jiné zemi podléhající Kjótskému protokolu, každá jednotka opět odpovídá jedné tuně oxidu uhličitého a může být započítána do plnění cílů Kjótského protokolu. Kyoto Protocol. Dostupné z WWW: http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php, citace ze dne 19. 7. 2014. Bližší viz Kjótský protokol k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/kjotsky_protokol/\\$FILE/OMV-cesky_protokol-20081120.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/kjotsky_protokol/$FILE/OMV-cesky_protokol-20081120.pdf), citace ze dne 19. 7. 2014.

¹⁹² Duma – Nistor (2012), s. 479. Cena na uhlíkovém trhu bývá stanovena nabídkou povolenek (celkový emisní limit) a poptávkou po nich (úroveň průmyslové aktivity). Systémy obchodování s emisními povolenkami jsou politickými trhy, vzhledem k tomu, že rovnováha nabídky a poptávky je dána množstvím vydaných povolenek. Yeo (2012), s. 10.

Mezinárodní evidenci transakcí (International transaction log), jež rovněž zajišťovala, aby převody a další aktivity byly v souladu s pravidly Kjótského protokolu.¹⁹³

Co se týče vzniku a implementace samotného EU ETS, jako klíčový dokument, který je v této souvislosti třeba zmínit, bych vyzdvihla směrnici 2003/87/EC (tzv. směrnici o EU ETS), která tento systém definuje.¹⁹⁴ Cíl této směrnice byl popsán jako úsilí „přispět k efektivnějšímu plnění závazků Evropského společenství a jeho členských států prostřednictvím účinného evropského trhu s povolenkami na emise skleníkových plynů při současném co možná nejmenším snížení hospodářského rozvoje a zaměstnanosti“. Tato směrnice je slučitelná s Rámcovou úmluvou Organizace spojených národů o změně klimatu i s Kjótským protokolem,¹⁹⁵ upravuje problematiku implementace EU ETS v případě stacionárních zařízení i v sektoru letectví, podrobněji se zabývá např. stanovením počtu povolenek a způsobem jejich přidělování, monitorováním a vykazováním emisí, převodem, vyřazením a zrušením povolenek a konečně, otázkou sankcí.¹⁹⁶ V průběhu EU ETS byla směrnice 2003/87/ES několikrát novelizována a podobu EU ETS ve třetím obchodovacím období (2013 – 2020) udává směrnice 2009/29/ES.¹⁹⁷

Právním předpisem, který propojuje EU ETS a flexibilní mechanismy Kjótského protokolu (projekty CDM a JI), je směrnice 2004/101/EC.¹⁹⁸ „Propojující směrnice“ (the Linking Directive) byla Evropskou komisí přijata pro účely druhé fáze EU ETS, kterou se budu podrobněji zabývat v následující sekci.¹⁹⁹

2.2 Provoz EU ETS

EU zahájila systém obchodování s emisemi v lednu roku 2005 a to na území celé Unie.²⁰⁰ Provoz EU ETS má tři fáze, přičemž první (pilotní) fáze trvala tři roky v období

¹⁹³ Brohé – Eyre – Howarth (2012), s. 117.

¹⁹⁴ Jako základ pro vypracování návrhu směrnice pro obchodování s emisemi skleníkových plynů v rámci EU (tzv. Framework directive for GHG ET within the European Community – Com 581/2001) posloužila Zelená kniha o obchodu s emisními povolenkami skleníkových plynů v EU z března 2000 (KOM 87/2000). Tento návrh byl později schválen jako již zmíněná směrnice 2003/87/EC o obchodování s emisemi skleníkových plynů v rámci EU. Zajíček – Žeman (2012), s. 14-16.

¹⁹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, s. 3-4. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:CS:PDF>, citace ze dne 19. 7. 2014.

¹⁹⁶ Blíže viz Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:CS:PDF>, citace ze dne 19. 7. 2014.

¹⁹⁷ Legislativa. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/legislativa_emisni_obchodovani, citace ze dne 26. 7. 2014.

¹⁹⁸ Brohé – Eyre – Howarth (2012), s. 114.

¹⁹⁹ Nagy – Varga (2009), s. 9.

²⁰⁰ Grubb – Betz – Neuhoff (2007), s. 351.

2005 – 2007, druhá fáze (spojená s již zmíněnou fází plnění Kjótského protokolu) pět let v období 2008 – 2012 a třetí, současná fáze, by měla pokrývat osmileté období 2013 – 2020. V každém z těchto intervalů byl stanoven celkový strop na emise v rámci EU ETS a emisní cíl, který dle slov R. Trotignona představuje množství prodejných emisních povolenek, přičemž typ emisních povolenek, který je spojován s EU ETS jsou tzv. EU allowances (dále jen EUA).²⁰¹ Povolenky jsou vedeny na účtech v elektronických registrech,²⁰² které představují v provozu EU ETS zásadní prvek, i když jejichž náplň a struktura se v průběhu uvedených fází významně měnily.

2.2.1 Provoz EU ETS v prvních dvou fázích

V prvních dvou fázích EU ETS bylo možné za základ tohoto systému považovat tzv. **Národní alokační plány** (dále jen NAP), které stanovovaly celkové množství oxidu uhličitého, které bylo možné emitovat na celostátní úrovni, na úrovni jednotlivých sektorů a na úrovni jednotlivých zdrojů emisí.²⁰³

Systém registrů, který v tomto období fungoval, zajišťoval přesné účtování vydaných a převedených emisních povolenek,²⁰⁴ přičemž součástí tohoto systému byly tzv. **národní registry**, jež měly formu standardizované elektronické databáze. Jejich provoz fungoval v gesci jednotlivých členských států (určitý stupeň uniformity těchto registrů nicméně zaručovaly tzv. regulace registrů – Registry Regulations).²⁰⁵ Veškerá zařízení podléhající EU ETS měla v národních registrech svůj individuální účet, přičemž samotné registry zaznamenávaly alokování povolenek, uzavírání obchodů a skutečné hodnoty emisí.²⁰⁶ Vedle národních registrů v rámci EU ETS fungoval dále tzv. centrální registr, **CITL** (Community Independent Transaction Log), který provozoval centrální administrátor EU. Centrální registr spojoval 27 národních registrů a kontroloval

²⁰¹ Trotignon (2012), s. 274. Veith (2010), s. 23.

Jedna EUA odpovídá jedné metrické tuně ekvivalentu CO₂ (CO₂ e). Brohé – Eyre – Howarth (2012), s. 114.

Na uhlíkových trzích se kromě EUA (European Union Allowances) obchoduje i s CER, ERU a VER (Verified Emission Reduction). Duma – Nistor (2012), s. 482.

²⁰² Jedná se o webovou aplikaci, jejíž domovské stránky musí zahrnovat veřejnou část, která umožňuje návštěvníkům založit si nový účet, nebo sledovat veřejně dostupné zprávy, a dále zabezpečenou část, jež umožňuje uživatelům existujících účtů přihlásit se do svých účtů za použití hesla nebo identifikačního čísla. James – Fusaro (2011), s. 76.

²⁰³ NAP byly vytvářeny členskými státy a schvalovány Evropskou komisí pro první dvě fáze EU ETS. Zajíček – Zeman (2012), s. 34.

²⁰⁴ Brunnée – Doelle – Rajamani (2012), s. 333.

²⁰⁵ Freestone – Streck (2009), s. 359.

²⁰⁶ Hintermann (2008), s. 9-10. Vedle zainteresovaných zařízení si mohli v národních registrech otevřít účet i jednotlivci a podniky, na něž se EU ETS nevztahoval. Freestone – Streck (2009), s. 359.

nepravdivosti v zaznamenaných transakcích.²⁰⁷ D. Freestone a C. Streck CITL popisují jako doplňkovou evidenci transakcí, která automaticky monitorovala všechny transakce s EUA ve snaze zajistit soulad s pravidly EU ETS. CITL a národní registry byly úspěšně propojeny 16. října 2008, což umožnilo držitelům účtů v EU ETS do svých vkladních účtů v národních registrech rovněž vnášet kredity z CDM nebo JI.²⁰⁸

Co se týče způsobu alokace emisních povolenek v tomto období, v průběhu první a druhé fáze byly povolenky zařízením zapojených do EU ETS převážně přidělovány bezplatně, přičemž v průběhu první fáze směrnice EU ETS povolovala jednotlivým zemím dražit až 5 % přidělených povolenek, tento procentní podíl se ve fázi 2 zvýšil na 10 %.²⁰⁹ Lze nicméně tvrdit, že bezplatné přidělování povolenek, bylo převažujícím způsobem jejich distribuce v prvních dvou fázích provozu EU ETS.

2.2.2 Změny ve třetí fázi EU ETS

Od roku 2013 započala nová fáze EU ETS, kterou charakterizují výrazné změny systému, inspirované výsledky jeho prvních dvou fází. EU ETS se dle D. Freestonea a C. Strecka v jejích průběhu vyvinulo ve velice decentralizovaný systém, který klíčové otázky ponechával v gesci jednotlivých členských států.²¹⁰ Směrnice upravující EU ETS sice zajišťovala určitou úroveň harmonizace mezi jednotlivými členskými státy stanovením pravidel pro EU ETS (případně dalších pokynů či kritérií) a dále tím, že povolovala Evropské komisi kontrolovat a případně odmítnout příslušný NAP, nicméně ve druhé fázi bylo dle D. Freestonea a C. Strecka možné EU ETS popsat jako systém třiceti nezávislých, ale vzájemně propojených národních systémů obchodování s emisními povolenkami, jež s nimi obchodují prostřednictvím EU ETS, přičemž dodržují určitá společná pravidla a podléhají jistým omezením.²¹¹ Pro ilustraci komplikací způsobených tímto uspořádáním lze zmínit důsledky z první fáze EU ETS, kdy bylo množství dostupných povolenek stanoveno na základě odhadu vlastních emisí každého z členských států v příslušném NAP,

²⁰⁷ Hintermann (2008), s. 9-10.

²⁰⁸ Každý z národních registrů měl povinnost informovat ITL nebo CITL o jakékoliv navržené transakci s EUA, AAU, CER, nebo ERU za účelem získání konečného schválení. Freestone – Streck (2009), s. 360.

²⁰⁹ Parker (2011), s. 9.

²¹⁰ Jednalo se např. stanovení limitu, alokace EUA, způsob této alokace, provozování registrů, monitorování, hlášení a ověřování ročních emisí, prosazování a omezování použití CDM/JI povolenek. Freestone – Streck (2009), s. 343.

²¹¹ Freestone – Streck (2009), s. 343.

přičemž tyto dokumenty byly velice štědré (tedy přidělovaly více EU povolenek, než kolik stačilo na pokrytí emisí), což vyústilo v prudký pokles cen povolenek.²¹²

V lednu roku 2008 (tedy v průběhu fáze 2) podala Komise návrh revidovaného ETS pro tzv. období „po Kjótu“ 2013 – 2020.²¹³ Revidovaná verze směrnice o EU ETS (jde o konsolidovanou verzi směrnice 2003/87/EC)²¹⁴ za účelem centralizace systému nově zahrnuje úpravu jednotného registru EU, který nahradil národní registry jednotlivých členských států.²¹⁵ Unijní registr slouží jako on-line databáze, která obsahuje účty pro stacionární zařízení, které byly přesunuty z národních registrů stejně jako účty provozovatelů letadel, které jsou zahrnuty do EU ETS od ledna roku 2012.²¹⁶ Všechny transakce, ke kterým dochází v rámci EU ETS, se dále staly předmětem schválení databáze EUTL (European Union Transaction Log), která se stala náhradou za databázi CITL.²¹⁷ Registr Unie a EUTL vede a udržuje ústřední správce, přičemž jednotlivé členské státy spravují své účty v registru Unie prostřednictvím svého národního správce.²¹⁸

Výše uvedené změny jednoznačně směřovaly k centralizaci celého systému, přičemž jeho součástí se mělo stát i zavedení harmonizovaného a centralizovaného stropu emisí na úrovni EU.²¹⁹ Ve třetí fázi EU ETS skutečně došlo k zavedení jednotného emisního limitu místo dosavadních 27 národních limitů.²²⁰ Celkový limit emisí v EU ETS je tedy nově determinován centrálně bez jakéhokoliv uplatnění NAP, čímž došlo k eliminaci zmíněného rizika nadměrného zásobení trhu povolenkami.²²¹ Navíc, od roku

²¹² Yeo (2012), s. 11.

S. Oberthür a spol. rovněž zmiňují fluktuace cen povolenek v EU ETS, ke kterým docházelo v období mezi rokem 2005 a 2008. Oberthür – Pallemmaerts – Kelly (2010), s. 66.

Ve druhé fázi EU ETS pak zůstaly ceny EUA poměrně stabilní, s výjimkou dopadů hospodářské recese v období 2008 – 2009. Parker (2011), s. 4.

²¹³ Skjærseth – Wettstad (2008), s. 287.

²¹⁴ Jde o směrnici EP a Rady 2009/29/ES, kterou se mění směrnice 2003/87/ES s cílem zlepšit a rozšířit systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Blíže viz Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/29/ES. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:CS:PDF>, citace ze dne 29. 7. 2014.

²¹⁵ Brunnée – Doelle – Rajamani (2012), s. 333.

²¹⁶ Tento registr zaznamenává tzv. National Implementation Measures (seznam zařízení, na které se vztahuje směrnice o obchodování s emisemi skleníkových plynů na území každého členského státu a veškeré přidělení bezplatných povolenek těmto zařízením v období 2013 - 2020), účty společností nebo fyzických osob držících povolenky, transakce prováděné uživateli účtů, roční ověřené emise CO₂ od zúčastněných zařízení a roční sladění povolenek a ověřených emisí. Union Registry. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

²¹⁷ Brunnée – Doelle – Rajamani (2012), s. 333.

²¹⁸ Nařízení komise (EU) č. 389/2013 o vytvoření registru Unie, s. 7-8. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0389&from=EN>, citace ze dne 31. 7. 2014.

²¹⁹ Skjærseth – Wettstad (2008), s. 287.

²²⁰ Parker (2011), s. 9.

²²¹ Yeo (2012), s. 11.

2013 je tento limit na emise od elektráren a dalších stacionárních zařízení každý rok snižován o 1,74 %.²²² Co se týče systému monitorování, ověřování a vykazování emisí, podle platné legislativy monitoruje a vykazuje emise skleníkových plynů provozovatel zařízení nebo provozovatel letadla na základě plánu pro monitorování emisí schváleného příslušným orgánem,²²³ a data o ročních emisích pak podléhají kontrole akreditovaného ověřovatele.²²⁴ Ve snaze zvýšit administrativní efektivnost EU ETS a povzbudit harmonizovaný přístup v jednotlivých členských státech, Komise na Internetu zveřejnila elektronické šablony pro vypracování plánů monitorování, zpráv o ročních emisích, a dalších souvisejících dokumentů.²²⁵

Poslední významnou změnou, kterou přinesla třetí fáze a kterou bych na tomto místě zmínila, je, že všechny povolenky, které nejsou přiděleny bezplatně, se od roku 2013 draží,²²⁶ přičemž draženo má být až 40 % emisních povolenek a tento procentní podíl se má každým rokem zvyšovat.²²⁷ Podobu dražeb určuje nařízení Komise (EU) č. 1031/2010.²²⁸

2.2.3 Stručné zhodnocení EU ETS

EU ETS v současnosti pokrývá celkem 45 % celkových emisí oxidu uhličitého v EU,²²⁹ a proto jej lze považovat za největší systém „cap-and-trade“ obchodování

²²² To znamená, že v roce 2020 emise skleníkových plynů z těchto zařízení budou o 21 % nižší než v roce 2005. Odlišný limit platí pro sektor letectví. The EU Emissions Trading Scheme. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/factsheet_ets_en.pdf, citace ze dne 20. 7. 2014.

²²³ Nařízení Komise (EU) č. 601/2012. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:FULL:CS:PDF>, citace ze dne 2. 8. 2014.

²²⁴ Blíže viz nařízení Komise (EU) č. 600/2012. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:FULL:CS:PDF>, citace ze dne 2. 8. 2014.

²²⁵ Blíže viz Monitoring, reporting and verification of EU ETS emissions. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring/documentation_en.htm, citace ze dne 2. 8. 2014.

²²⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, s. 14. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:CS:PDF>, citace ze dne 19. 7. 2014.

²²⁷ The EU Emissions Trading System (EU ETS). Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

Ve věci dražby povolenek jsou již v provozu dvě dražební platformy, konkrétně European Energy Exchange (EEX) a ICE Futures Europe (ICE). Auctioning. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/auctioning/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

25 členských států EU obchoduje s emisními povolenkami prostřednictvím EEX, Spojené království dále draží povolenky odděleně prostřednictvím ICE. Termíny, množství dražených povolenek a výsledky dražeb obě společnosti zveřejňují na svých internetových stránkách. Dražby povolenek. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/drazby_povolenek, citace ze dne 29. 7. 2014.

²²⁸ Nařízení Komise (EU) č. 1031/2010. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:302:FULL:CS:PDF>, citace ze dne 1. 8. 2014.

²²⁹ The EU Emissions Trading System (EU ETS). Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

s emisními povolenkami na světě.²³⁰ Funguje ve 28 členských státech EU a navíc ve třech státech EEA-EFTA (konkrétně na Islandu, v Lichtenštejnsku a v Norsku), přičemž limituje emise od více než 11 000 zařízení²³¹ ze sektorů energetiky, výroby oceli a železa, cementu a vápna, chemického průmyslu aj.,²³² a dále v letectví.²³³

Pokud bych se na závěr této pasáže měla stručně vyjádřit k vlivu provozu EU ETS na objem emisí skleníkových plynů vypouštěných v podmínkách EU, lze si od roku 2005 (roku zřízení EU ETS) povšimnout klesající tendence emisí skleníkových plynů oproti předcházejícímu období ve všech státech, které v této práci zohledňuji (viz graf č. 6 v příloze). L. H. Goulder EU ETS hodnotí tak, že z větší části zvládlo udržet emise skleníkových plynů na vytyčené úrovni (i když tento projekt pravděpodobně zavinil částečnou kompenzaci úspor emisí skleníkových plynů v nárůstu emisí v zemích mimo EU).²³⁴

2.3 Postkomunistické státy

I když je hlavní náplní této pasáže mé práce především analýza postupu implementace a aktuálního stavu využití EU ETS u vybraných zemí, tato problematika je spojena i s celkovým přístupem ke snižování emise skleníkových plynů v jejich podmínkách. Z těchto důvodů bych na tomto místě stručně zmínila historické pozadí ochrany ovzduší ve zvolených státech, které tvořily součást východního bloku, jelikož toto zařazení významně ovlivnilo nejen jejich environmentální politiku, ale mělo i závažný dopad na stav životního prostředí a hospodářský vývoj těchto zemí v období po pádu komunismu, který bylo při vytváření programů pro snižování emisí skleníkových plynů třeba vzít v úvahu. V průběhu období komunismu, jak zmiňuje A. Schwabach, dotčené evropské země, jejich ekonomiky a životní prostředí byly poznamenány silnou podporou průmyslových odvětví, což dle jeho slov přineslo katastrofální následky pro stav životního prostředí.²³⁵ Období po pádu komunismu je proto krom jiného spojováno s úsilím zemí

²³⁰ Grubb – Betz – Neuhoﬀ (2007), s. 351.

²³¹ The EU Emissions Trading System (EU ETS). Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

²³² Emisní obchodování. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/emisni_obchodovani, citace ze dne 26. 7. 2014.

²³³ The EU Emissions Trading System (EU ETS). Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm, citace ze dne 20. 7. 2014.

²³⁴ Goulder (2013), s. 90.

²³⁵ Schwabach (2006), 51.

bývalého východního bloku tento stav napravit a omezit emise skleníkových plynů na svém území.²³⁶ V 90. letech sice, jak zmiňuje M. Shellenberger a T. Nordhaus, došlo k významné redukci emisí na tomto území (prudký pokles lze v České republice i na Slovensku pozorovat již od roku 1990 na grafu č. 6 v příloze), snižování emisí skleníkových plynů v post-komunistických zemích však jednotliví autoři nepřipisují ani tak efektivní ochraně životního prostředí jako spíše kolapsu komunistické ekonomiky založené na těžkém průmyslu.²³⁷

Výše uvedené údaje sehrály zajímavou úlohu při plnění Kjótského protokolu, kdy v případě těchto zemí nastal znatelný rozpor při alokování jednotek AAU. Státy nacházející se v období transformace byly AAU vybaveny v souladu s úrovní emisí pocházející stále ještě z éry socialismu, navzdory tomu, že aktuální emise příslušného období výrazně poklesly díky restrukturalizaci ekonomiky.²³⁸ Z těchto důvodů se země centrální a východní Evropy staly očekávanými vývozci kreditů pro obchodování na uhlíkovém trhu.²³⁹ Oproti tomu, v případě stanovování emisního limitu v rámci EU ETS státy centrální a východní Evropy podléhaly v první a druhé fázi tohoto systému podle S. Veitha přísnějším restrikcím, než západní evropské země, které byly dle jeho slov schopny dodržet stanovené cíle pouze s menšími úpravami²⁴⁰ (tento jev zachycují tabulky č. 15 a 16 v příloze, kde v obou případech je jak povolený strop pro emise ve fázích 1 a 2, tak i schválené množství EUA ve fázi 1 u Slovenska a Česku republiky viditelněji měněno než u Francie, Itálie a Spojeného království). S. Ferrey zmiňuje rozpory mezi staršími členskými zeměmi EU a bývalými členy Sovětského bloku, které do EU vstoupily v roce 2004 a později. Tyto neshody byly způsobeny různými hospodářskými zájmy a odlišným stupněm úspěšnosti těchto zemí. Jednalo se krom jiného o odlišnosti názorů na poli omezování emisí na evropské úrovni, kdy Česká republika, Slovensko spolu s Itálií a dalšími státy označily limity uvalené na jejich emise jako příliš přísné s ohledem na jejich hospodářský růst.²⁴¹

F. W. Carter a D. Turnock ve své publikaci bývalé Československo dokonce označili za jednu z nejvíce znečištěných zemí tehdejší Evropy, přičemž jeho stav opět přičítali hospodářskému a průmyslovému plánování z minulosti. Carter – Turnock (1996), s. 63.

Zajímavostí je, že znečištění ovzduší v Československu mělo představovat závažný problém, který se dle slov autorů řešil již ve 20. letech 20. století. Carter – Turnock (1996), s. 66.

²³⁶ Botcheva-Andonova – Mansfield – Milner, s. 17.

²³⁷ Shellenberger – Nordhaus (2009), s. 114.

²³⁸ Veith (2010), s. 22.

²³⁹ Yamin (2012), s. 200.

²⁴⁰ Veith (2010), s. 26.

²⁴¹ Ferrey (2010), s. 70-71.

2.3.1 Česká republika

Česká republika patří mezi středně velké členské státy EU vzhledem k počtu obyvatel, s velmi vysokým množstvím emisí skleníkových plynů na jednoho obyvatele (viz tabulka č. 18 v příloze, podle které má Česká republika dokonce nejvyšší množství emisí na obyvatele ze všech zkoumaných zemí v této práci), přičemž V. Aufenanger ji označila za jednu ze slabších ekonomik EU s energeticky náročnými odvětvími a využívanými zdroji energie založenými především na použití fosilních paliv.²⁴² Stejně tak environmentální politiku ČR popsala jako slabou, přičemž její hlavní tažnou sílu představují dle jejích slov mezinárodní smlouvy a dále iniciativy EU v této oblasti (zde lze nalézt paralelu s rozvojem oblasti e-governmentu v ČR, kdy česká legislativa upravující tuto oblast dle R. Polčáka opět byla silně inspirována a ovlivňována právními předpisy EU, jak jsem již zmínila dříve).²⁴³ Co se týče mezinárodních dohod o ochraně životního prostředí z období ještě před vstupem ČR do EU, Česká republika podepsala a ratifikovala jak Rámcovou úmluvu o změně klimatu z roku 1992,²⁴⁴ tak i Kjótský protokol²⁴⁵ a oba dokumenty se staly součástí českého právního řádu. Později, již jako členská země EU, Česká republika začala být vázána povinnostmi, které pro ni z členství vyplývají, což v environmentální politice znamenalo především účast v EU ETS.²⁴⁶

²⁴² Aufenanger (2012), s. 157.

²⁴³ Aufenanger (2012), s. 156.

²⁴⁴ Zajíček – Zeman (2012), s. 31.

Úmluva z roku 1992 nicméně jednotlivým státům nestanovila žádné konkrétní úkoly a emisní cíle, které měly být dojednány až na dalších jednáních. Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice, s. 19. Dostupné z WWW:

[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁴⁵ Podle Kjótského protokolu měla Česká republika snížit své emise o 8 % oproti úrovni z roku 1990, tento cíl byl nicméně dosažen a dokonce překonán bez implementace jakýchkoliv opatření na ochranu ovzduší. Potenciál ČR nadále snižovat emise úsporou energie a prosazováním obnovitelných zdrojů je dle V. Aufenanger veliký. Aufenanger (2012), s. 157.

Pokud jde o hlavní nástroje, které měly České republice napomoci dosáhnout cílů stanovených v Kjótském protokolu, Zajíček a Zeman vedle participace v EU ETS zmiňují Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu. Zajíček – Zeman (2012), s. 31.

Tento dokument mimo jiné vymezuje podmínky pro účast ČR na flexibilních mechanismech Kjótského protokolu (tj. projekty společné implementace a mezinárodní emisní obchodování), dále stanovuje priority pro formulaci dalších kroků směřujících ke snížení emisí skleníkových plynů. Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice, s. 7-9. Dostupné z WWW:

[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁴⁶ Zajíček – Zeman (2012), s. 31.

2.3.1.1 Implementace systému EU ETS v ČR

Vzhledem k tomu, že členem EU se Česká republika stala až v roce 2004, její zkušenost s implementací politických rozhodnutí a programů EU byla dle V. Aufenanger v roce zavádění směrnice o EU ETS značně omezena. V politice ochrany životního prostředí EU byla proto ČR spíše příjemcem, než že by se přímo účastnila procesu tvorby příslušných politických kroků.²⁴⁷ Navíc v průmyslovém a energetickém sektoru ČR nebyly emise skleníkových plynů nikdy dříve předmětem regulace nebo přímého řízení.²⁴⁸ Vstup ČR do EU byl proto významným zlomem v této oblasti, kdy Unie otázku klimatických změn a příslušných opatření vyzdvihovala jako svoji prioritu nejen v oblasti ochrany životního prostředí, ale i na poli energetiky a hospodářského růstu.²⁴⁹ Nedostatečná zkušenost s regulací emisí skleníkových plynů v ČR později výrazně ovlivnila environmentální politiku ČR a komplikovala zavádění EU ETS.²⁵⁰

V době utváření politického základu EU ETS byla ČR kandidátskou zemí a přípravy tohoto programu se tedy účastnila pouze prostřednictvím svých odborníků, kteří byli přizváni při přípravě směrnice o EU ETS, a na politické přípravě tohoto právního předpisu přímo nepodílela.²⁵¹ Samotná směrnice 2003/87/ES je do českého právního rádu implementována zákonem č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a prováděcí vyhláškou (na tuto směrnici pak navazuje řada podrobnějších právních předpisů).²⁵² Za implementaci směrnice o EU ETS zodpovídá v českých podmínkách Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP) a dále Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen MPO).²⁵³ Pokud jde o samotný provoz EU ETS, MŽP se

²⁴⁷ Aufenanger (2012), s. 156.

²⁴⁸ Aufenanger (2012), s. 161.

²⁴⁹ Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice, s. 86. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁵⁰ Dle národního programu chyběly potřebné institucionální struktury včetně jednotného rámce pro monitorování a vykazování emisí, rovněž zde nebyla povinnost tato data vykazovat. Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice, s. 86. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁵¹ Aufenanger (2012), s. 157.

²⁵² Legislativa. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/legislativa_emisni_obchodovani, citace ze dne 26. 7. 2014.

Tomuto zákonu předcházela zákon č. 695/2004 Sb. o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, který byl zrušen k 1. 1. 2013. Samozřejmě, v prvních dvou fázích provozu EU ETS hrály významnou úlohu příslušné Národní alokační plány (M. Zajíček a K. Zeman jako nejvýznamnější dokument v tomto kontextu vyzdvihují Národní alokační plán ČR 2005-2007, který vyšel jako nařízení vlády č. 315/2005). Základní principy tvorby českého NAP byly obsaženy právě v zákoně 695/2004 Sb. (viz Kritéria pro přípravu NAP). Zajíček – Zeman (2012), s. 35.

²⁵³ Aufenanger (2012), s. 158.

krom jiného věnovalo výkonu, inspekci a rozvoji registru, stejně tak poskytování informací průmyslovému sektoru. Do kompetence MPO, jak zmiňuje V. Aufenanger, spadalo alokování povolenek jak stávajícím zařízením, tak i novým účastníkům.²⁵⁴

2.3.1.2 Provoz EU ETS v ČR

Pro obě první obchodovací období MŽP spolu s MPO připravovalo návrhy již zmíněných Národních alokačních plánů, ve kterých bylo určeno celkové množství povolenek, které mělo být pro dané období vydáno a množství, které mělo být přiděleno provozovatelům zúčastněných zařízení.²⁵⁵ Provoz příslušného registru byl svěřen operátoru trhu s elektřinou České republiky, a to především z toho důvodu, že tento subjekt již měl zkušenost s provozováním databáze podobné registru povolenek. Nebylo tedy nutné vytvářet novou instituci a vznik potřebného registru pro EU ETS po administrativní stránce nepředstavoval vážnější problém.²⁵⁶ Činnost operátora trhu v českých podmínkách vykonává OTE, a. s., přičemž tuto společnost MŽP pověřilo spravováním českého rejstříku obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů již v roce 2005.²⁵⁷ OTE, a. s. byla tedy jako operátor trhu s elektřinou národním správcem rejstříku obchodování s povolenkami, rovněž jí bylo svěřeno dražení emisních povolenek,²⁵⁸ zajišťování evidence provozovatelů a jejich zařízení, přiděl povolenek v souladu s Národním alokačním plánem a komunikace s centrálním rejstříkem EU.²⁵⁹

Co se týče jednotlivých fází provozu EU ETS v České republice, v dostupné literatuře bývá velmi kriticky hodnoceno zejména první obchodovací období. Problémová byla již příprava příslušného Národního alokačního plánu, kdy, vzhledem k vysoké časové náročnosti jeho příprav, Česká republika nedokázala odevzdat svůj návrh NAP 1 včas, a

V rámci MŽP odbor změny klimatu (Climate Change Unit) připravila příslušný právní předpis i NAP ve spolupráci s ostatními odděleními MŽP, s Českým hydrometeorologickým ústavem (dále jen ČHMÚ) a Českým environmentálním ústavem (dále jen ČEÚ). Aufenanger (2012), s. 162.

²⁵⁴ Aufenanger (2012), s. 163.

²⁵⁵ Tento návrh byl pak zveřejněn na Portálu veřejné správy, přičemž do 30 dnů mohli provozovatelé zařízení na něj reagovat. Zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů. Dostupné z WWW: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-695-2004-sb>, citace ze dne 30. 7. 2014.

²⁵⁶ Aufenanger (2012), s. 163.

²⁵⁷ Blíže viz domovská stránka OTE, a. s. Dostupné z WWW: <https://www.povolenky.cz/domovska-stranka>, citace ze dne 31. 7. 2014.

²⁵⁸ Zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Dostupné z WWW:

[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_o_emesnim_obchodovani/\\$FILE/OEOK-Zakon_383_2012-20130524.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_o_emesnim_obchodovani/$FILE/OEOK-Zakon_383_2012-20130524.pdf), citace ze dne 1. 8. 2014.

²⁵⁹ Výroční zpráva 2013, s. 5. Dostupné z WWW: <https://www.ote-cr.cz/o-spolecnosti/soubory-vyrocnizprava-ote/vyrocnizprava-2013.pdf>, citace ze dne 1. 8. 2014.

proto se i dotčená česká zařízení se do EU ETS zapojila se zpožděním,²⁶⁰ stejně tak příslušný registr byl spuštěn opožděně.²⁶¹ M. Zajíček a K. Zeman jako základní problém tvorby prvního českého NAP označili, že tento plán byl vytvořen dříve, než byla pravidla pro jeho vytvoření stanovena zákonem. Pozdní přijetí všech právních předpisů implementujících směrnici 2003/87/ES M. Zajíček a K. Zeman označují jako zásadní pochybení České republiky (tato směrnice měla být implementována do českého právního řádu do doby našeho vstupu do Společenství, avšak došlo k tomu až v roce 2005).²⁶² I V. Aufenanger první fázi EU ETS hodnotí jako velice neefektivní, přičemž zdůrazňuje, že zmíněné zpoždění bylo u České republiky jedno z nejhorších mezi zapojenými státy vůbec.²⁶³

V druhém obchodovacím období byly za návrh NAP zodpovědné opět MŽP a MPO. Odevzdán byl v prosinci 2006, což bylo znovu dlouho po stanovené lhůtě odevzdání²⁶⁴ (NAP pro druhé obchodovací období měly být Komisi odevzdány 30. června 2006).²⁶⁵ Původní návrh druhého NAP byl (stejně jako první NAP) postaven na údajích o historických emisích v letech 1999 až 2001, bylo ale přihlédnuto i k datům za rok 2005 a prognózám do roku 2012.²⁶⁶ Konečná podoba NAP se nicméně v důsledku zásahu Evropské komise výrazně lišila od původního návrhu,²⁶⁷ především díky drastické redukci

²⁶⁰ Aufenanger (2012), s. 165.

Národní program rovněž zdůrazňuje časovou náročnost implementace tohoto nástroje právě z toho důvodu, že národní akční plán měl být Evropské komisi předložen ke schválení do 1. května 2004. Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice, s. 26. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁶¹ Skjærseth – Wettstad (2007), s. 272.

V období 2005 – 2007 se do EU ETS zapojilo celkem 435 zařízení, pokryto bylo 60 % emisí, celkový limit emisí byl zredukován ve finální verzi NAP na 292,98 Mt/CO₂. Toto znamenalo, že každý rok ne více než 97,66 Mt/CO₂ mohlo být přiděleno participujícím zařízením, včetně rezerv. Aufenanger (2012), s. 165.

²⁶² Zajíček – Zeman (2012), s. 42-43.

²⁶³ Aufenanger (2012), s. 167.

Jedním z problémů implementace EU ETS byl nedostatečný lidský kapitál, a dále problém shromažďování dat, na kterých měla být založena alokace povolenek. Data o emisích byla špatně dostupná, což souviselo s tím, že před implementací EU ETS provozovatelé nemuseli systematicky monitorovat a hlásit emise. Navíc neexistovala žádná jednotná metoda měření emisí. Data byla zpřístupněna hlavně MPO, ČHMÚ, ČEÚ, Českým statistickým úřadem a do určité míry samotnými průmyslovými odvětvími. Aufenanger (2012), s. 168.

²⁶⁴ Aufenanger (2012), s. 173. Tento návrh předpokládal rozdělení 101,9 mil. povolenek ročně během let 2008 – 2012, což celkově představovalo 509,5 mil. Předložen byl vládě České republiky, jež ho schválila usnesením vlády č. 1400 ze dne 6. prosince 2006. Zajíček – Zeman (2012), s. 47-48.

²⁶⁵ National Allocation Plans. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013/nap/index_en.htm, citace ze dne 14. 11. 2014.

²⁶⁶ Zajíček – Zeman (2012), s. 48.

²⁶⁷ Původní návrh NAP 2 počítal se 101 900 000 povolenkami ročně, což bylo v konečné podobě zredukováno na 86 835 264 povolenky. Aufenanger (2012), s. 174.

počtu povolenek.²⁶⁸ V oblasti provozu českého registru povolenek v tomto období stojí za zmínku případ vážného pochybení v oblasti jeho zabezpečení, kdy došlo ke krádežím EU povolenek. Tyto útoky (tzv. phishing) zasáhly národní registry několika členských států, mezi nimi i České republiky, což 19. ledna 2011 dokonce vedlo k pozastavení veškerých operací na trhu EU ETS. Národní registry se pak mohly do obchodování opět zapojit až poté, co příslušné členské státy prokázaly Evropské komisi, že došlo k zavedení alespoň minimálních bezpečnostních opatření proti phishingu.²⁶⁹

Již jsem zmínila výše změny, které jsou spojovány s třetím obchodovacím obdobím EU ETS. Za nejvýznamnější změnu, kterou přinesla novelizace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, lze považovat postupnou změnu způsobu alokace z metody přidělování na základě historických emisí (tzv. grandfathering) na systém aukcí.²⁷⁰ Tyto změny měly pochopitelně veliký dopad na provoz EU ETS i v České republice, kde ještě ve druhém obchodovacím období byl převažující způsob alokace emisních povolenek jednotlivým zařízením jejich přidělování zadarmo.²⁷¹ Podle aktuálních informací je Česká republika mezi členskými státy EU, které draží své povolenky na energetické burze společnosti European Energy Exchange (EEX) v Lipsku.²⁷²

Co se týče úsilí Komise o zvýšení administrativní efektivnosti a harmonizace mezi jednotlivými členskými státy v oblasti monitorování, vykazování a ověřování emisí, jsou na internetových stránkách MŽP v souladu s touto iniciativou k dispozici elektronické šablony pro roční výkaz emisí, ročního plánu pro monitorování emisí a další dokumenty.²⁷³

2.3.2 Slovensko

V období krátce po pádu komunismu, jak popisuje **První národní zpráva o změně klimatu** z roku 1995, byla Slovenská republika průmyslovou zemí, kde průmyslový sektor

²⁶⁸ Zajíček – Zeman (2012), s. 48.

²⁶⁹ Weishaar (2014), s. 143.

²⁷⁰ Studie předpokládaných dopadů systému obchodování s povolenkami na emise CO₂ po roce 2012 na ekonomiku ČR (2008), s. 9. Dostupné z WWW: http://www.spcr.cz/cz/infoservis/tiskovezpravy/studie_ets_zari2008.pdf, citace ze dne 1. 8. 2014.

²⁷¹ Národní alokační plán České republiky 2008 – 2012, s. 13. Dostupné z WWW: https://www.elaw.org/system/files/nap_czech_final.pdf, citace ze dne 31. 7. 2014.

²⁷² Dražby povolenek. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/drazby_povolenek, citace ze dne 29. 7. 2014.

²⁷³ Monitorování, vykazování a ověřování emisí patří mezi základní povinnosti provozovatelů zařízení v EU ETS a příslušná pravidla určují dva právní předpisy: nařízení Komise č. 601/2012, o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a nařízení Komise č. 600/2012, o ověřování výkazů emisí skleníkových plynů a výkazů tunokilometrů a o akreditaci ověřovatelů. Provozovatelé žádající o povolení k provozování svého zařízení dle zákona č. 383/2012 předkládají MŽP Roční plán pro monitorování emisí vyplněný podle zveřejněné elektronické šablony. Blíže viz Monitorování, ověřování a vykazování. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/monitorovani_overovani_vykazovani, citace ze dne 2. 8. 2014.

a stavebnictví představovaly více než 50% podíl na HDP a vysoká energetická náročnost jednotlivých odvětví byla charakteristickým rysem ekonomiky. V roce vydání této zprávy podíl Slovenské republiky na globální produkci skleníkových plynů dosahoval hodnoty přibližně 0,2 % a ve stejném období Slovensko patřilo mezi 15 států s nejvyšším množstvím emisí na obyvatele na světě²⁷⁴ (v tabulce č. 18 si skutečně lze povšimnout vysokých hodnot emisí na obyvatele v případě Slovenska, které jsou sice nižší než v podmínkách České republiky, ale stále velmi vysoké ve srovnání s jinými zachycenými evropskými zeměmi, obzvláště v letech 1990 až 1995).

Dle informací obsažených v citovaných dokumentech Slovenská republika v období od konce 90. let nevytvořila komplexní politický program pro boj proti změně klimatu,²⁷⁵ nicméně je vázána známými mezinárodními dohodami, které jsem již zmínila v přechozích kapitolách. Rámcová úmluva OSN o změně klimatu vstoupila na Slovensku v platnost roce 1994, kdy Slovensko přijalo všechny závazky, které z ní vyplývají,²⁷⁶ a v květnu roku 2002 Slovenská republika ratifikovala Kjótský protokol.²⁷⁷ Stejně jako v případě ostatních členských států EU se i Slovenska týkal závazek plynoucí z Kjótského protokolu snížit emise skleníkových plynů o 8 % v porovnání s rokem 1990,²⁷⁸ přičemž později, v souladu se vstupem země do EU, se rovněž v této oblasti objevily pro Slovenskou republiku další povinnosti, pokud jde o implementaci legislativy týkající se ochrany ovzduší.²⁷⁹

Vedle EU ETS v oblasti kontroly emisí a ochrany klimatu na Slovensku funguje několik systémů, které bych na tomto místě zmínila. K naplnění cílů plynoucích

²⁷⁴ Za hlavní zdroj emisí CO₂ v ovzduší na Slovensku bylo dle uvedených informací považováno spalování fosilních paliv. Vzhledem k tomu, že jejich spalování představovalo 94 % celkových slovenských emisí CO₂, lze tvrdit, že průmyslové aktivity ve slovenském hospodářství v 90. letech stále ještě představovaly jeden z významných zdrojů těchto emisí. The First National Communication on Climate Change (1995). Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>, citace ze dne 10. 8. 2014.

²⁷⁵ Obchodovanie s emisnými kvótami na Slovensku (2009), s. 1. Dostupné z WWW: http://www.priateliazeme.sk/cepa/images/collector/collection/publikacie/Obchodovanie_s_emisnymi_kvotami_na_Slovensku.pdf, citace ze dne 1. 9. 2014.

²⁷⁶ EU ETS Country Profile – Slovakia. Dostupné z WWW: http://www.setatwork.eu/cp_slovakia.htm, citace ze dne 10. 8. 2014.

²⁷⁷ Štvrtá národná správa SR o zmene klímy a Správa o dosiahnutom pokroku pri plnení Kjótskeho protokolu (2005), s. 21. Dostupné z WWW: http://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/zmena-klimy/dokumenty/1-4NS_DPR_SR_sprava.pdf, citace ze dne 11. 8. 2014.

²⁷⁸ Podpisem Kjótského protokolu se Slovenská republika zavázala snižovat emise skleníkových plynů, které v období od roku 2008 do roku 2012 nesměly překročit hodnotu přibližně 331 mil. tun AAU, přičemž tento limit zahrnoval všechny oblasti včetně průmyslu a letectví. Obchodovanie s emisnými kvótami – nástroje a ciele. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/tlacovy-servis/tlacove-spravy/tlacove-spravy-2011/tlacove-spravy-februar-2011/obchodovanie-emisnymi-kvotami-nastroje-ciele.html>, citace ze dne 9. 8. 2014.

²⁷⁹ EU ETS Country Profile – Slovakia. Dostupné z WWW: http://www.setatwork.eu/cp_slovakia.htm, citace ze dne 10. 8. 2014.

z Kjótského protokolu měl (stejně jako v dalších členských státech) přispět tzv. **Národní inventarizační systém** (NIS) sloužící ke sledování emisí skleníkových plynů,²⁸⁰ přičemž emise sleduje a inventarizuje již od roku 1990.²⁸¹ Rovněž stojí za zmínku systém **NEIS** (National Emission Information System), který je databází všech stacionárních zdrojů znečištění ovzduší.²⁸² V Páté národní zprávě SR o změně klimatu je databáze NEIS označena za nejdůležitější zdroj dat o emisích a dalších charakteristik stacionárních zařízení, která znečišťují ovzduší. Spravována je oddělením emisí Slovenského hydrometeorologického ústavu (dále jen SHMÚ).²⁸³ Na stránkách slovenského statistického úřadu je dále zmiňován databázový systém pro inventarizaci emisí, tzv. **Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší** (REZZO) Slovenského hydrometeorologického ústavu.²⁸⁴

2.3.2.1 Implementace EU ETS na Slovensku

Již jsem zmínila výše, že vstup Slovenské republiky do EU v roce 2004 byl krom jiného provázán i s povinností přijmout obsáhlou environmentálně orientovanou legislativu, a to ve všech resortech, které se podílely na řešení problematiky ochrany klimatu. Pokud jde o legislativní úpravu systému EU ETS, směrnice č. 2003/87/ES byla do slovenského právního řádu původně transponována prostřednictvím zákona č. 572/2004 Z. z., o obchodování s emisními kvótami.²⁸⁵ Tento zákon vedle otázek žádostí o povolení na

²⁸⁰ Blíže viz Rokovanie vlády Slovenskej republiky. Dostupné z WWW: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-67506?prefixFile=m_, citace ze dne 15. 8. 2014.

²⁸¹ Národný inventarizačný systém pre emisie a projekcie skleníkových plynov v SR, s. 215. Dostupné z WWW: http://147.213.211.222/sites/default/files/2005_4_215_217_szemesova.pdf, citace ze dne 16. 8. 2014.

²⁸² The Fifth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2009), s. 34. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>, citace ze dne 11. 8. 2014.

Dokument Národný inventarizačný systém pre emisie a projekcie skleníkových plynov v SR dále ve věci inventarizace emisí zmiňuje vedle databáze NEIS metody IPCC, COPINAIR, COPERT III. Národný inventarizačný systém pre emisie a projekcie skleníkových plynov v SR, s. 216. Dostupné z WWW: http://147.213.211.222/sites/default/files/2005_4_215_217_szemesova.pdf, citace ze dne 16. 8. 2014.

²⁸³ Slovenská pracovná skupina Emisie pracujúci pod odborem Kvalita ovzduší, prostredníctvom NEIS zabezpečuje kontinuálny sběr a zpracování údajů o zdrojích znečištění ovzduší. Emisie. Dostupné z WWW: <http://www.shmu.sk/sk/?page=992>, citace ze dne 14. 8. 2014.

²⁸⁴ Životné prostredie v Slovenskej republike (vybrané ukazovatele v rokoch 2008 – 2012), s. 19. Dostupné z WWW: slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/, citace ze dne 10. 8. 2014.

Tento registr byl zmíněn i v souvislosti s Českou republikou jako databáze poskytující podklad pro národní emisní bilanci, v podmínkách ČR jej provozuje Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ). Blíže viz Stav a vývoj složek prostředí. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/www/dav.nsf/rocnka_06/b1.htm, citace ze dne 16. 8. 2014.

²⁸⁵ Štvrtá národná správa SR o zmene klímy a Správa o dosiahnutom pokroku pri plnení Kjótskeho protokolu (2005), s. 22. Dostupné z WWW: http://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/zmena-klimy/dokumenty/1-4NS_DPR_SR_sprava.pdf, citace ze dne 11. 8. 2014.

vypouštění emisí skleníkových plynů a problematiky obchodování s emisními kvótami upravoval podrobněji i otázku příslušného registru, jeho funkcí, obsahu, přístupnosti a dalších charakteristik. V otázkách státní správy v systému EU ETS podle tohoto zákona působilo Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP SR), krajský úřad životního prostředí a obvodový úřad životního prostředí, přičemž MŽP jako zodpovědný orgán spravovalo registr prostřednictvím správce registru.²⁸⁶ V současnosti mezi souvisejícími právními předpisy hraje nejdůležitější úlohu zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodování s emisními kvótami a o změně a doplnění některých zákonů,²⁸⁷ kterým Slovensko do svého právního řádu implementovalo směrnici o EU ETS již počítající se změnami provázejícími třetí fázi provozu systému.²⁸⁸ I v tomto zákoně bylo MŽP SR uvedeno jako ústřední orgán státní správy ve věcech obchodování s kvótami²⁸⁹ a v souvislosti se zákonem č. 414/2012 Z. z. dále vede registr oprávněných ověřovatelů.²⁹⁰

2.3.2.2 Provoz EU ETS na Slovensku

Národní alokační plány pro Slovenskou republiku připravovalo MŽP SR, přičemž kvóty EUA byly Slovensku přiděleny na základě vypracované národní inventury.²⁹¹ První NAP Slovenské republiky vznikl v letech 2003 až 2004, druhý se připravoval od roku 2005 v úzké spolupráci s podniky, kterých se dotýkal.²⁹² Na Slovensku, podobně jako

²⁸⁶ Blíže viz Predpis č. 572/2004 Z. z. Dostupné z WWW: http://www.zbierka.sk/sk/vyhľadavanie?filter_sent=1&filter_predpis_aspi_id=572%2F2004&q=, citace ze dne 15. 8. 2014.

²⁸⁷ Legislatíva. Dostupné z WWW: <http://emisie.icz.sk/verejne-informacie/legislativa/>, citace ze dne 9. 8. 2014.

²⁸⁸ Aktuálne. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ovzdušie/obchodovanie-emisnymi-kvotami/aktualne/>, citace ze dne 9. 8. 2014.

²⁸⁹ Blíže viz zákon č. 414/2012 Z. z. Dostupné z WWW: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1, citace ze dne 15. 8. 2014.

²⁹⁰ Aktuálne. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ovzdušie/obchodovanie-emisnymi-kvotami/aktualne/>, citace ze dne 9. 8. 2014.

²⁹¹ Obchodovanie s emisnými kvótami – nástroje a ciele. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/tlacovy-servis/tlacove-spravy/tlacove-spravy-2011/tlacove-spravy-februar-2011/obchodovanie-emisnymi-kvotami-nastroje-ciele.html>, citace ze dne 9. 8. 2014.

Od roku 2005 představují zprávy účastníků systému obchodování s emisními povolenkami, které jsou integrovány do Národních alokačních plánů, významný zdroj dat, co se týče kontroly emisí. The Fifth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2009), s. 42. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>, citace ze dne 11. 8. 2014.

²⁹² Ovzdušie jako zložka životného prostredia v Slovenskej republike, s. 15. Dostupné z WWW: <http://enviroportal.sk/uploads/spravy/ovzdušie-zložky-2011.pdf>, citace ze dne 10. 9. 2014.

Jako podklad pro vypracování návrhu druhého NAP opět posloužila národní inventura a dále historické údaje o emisích (s využitím databáze NEIS), projekce emisí skleníkových plynů, Čtvrtá národní zpráva o změně klimatu, koncept energetické politiky SR a dále makroekonomické prognózy MF SR. Návrh: Národní alokační plán na roky 2008 – 2012, s. 4. Dostupné z WWW: www.zep.sk/get_document.php?docid=938, citace ze dne 1. 9. 2014.

v České republice NAP 2 stále ještě nepočítal s přidělováním emisních povolenek prostřednictvím aukcí.²⁹³

Pokud jde o slovenský národní registr a jeho provoz, tato databáze byla v roce 2009 úspěšně propojena s ITL a od té doby byl plně funkční. Výkon funkce příslušného národního správce oproti situaci v České republice prošel ve slovenských podmínkách různými změnami. V počátcích projektu EU ETS (v lednu roku 2005) MŽP SR zmocnilo ke spravování národního registru emisních povolenek soukromou společností Dexia Bank Slovakia, a. s., jež jako provozovatel národního registru kupříkladu zakládala holdingové účty v registru pro provozovatele zařízení mající povolení od MŽP SR vypouštět emise skleníkových plynů (slovenský registr byl dostupný na internetové stránce <http://co2.dexia.sk>).²⁹⁴ Od 1. 1. 2013 však vykonává funkci národního správce emisních kvót společnost ICZ Slovakia, a. s. (<http://emisie.icz.sk/>), zřizuje tedy a vede holdingové účty v registru Unie pro každého provozovatele zařízení s povolením vypouštět emise skleníkových plynů, dále spravuje holdingové účty provozovatelů letadel na základě rozhodnutí MŽP SR, případně osobní holdingové účty a obchodní účty právnických či fyzických osob.²⁹⁵

2.4 Starší členské státy EU

Jak jsem zmínila v pasáži pojednávající o postkomunistických zemích, tyto státy se nemohly díky svému pozdějšímu vstupu do EU přímo účastnit příprav systému EU ETS a změnou struktury zdrojů energie využívaných v ekonomice se začaly zabývat až po pádu komunismu v rámci úsilí o snížení emisí skleníkových plynů a zlepšení stavu životního prostředí. U zemí uvažovaných v této pasáži mé práce byla situace výrazně odlišná, neboť všechny zmíněné státy (konkrétně Francie, Itálie, Spojené království) byly členy Evropského společenství²⁹⁶ již v době počátků projektu EU ETS. Samotná myšlenka vytvoření evropského systému obchodování s povolenkami, jak zmiňuje D. Ellerman,

²⁹³ Návrh: Národný alokačný plán na roky 2008 – 2012, s. 12. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013/nap/docs/nap_sk_final_en.pdf, citace ze dne 15. 8. 2014.

²⁹⁴ The Fifth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2009), s. 48-49. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>, citace ze dne 11. 8. 2014.

V průběhu jeho provozu se internetová adresa registru změnila na <http://co2.primabanka.sk>. The Sixth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2013), s. 58. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>, citace ze dne 12. 8. 2014.

²⁹⁵ Blíže viz domovská stránka ICZ, a. s. Dostupné z WWW: <http://emisie.icz.sk/>, citace ze dne 9. 8. 2014.

²⁹⁶ EU15. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6805>, citace ze dne 24. 8. 2014.

vznikla už v roce 1990 a realizace tohoto projektu později měla sloužit právě pro potřeby tehdejších patnácti členských států EU a usnadnit jim splnění cílů vyplývajících z Kjótského protokolu v období plnění v letech 2008 až 2012. Tato původní představa v poměrně krátkém čase dospěla v konkrétní koncept cap-and-trade systému fungujícímu od roku 2005, tak jak jsem ho popsala v přechozích kapitolách.²⁹⁷ Z hlediska samotného provozu EU ETS, lze obecně tvrdit, že zatímco emisní rozpočty zemí východní a střední Evropy podléhaly výraznějším restrikcím, většina zemí západní Evropy byla schopna dosáhnout svých cílů bez větších změn (jak ukazují údaje v tabulkách č. 15 a 16 v příloze).²⁹⁸ Z hlediska objemu emisí skleníkových plynů si nicméně lze povšimnout, že Francie, Itálie a Spojené království podle údajů z roku 2012 emitují větší objem skleníkových plynů než postkomunistické státy uvažované v této práci.²⁹⁹

2.4.1 Francie

Francie, stejně jako jiné vyspělé země, byla relativně brzy konfrontována se stupňujícími se požadavky na ochranu životního prostředí včetně klimatických změn. Tato problematika se promítala do chodu francouzského veřejného sektoru již od 60. let, kdy podmínky pro podnikání změn v této oblasti byly málo příznivé.³⁰⁰ Na vině zde byla krom jiných faktorů i vysoká spotřeba energie v ekonomice, která od 60. a 70. let ve Francii prudce rostla (tento jev provázel její dlouhodobý hospodářský růst). Hlavním zdrojem výroby energie ve Francii tohoto období byla ropa, nicméně růst její ceny v letech 1973 a 1979 následně vedl ke změně struktury zdrojů energie využívaných ve francouzské ekonomice a k jejich postupnému nahrazování jadernou energií.³⁰¹ Francie, která dle D. S. Steuwera nedisponuje významnými zdroji fosilních paliv,³⁰² jaderné energie v současnosti hojně využívá (dle nedávných údajů má druhý největší civilní zdroj jaderné energie na světě po Spojených státech). V souvislosti se změnami složení využívaných zdrojů energie ve Francii od 60. let rovněž docházelo k poklesu těžby ropy a zemního plynu, přičemž těžba uhlí byla dle S. G. Philandera ukončena v roce 2004.³⁰³ R. Pielke jako

²⁹⁷ Ellerman (2009), s. 3.

²⁹⁸ Veith (2010), s. 26.

²⁹⁹ Greenhouse Gas Emission Statistics. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Greenhouse_gas_emission_statistics, citace ze dne 28. 8. 2014.

³⁰⁰ Environnement et sciences sociales en France et en Allemagne (2014), s. 273.

³⁰¹ Philander (2012), s. 595.

³⁰² Steuwer (2012), s. 167.

³⁰³ Philander (2012), s. 595.

výsledek zavádění nových zdrojů energie ve Francii zmiňuje relativně nízký podíl francouzských emisí na HDP.³⁰⁴

K velkému pokroku v oblasti ochrany klimatu a boji proti hlavním zdrojům znečištění mělo ve Francii dojít především od roku 1980.³⁰⁵ Hlavní mezinárodní dohody, jimiž je Francie v této oblasti vázána, jsou opět Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a Kjótský protokol,³⁰⁶ nicméně v souvislosti s bojem proti klimatickým změnám a plněním cílů stanovených v Kjótském protokolu lze zmínit i různé dokumenty francouzské environmentální politiky. Patří mezi ně např. **Národní program boje proti klimatickým změnám** (Programme national de lutte contre le changement climatique, dále jen PNLCC), který Francie započala v roce 2000.³⁰⁷ Na tento dokument v roce 2004 navázal tzv. **národní plán ochrany klimatu**, jež se krom jiného snažil zajistit, že Francie splní cíle stanovené v Kjótském protokolu a do roku 2050 sníží emise skleníkových plynů na jednu čtvrtinu.³⁰⁸ Pro Francii jsou samozřejmě dále závazné evropské cíle a strategické programy v oblasti boje proti klimatickým změnám včetně implementace EU ETS.³⁰⁹

³⁰⁴ Pielke (2010), s. 86.

Studie z roku 1997 zmiňuje, že emise skleníkových plynů ve Francii tohoto období byly mezi nejnižšími v OECD a to i v poměru na obyvatele i v poměru k HDP. K jejich redukcím mělo dojít právě díky strukturálním změnám v ekonomice, efektivnímu nakládání s energií, využitím jaderné energie při výrobě elektřiny a zaváděním vhodných environmentálních politik. France. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/env/country-reviews/2447902.pdf>, citace ze dne 28. 8. 2014.

Mezi průmyslovými zeměmi Francie dle oficiálních informací patří mezi ty nejméně znečišťující ovzduší, její emise na obyvatele jsou i dle novějších údajů stále podřadné ve srovnání s jinými státy. La France: un pays déjà sobre en carbone. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/La-France-un-pays-deja-sobre-en-carbone.html>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³⁰⁵ France. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/env/country-reviews/2447902.pdf>, citace ze dne 28. 8. 2014.

³⁰⁶ France and Its Emission Reduction Targets. Dostupné z WWW: <http://www.citepa.org/en/air-and-climate/france-and-its-emission-reduction-targets>, citace ze dne 28. 8. 2014.

Francie svůj národní dlouhodobý limit emisí skleníkových plynů stanovila 75 % pod úroveň z roku 1990 do roku 2050. Leggett (2011), s. 9.

³⁰⁷ Plan national d'affectation des quotas d'émission de gaz à effet de serre, période: 2005 – 2007, s. 3. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/PNAQ-2.pdf>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³⁰⁸ Philander (2012), s. 597.

³⁰⁹ Philander (2012), s. 596.

Asi polovina emisí skleníkových plynů z francouzského průmyslového sektoru je pokryta systémem EU ETS, včetně velkých emisních zdrojů z oblasti výroby energie, železa, ocele, skla, cementu a ze sektoru keramiky a cihlářství. Leggett (2011), s. 9.

V rámci francouzského předsednictví, jako součást legislativního balíčku „énergieclimat“, se Francie dále zabývala snížením emisí skleníkových plynů ze sektorů, které nejsou součástí EU ETS, a to o 14 % v letech 2005 až 2020. Les engagements de la France en termes de climat. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/Les-engagements-de-la-France-en-carbone.html>, citace ze dne 29. 8. 2014.

2.4.1.1 Implementace systému EU ETS ve Francii

Vznik samotného systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve francouzských podmínkách přinesla vyhláška č. 2004-330 z roku 2004 a transponovala tak směrnici č. 2003/87/ES do francouzského práva.³¹⁰ Prostřednictvím této vyhlášky byl ustanoven příslušný národní registr, přičemž jeho vytvoření a vedení bylo svěřeno tzv. Pojišťovně vkladů a úvěrů (Caisse des dépôts et consignations, dále jen CDC).³¹¹ Co se týče právní úpravy systému EU ETS ve Francii, v literatuře je v této souvislosti často zmiňován tzv. zákoník o životním prostředí (Code de l'environnement),³¹² který široce upravuje evropský systém obchodování s emisními povolenkami (aktuální verze již pracuje s pojmem registru Unie místo zmíněných národních registrů).³¹³

2.4.1.2 Provoz systému EU ETS ve Francii

V první fázi EU ETS francouzská vláda v souladu s příslušnými předpisy a regulacemi sestavila Národní alokační plán a schválila jej předpisem č. 2005-190, přičemž NAP bylo možné konzultovat na internetových stránkách dnešního francouzského Ministerstva ekologie, udržitelného rozvoje a energetiky (Ministère de l'écologie, du développement durable et de l'énergie, MEDDE).³¹⁴ Co se týče druhé fáze EU ETS, před jejím počátkem Francie opět otevřela možnost veřejné konzultace, jejíž náplní byl především obsah Národního alokačního plánu pro toto období a rozdělení povolenek k emisím mezi jednotlivá zařízení. Francouzský NAP byl následně schválen vyhláškou č. 2007-979 z roku 2007³¹⁵ i evropskou komisí.³¹⁶ Přidělování emisních povolenek ve Francii

³¹⁰ Guide pratique du marché des quotas d'émission de CO₂, s. 14. Dostupné z WWW: www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/guide_quotas_final.pdf, citace ze dne 24. 8. 2014.

³¹¹ Po změnách na konci druhé fáze EU ETS byla CDC dále pověřena výkonem funkce národního správce ve vztahu k registru Unie. Convention d'ouverture et d'administration de comptes dans le Registre européen et dans le Registre PK, s. 1. Dostupné z WWW: http://www.seringas.caissedesdepots.fr/sites/www.seringas.caissedesdepots.fr/IMG/pdf/convention_non_exploitant.pdf, citace ze dne 29. 8. 2014.

³¹² Gérardo (2010), s. 82.

Bliže viz především Chapitre IX: Effet de serre. Dostupné z WWW: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074220>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³¹³ Section 2: Quotas d'émission de gaz à effet de serre. Dostupné z WWW: http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=3ABDA40B5AC8623F22612B50B8449E9B.tpdjo02v_1?idSectionTA=LEGISCTA000006176492&cidTexte=LEGITEXT000006074220&dateTexte=20140829, citace ze dne 29. 8. 2014.

³¹⁴ Guide pratique du marché des quotas d'émission de CO₂, s. 16. Dostupné z WWW: www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/guide_quotas_final.pdf, citace ze dne 24. 8. 2014.

³¹⁵ Bliže viz Plan national d'affectation des quotas d'émission de gaz à effet de serre (PNAQ III), période: 2008 à 2012. Dostupné z WWW: http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/Plan_national_emission_gaz_a_effet_de_serre.pdf, citace ze dne 30. 8. 2014.

v této etapě probíhalo podobně jako v předchozích zmíněných zemích bezplatně a prostřednictvím vlády.³¹⁷

Národní registr povolenek na emitování skleníkových plynů byl zřízen a provozován na základě článku L.229-16 zákoníku o životním prostředí.³¹⁸ Řídícím softwarem byl tzv. SERINGAS (Système Électronique de Registre Informatisé de Gaz à effet Serre).³¹⁹ SERINGAS jako systém vedení záznamů o povolenkách na emise skleníkových plynů byl uzavřen po vzniku jednotného evropského registru v roce 2012. V současnosti jeho domovská stránka krom jiného nabízí formuláře nezbytné pro otevření účtu, seznam mezinárodních dokumentů upravujících tuto oblast, různé relevantní informace a regulační údaje.³²⁰ V souvislosti s vedením databází emisí skleníkových plynů bych na závěr této podkapitoly zmínila tzv. IREP (Registre français des émissions polluantes), který je databází úniků a přenosů znečišťujících látek, slouží jako zdroj dat mimo jiné pro dosažení národního souladu v oblasti ochrany ovzduší, respektování mezinárodních závazků ze strany Francie a zavádění příslušných směrnic EU. Sehrál významnou úlohu při zřízení národního registru a jeho vybavení příslušnými údaji.³²¹

Pokud se jedná o dražení emisních povolenek, zmínila bych na tomto místě burzu Powernext, která má sídlo v Paříži a je zmiňována mezi významnými evropskými burzami.³²²

³¹⁶ La Commission européenne a approuvé le Plan National d'Affectation des Quotas de CO₂ pour la période 2008-2012 fixé à 132,8 Mt CO₂. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/La-Commission-europeenne-a.html>, citace ze dne 30. 8. 2014.

³¹⁷ Rapport du groupe de travail sur les modalités de vente et de mise aux enchères des quotas de CO₂ en France, s. 1. Dostupné z WWW: http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/le_rapport.pdf, citace ze dne 30. 8. 2014.

³¹⁸ Registre français des quotas et crédits d'émission de GES. Dostupné z WWW: <http://www.seringas.caissedesdepots.fr/?lang=fr>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³¹⁹ Francie, spolu s Rakouskem a Spojeným královstvím byly jediné státy, které navrhly svůj vlastní systém národního registru, přičemž rozvoj tohoto systému započal již v roce 2002 a trval téměř tři roky. Vzhledem k pokrokům, ke kterým na tomto poli ve Francii došlo, Francie nabídla jiným zúčastněným státům pomoc při budování vlastních národních registrů, sedm z nich si systém SERINGAS osvojilo. Guide pratique du marché des quotas d'émission de CO₂, s. 19. Dostupné z WWW: www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/guide_quotas_final.pdf, citace ze dne 24. 8. 2014.

Dle dostupných informací, typ národního registru, který vznikl pod dozorem CDC, byl používán ve Francii a mimo jiné též v zemích východní Evropy. Blíže viz Il sistema europeo di Emission Trading. Dostupné z WWW: http://www.ambientediritto.it/dottrina/Politiche%20energetiche%20ambientali/politiche%20e.a/sistema_europero_monni.htm, citace ze dne 8. 9. 2014.

³²⁰ Registre français des quotas et crédits d'émission de GES. Dostupné z WWW: <http://www.seringas.caissedesdepots.fr/?lang=fr>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³²¹ Registre des émissions polluantes IREP. Dostupné z WWW: <http://www.irep.ecologie.gouv.fr/IREP/index.php>, citace ze dne 29. 8. 2014.

³²² Dalšími jsou již zmiňované EEX a ECE, dále např. Nord Pool, Energy Exchange Austria (EXAA), Komoditná burza Bratislava (KBB) a Climex Alliance. Il sistema europeo di Emission Trading. Dostupné z WWW:

2.4.2 Itálie

Z hlediska složení energetických zdrojů v ekonomice je pro Itálii charakteristická vysoká spotřeba ropy (obzvláště v dopravě), relativně nízký podíl spotřeby uhlí a absence jaderné energie.³²³ C. Carrara ve své studii v této souvislosti zmiňuje nízký stupeň diferenciací zdrojů energie v ekonomice.³²⁴ Emise CO₂ na obyvatele i v poměru k HDP jsou nicméně, i přes nevyužívání jaderné energie, v italských podmínkách relativně nízké (v porovnání s průměrem OECD).³²⁵

Co se týče strategických dokumentů upravujících italskou environmentální politiku, významným mezníkem byl krizový rok 1973, kdy začaly v Itálii vznikat četné studie a modely s cílem podpořit energetickou politiku, která byla dle S. Kühtz spíše nedostatečná. I když se tento impuls brzy vyčerpal,³²⁶ lze zmínit některé významné strategické dokumenty z této doby upravující především otázku zdrojů energie v italské ekonomice. Takovým dokumentem byl např. první Národní energetický plán (Piano Energetico Nazionale, dále jen **PEN**), který vznikl v roce 1975, nicméně prognózy obsažené v tomto dokumentu se dle S. Kühtz značně odchylovaly od reality.³²⁷ Co se týče příslušných mezinárodních smluv, Itálie samozřejmě ratifikovala Rámcovou úmluvu (15. ledna roku 1994 zákonem č. 65/94),³²⁸ dále přijala Kjótský protokol a Dohodu o sdílení břemene (Burden Sharing Agreement), a to prostřednictvím zákona č. 120 z 1. ledna 2002.³²⁹ Tento zákon byl z hlediska boje proti klimatickým změnám v Itálii obzvláště významný, neboť jeho druhý článek předpokládal vznik tzv. **Národního akčního plánu pro redukcí emisí skleníkových plynů, 2003 – 2010** (Piano nazionale per la riduzione delle emissioni di gas responsabili dell'effetto serra).³³⁰ Tento plán, schválený v roce 2002,³³¹ krom jiného

http://www.ambientediritto.it/dottrina/Politiche%20energetiche%20ambientali/politiche%20e.a/sistema_euro_pero_monni.htm, citace ze dne 8. 9. 2014.

³²³ Itálie je do značné míry závislá na dovozu paliv, a proto jsou v jejích podmínkách ceny energie značně citlivé na fluktuace mezinárodních cen ropy. Rapporto sulle performance ambientali – Rapporti dell'OCSE sulle performance ambientali: Italia 2013, s. 177.

³²⁴ Carraro (2010), s. 9.

³²⁵ Rapporto sulle performance ambientali Rapporti dell'OCSE sulle performance ambientali: Italia 2013, s. 167.

³²⁶ Kühtz (2005), s. 54.

³²⁷ Dokumenty PEN v Itálii vznikaly i v následujících letech. Kühtz (2005), s. 55.

³²⁸ Pasini (2006), s. 17.

³²⁹ Posledními dvěma zmíněnými mezinárodními smlouvami se Itálie zavázala snížit emise skleníkových plynů o 6,5 % do roku 2010 oproti roku 1990. Pozzo (2010), s. 27.

³³⁰ Tento plán mělo Ministerstvo životního prostředí (Ministro dell'ambiente) ve spolupráci s Ministerstvem ekonomiky a financí (Ministro dell'economia e delle finanze) a dalšími zainteresovanými ministerstvy předložit tzv. Meziresortní komisi pro hospodářské plánování (Comitato interministeriale per la programmazione economica, CIPE).

³³¹ Jacometti (2010), s. 406.

obsahoval hlavní opatření pro dosažení italského cíle stanoveného v Kjótském protokolu a rovněž stanovil roční způsob monitorování a hlášení emisí.³³² Vzhledem ke vznikajícím obavám ohledně dopadu plnění výše uvedených dohod na hospodářský rozvoj Itálie, realizace cílů Kjótského protokolu a Dohody byly vnímány jako velická výzva, přičemž úspěš bylo dle B. Pozzo možné pouze za cenu výrazného snížení spotřeby energie.³³³

2.4.2.1 Implementace systému EU ETS v Itálii

Za směr národní klimatické politiky nese v Itálii plnou zodpovědnost centrální vláda, a to včetně naplnění cílů Kjótského protokolu. Obecně je výkon politiky ochrany klimatu v kompetenci italského Ministerstva životního prostředí, které je spolu s Ministerstvem hospodářského rozvoje (Ministero dello Sviluppo Economico) dále zodpovědné za uplatnění obnovitelných zdrojů a energetické efektivity.³³⁴

Z hlediska italské legislativy realizaci Direktivy o obchodování s emisními povolenkami představoval dekret č. DEC/RAS/074/2006 z 23. února 2006 (do té doby zde měly příslušné právní předpisy pouze částečnou transpozici prostřednictvím zákona č. 273/2004).³³⁵ Směrnice č. 2009/29/CE upravující směrnici č. 2003/87/CE byla pak do italského právního řádu transponována legislativním nařízením č. 30/2013,³³⁶ které se tak stalo hlavním současným právním předpisem upravujícím problematiku provozu EU ETS v italských podmínkách. V rámci klíčových otázek³³⁷ toto nařízení zahrnuje též úpravu příslušného systému registrů, přičemž podle úpravy tohoto právního předpisu jako správce italské sekce unijního registru vystupuje tzv. Vyšší institut pro ochranu a výzkum životního prostředí (Istituto Superiore per la protezione e la ricerca ambientale, dále jen ISPRA).³³⁸ Pokud jde o problematiku monitorování a vykazování emisí, článek č. 34 legislativního nařízení č. 30/2013 tuto povinnost ukládá provozovatelům stacionárních

³³² Rapporto sulle performance ambientali Rapporti dell'OCSE sulle performance ambientali: Italia 2013, s. 158.

³³³ Pozzo (2010), s. 28.

³³⁴ Rapporto sulle performance ambientali Rapporti dell'OCSE sulle performance ambientali: Italia 2013, s. 168-169.

³³⁵ Kromě přidělování povolenek tento dekret pověřil Agenturu pro ochranu ovzduší a technické služby (l'Agenzia per la Protezione dell'Ambiente e i Servizi Tecnici, dále jen APAT) úkolem založit, vést a spravovat národní registr emisí a povolenek k emisím. Pozzo (2010), s. 35.

³³⁶ Il campo di applicazione del sistema ETS per il III periodo (2013 – 2020) per gli impianti stazionari. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/il-campo-di-applicazione-del-sistema-ets-il-iii-periodo-2013-2020-gli-impianti-stazionari>, citace ze dne 8. 9. 2014.

³³⁷ Jedná se o provoz tohoto systému jak v oblasti letectví, tak i v případě stacionárních zařízení. Tento zákon se kupříkladu zabývá otázkou přidělování emisních povolenek, povolení k vypuštění emisí skleníkových plynů a dražeb povolenek.

³³⁸ Decreto legislativo 13 marzo 2013, n. 30. Dostupné z WWW: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2013;030>, citace ze dne 12. 9. 2014.

zařízení, přičemž na stránkách Ministerstva životního prostředí jsou stejně jako v českých podmínkách k dispozici referenční dokumenty a formuláře pro přípravu monitorovacího plánu.³³⁹ Roční podávání zpráv o emisích a další sdělení týkající se např. přiřazování bezplatných povolenek mají být ověřovány akreditovaným ověřovatelem.³⁴⁰

2.4.2.2 Provoz systému EU ETS v Itálii

Podobně jako v případě České republiky byl i italský NAP pro první obchodovací období představen s několikaměsíčním zpožděním po stanoveném termínu v dubnu roku 2004, a to až 15. července, přičemž jej opět bylo nutné předělat a přizpůsobit připomínkám Komise.³⁴¹ Na základě předělaného NAP pak Ministerstvo životního prostředí spolu s Ministerstvem výrobních činností (Ministero delle Attività Produttive) vytvořily schéma přiřazování povolenek,³⁴² nicméně fakt, že tento dokument byl dostupný se zpožděním, vedl ke zdržení procesu alokace emisních povolenek jednotlivým zařízením, a dále handicapoval italské společnosti, které na evropský trh s povolenkami vstoupily rovněž opožděně a nemohly tudíž vypracovat náležité strategické plány a čerpat naplno výhody plynoucí z tohoto systému. Jejich opožděný vstup na trh povolenek dále narostl se zpožděním, se kterým byl spuštěn italský národní registr, jež byl uveden do provozu až v dubnu roku 2006.³⁴³ K významnému zdržení ze strany Itálie došlo i při odevzdání NAP 2 pro období 2008 až 2012, který byl schválen 18. prosince 2006 a Komisí byl přijat 15. května 2007.³⁴⁴

Co se týče provozu národního registru, Itálie podepsala licenční smlouvu se Spojeným královstvím, jež jí umožnila využívat softwaru GRETA (Greenhouse gas Registry for Emissions Trading Arrangements), který je produktem britského vládního oddělení DEFRA (Department for Environment, Food and Rural Affairs).³⁴⁵ Do unijního

³³⁹ Pokud provozovatel zařízení disponuje povolením k emitování skleníkových plynů, pak prostřednictvím webové stránky AGES může on-line nahrát aktualizaci svého plánu prostřednictvím příslušné sekce (Upload Protocollo Monitoraggio). Monitoraggio delle emissioni di gas ad effetto serra per il periodo (2013 – 2020) per gli impianti stazionari. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/monitoraggio-delle-emissioni-di-gas-ad-effetto-serra-il-periodo-2013-2020-gli-impianti>, citace ze dne 8. 9. 2014.

³⁴⁰ Blíže viz Verifica delle emissioni di gas serra e accreditamento dei verificatori. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/verifica-delle-emissioni-di-gas-serra-e-accreditamento-dei-verificatori>, citace ze dne 8. 9. 2014.

³⁴¹ Pozzo (2010), s. 34.

³⁴² Pozzo (2010), s. 35.

³⁴³ Jacometti (2010), s. 416.

³⁴⁴ Pozzo (2010), s. 40-41.

³⁴⁵ Il sistema europeo di Emission Trading. Dostupné z WWW: http://www.ambientediritto.it/dottrina/Politiche%20energetiche%20ambientali/politiche%20e.a/sistema_euro_pero_monni.htm, citace ze dne 8. 9. 2014.

registru se lze přihlásit prostřednictvím internetových stránek již zmíněné instituce ISPRA, kde lze rovněž nalézt všeobecné informace k provozu EU ETS a unijnímu registru.³⁴⁶ V. Jacometti ve své publikaci dále zmiňuje Instituci APAT (Agenzia per la protezione dell'ambiente e per i servizi tecnici) jako správce registru pro přesné účtování emisních povolenek, které byly vydány, drženy, převedeny, vráceny či zrušeny. Pokud jde o obchodování s emisními povolenkami, v italských podmínkách od dubna roku 2007 funguje program napojený na nejvýznamnější světové burzy (např. EXAA, EEX nebo Powernext) pod správou tzv. Vedoucího trhu s elektřinou (Gestore del mercato elettrico, dále jen GME).³⁴⁷

2.4.3 Spojené království

V průběhu 70. a 80. byla Velká Británie označována za jednoho z nejhorších znečišťovatelů v Evropě,³⁴⁸ přičemž britský přístup k environmentální politice v tomto období nebyl v souladu s dominantním přístupem dnešní EU v čele s Německem.³⁴⁹ Nicméně, v téže době se ve Spojeném království klimatické změny staly významným politickým tématem, což ilustrují události roku 1988, kdy Margaret Thatcherová změnila postoj vůči ochraně životního prostředí a otázka boje proti klimatickým změnám se stala prioritou britské environmentální politiky.³⁵⁰ P. G. Harris rovněž zmiňuje postupnou změnu postoje Spojeného království k environmentální politice, ke které mělo dojít především v 90. letech. Británie posléze zaujala vůdčí úlohu ve věci formování evropských a mezinárodních regulativ upravujících oblast životního prostředí.³⁵¹

V rámci boje proti klimatickým změnám byly ve Spojeném království podniknuty četné iniciativy směřující ke snižování emisí skleníkových plynů, a to i nad rámec povinných evropských programů. Spojené království, jež bylo spolu s Dánskem průkopníkem obchodování s emisními povolenkami,³⁵² kupříkladu provozovalo svůj

³⁴⁶ Blíže viz domácí stránka ISPRA. Dostupné z WWW: <http://www.info-ets.isprambiente.it/>, citace ze dne 12. 9. 2014.

³⁴⁷ Jacometti (2010), s. 421.

Dle informací z dubna roku 2014 je dále zmiňován tzv. Správce energetických služeb (Gestore Servizi Energetici, dále jen GSE), jako aukcionář v této oblasti. Blíže viz Aste CO2. Dostupné z WWW: <http://www.gse.it/it/Gas%20e%20servizi%20energetici/Aste%20CO2/Pagine/default.aspx>, citace ze dne 14. 11. 2014.

³⁴⁸ Harris (2007), s. 63.

³⁴⁹ Harris (2007), s. 68-69.

³⁵⁰ Pettenger (2013), s. 40.

³⁵¹ Harris (2007), s. 63.

³⁵² Act locally, trade globally - Emissions trading for climate policy (2005), s. 67. Dostupné z WWW: http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/act_locally.pdf, citace ze dne 23. 8. 2014.

vlastní dobrovolný systém obchodování s emisními povolenkami,³⁵³ a bylo tak prvním evropským státem, který vyvinul a uvedl do praxe takový systém s cílem dosáhnout stanovených limitů v oblasti redukce emisí skleníkových plynů.³⁵⁴ Systém obchodování s emisními povolenkami Spojeného království (UK Emissions Trading Scheme, dále jen UK ETS) započal svůj provoz v roce 2002, přičemž zaměřen byl především na energeticky náročná odvětví ekonomiky.³⁵⁵ Jako příklad dalšího významného kroku spojeného se snižováním emisí skleníkových plynů L. H. Goulder ve svém článku zmiňuje uvalení daně na emise oxidu uhličitého z činností výrobců elektrické energie ve Spojeném království, kdy výrobci elektřiny musí na každou jednotku emisí zaplatit k ceně za emisní povolenku v rámci EU ETS navíc výši daně.³⁵⁶

Co se týče legislativního rámce environmentální politiky Velké Británie, z nejvýznamnějších právních předpisů bych na tomto místě jmenovala např. zákon o ochraně životního prostředí (Environmental Protection Act) z roku 1990, jež později následovaly zákon o životním prostředí (Environment Act) z roku 1995 a národní strategie o kvalitě ovzduší (National Air Quality Strategy) z roku 1997.³⁵⁷ V roce 2008 pak ve Spojeném království vyšel další významný právní předpis již z oblasti ochrany ovzduší, a to zákon o klimatických změnách (**Climate Change Act**), který požadoval snížení emisí skleníkových plynů o 80 % oproti roku 1990 a to do roku 2050. Tento zákon rovněž vládě uložil povinnost stanovovat pětileté uhlíkové rozpočty a zajistit tak přibližování se stanoveným cílům.³⁵⁸ Co se týče iniciativ směřujících k naplnění mezinárodních závazků v oblasti snížení emisí skleníkových plynů a využívání obnovitelných zdrojů energie, britská vláda v této oblasti přijala řadu opatření. Za zmínku stojí např. zákon o energii (Energy Act) 2010, jež zaváděl program **UK Low Carbon Transition Plan: A National Strategy for Climate and Energy**, který byl vydán v roce 2009.³⁵⁹

³⁵³ Tom – Fusaro (2011), s. 99.

³⁵⁴ Brown (2005), s. 29.

Národním cílem byla redukce emisí o 20 % oproti úrovni emisí z roku 1990. Tom – Fusaro (2011), s. 99.

³⁵⁵ Brown (2005), s. 29.

Od roku 2002 se do UK ETS zapojilo mnoho účastníků, více než 6 000 společností vázaných dohodami o změně klimatu mohlo tohoto systému využít pro naplnění svých cílů, či prodat přebytečné povolenky. McPherson – Sundquist (2013), s. 286.

³⁵⁶ Goulder (2013), s. 92-93.

³⁵⁷ Harris (2007), s. 67.

³⁵⁸ Bumpus – Tansey – Henríquez a spol. (2014), s. 5.

³⁵⁹ Scott (2013), s. 433-434.

2.4.3.1 Implementace systému EU ETS ve Spojeném království

Redukování emisí skleníkových plynů ve Velké Británii a naplňování příslušných cílů v této oblasti spadá do kompetence tzv. Agentury pro životní prostředí (Environment Agency, dále jen EA), dále rovněž přísluší tzv. ministrovi pro změnu klimatu (Minister of State for Climate Change) a rovněž resortu pro energii a klimatické změny (Department of Energy and Climate Changes, dále DECC),³⁶⁰ jež řídí britské politické kroky v oblasti provozu EU ETS ve spolupráci s dalšími zúčastněnými správními orgány a příslušnými vládními úřady. Jinak zodpovědnost za implementaci a provoz EU ETS je do značné míry v rukou regionálních orgánů.³⁶¹

Právní rámec evropského systému obchodování s emisními povolenkami je ve Spojeném království vedle Směrnice o EU ETS tvořen souborem předpisů upravujících již zmíněný systém UK ETS.³⁶² Mimo příslušné právní předpisy jsou pak nejaktuálnější a nejvýznamnější informace týkající se provozu a implementace EU ETS obsaženy na zmíněném portálu GOV.UK v sekci EA.³⁶³

2.4.3.2 Provoz systému EU ETS ve Spojeném království

V prvních dvou fázích EU ETS Spojené království vynikalo nad ostatními zúčastněnými státy jako hlavní průkopník na poli provozu tohoto systému.³⁶⁴ Vypracování NAP 1 bylo sice ve Spojeném království v mnoha ohledech považováno za kontroverzní (mimo jiné kvůli rychlosti, se kterou tento plán vznikl, dále kvůli riziku narušení konkurenceschopnosti díky přísnému přidělu povolenek),³⁶⁵ nicméně i přesto Spojené království patřilo mezi nejvíce ambiciózní země v této sféře, v roce 2005 nevydalo více

³⁶⁰ Blíže viz portál GOV.UK. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/>, citace ze dne 23. 9. 2014.

³⁶¹ Jedná se o orgány Environment Agency for England, Scottish Environment Protection Agency, Northern Ireland Environment Agency. EU Emissions Trading System (EU ETS). Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/government/policies/reducing-the-uk-s-greenhouse-gas-emissions-by-80-by-2050/supporting-pages/eu-emissions-trading-system-eu-ets>, citace ze dne 23. 9. 2014.

³⁶² Podobně jako v předchozích zemích zmíněných v této práci tyto regulativy upravují kupříkladu otázku zapojení stacionárních zařízení do systému EU ETS (žádosti o povolenky, udělování grantů, alokování povolenek atd.), dále příslušnou problematiku též v letectví, otázku monitorování a hlášení emisí, sankcí a otázku registru Spojeného království atd. Blíže viz The Greenhouse Gas Emission Trading Scheme Regulations 2012. Dostupné z WWW: http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2012/3038/pdfs/ukxi_20123038_en.pdf, citace ze dne 23. 9. 2014.

³⁶³ Blíže viz Climate Change and Energy. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/environmental-management/climate-change-energy>, citace ze dne 24. 9. 2014.

³⁶⁴ Skjærseth – Wettestad (2008), s. 280.

³⁶⁵ Dahlgreen (2006), s. 136.

NAP v prvním obchodovacím období stanovoval limit na emise od zúčastněných zařízení ve výši 736,3 MtCO₂, přičemž britská vláda se neúspěšně pokoušela vyjednat zvýšení tohoto limitu na 756,1 MtCO₂. Dahlgreen (2006), s. 135-136.

S. Veith britský NAP ve své hodnotí jako velmi restriktivní, a proto se na něj nahlíží jako na model v ekologickém smyslu. Veith (2010), s. 26.

emisních povolenek, než kolik potřebovala zúčastněná průmyslová odvětví a rovněž dobře dodržovalo termíny.³⁶⁶

Otázka zřízení a spravování elektronického registru za účelem provozování systému obchodování s emisními povolenkami nebyla v podmínkách Velké Británie nic nového, neboť elektronická databáze zahrnující účty provozovatelů zařízení a dalších účastníků tohoto systému za účelem zaznamenávání alokace, držby, přesunování a další manipulace s povolenkami byla zde již zřízena pro potřeby UK ETS.³⁶⁷ V této oblasti ve Spojeném království významnou úlohu opět představuje zmíněná EA, která provozovala příslušný registr Spojeného království,³⁶⁸ dále pod tuto organizaci spadá elektronický nástroj sloužící plánování, monitorování a spravování emisí, tzv. ETSWAP (Emissions Trading Scheme Workflow Automation Project).³⁶⁹ Pokud jde o dražení emisních povolenek, již jsem zmínila výše odlišnost v přístupu Spojeného království, jež ve třetí fázi EU ETS provádí dražby EUA a EUAA prostřednictvím ICE Futures Europe, přičemž funkci aukcionáře zde vykonává již zmíněná instituce DECC.³⁷⁰

3. Kapitola – porovnání výsledků obou analýz

Zahájit provoz EU ETS byla jistě velká výzva, přičemž, dle J. B. Skjærsetha a J. Wetttestada implementaci tohoto systému komplikoval mimo jiné nedostatek potřebných údajů (např. o emisích produkovaných dotčenými zařízeními). V rámci tohoto programu byl nicméně ustanoven fungující trh s povolenkami, byly zřízeny příslušné registry a zavedeny procedury pro podávání zpráv.³⁷¹ Jednotlivé země, které jsem v této práci zmínila, tuto výzvu zvládly na různých úrovních lépe či hůře v závislosti na jejich tradici ochrany životního prostředí a boje proti klimatickým změnám, a rovněž zde významnou

³⁶⁶ Skjærseth – Wetttestad (2008), s. 280.

³⁶⁷ Dahlgreen (2006), s. 137.

³⁶⁸ Blíže viz The Greenhouse Gas Emission Trading Scheme Regulations 2012, s. 39. Dostupné z WWW: http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2012/3038/pdfs/ukxi_20123038_en.pdf, citace ze dne 23. 9. 2014.

³⁶⁹ EU ETS – Help. Dostupné z WWW: <https://euets.environment-agency.gov.uk/Common/Help.aspx#gen01>, citace ze dne 23. 9. 2014.

Přístup k tomuto nástroji je nezbytný pro podání žádosti o povolenky nebo plán emisí v oblasti letectví. Účet na ETSWAP pak slouží krom jiného k podávání žádostí o emisní povolenky a odevzdávání zpráv o emisích. EU ETS: open ETSWAP and Registry accounts and make applications. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/eu-ets-open-etswap-and-registry-accounts-and-make-applications>, citace ze dne 25. 9. 2014.

³⁷⁰ EU ETS: carbon markets. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/eu-ets-carbon-markets>, citace ze dne 25. 9. 2014.

³⁷¹ Skjærseth – Wetttestad (2008), s. 280.

úlohu sehrála rozvinutost tamějších informačních systémů a e-governmentu, které, jak jsem naznačila výše, byly pro implementaci EU ETS a především zprovoznění a správu příslušných registrů a poskytování relevantních informací neodmyslitelné.

3.1 Postkomunistické země

Již jsem mnohokrát zmínila rozdíl mezi postkomunistickými zeměmi a staršími členskými státy EU. V této podkapitole mé práce bych pouze připomněla, že státy bývalého Sovětského bloku po pádu komunismu vykazovaly nižší „gramotnost“ v oblasti využití ICT, i celkově nižší využití Internetu. Rovněž se potýkaly se značně poškozeným životním prostředím včetně znečištěného ovzduší. Jak rozvoj e-governmentu, tak i implementace EU ETS v těchto zemích tedy čelily složitějším podmínkám než ve starších členských státech.

3.1.1 Česká republika

V rámci vývoje České republiky po pádu komunismu docházelo k rozvoji environmentální politiky i k modernizaci české veřejné správy (včetně její digitalizace) současně a v relativně krátké době, přičemž významným momentem byl v obou případech vstup ČR do EU a příprava na něj. Jak v oblasti vytváření koncepce rozvoje e-governmentu, tak i v oblasti klimatických změn a příslušných politických kroků byla původní česká legislativa upravující tyto oblasti nevalná, tudíž byla pro Českou republiku klíčová evropská legislativa a další související iniciativy včetně mezinárodních smluv, které měly dopad na procesy probíhající v této sféře.

Z hlediska vzniku strategické dokumentace lze právě počátky rozvoje e-governmentu v českých podmínkách datovat až v 90. letech (relativně pozdě ve srovnání se staršími členskými státy EU), nicméně i přes to lze tvrdit, že v dnešní době je využívání informačních technologií v České republice na vzestupu. Co se týče obecného ohodnocení současného stavu rozvoje e-governmentu v ČR, za pozornost stojí tabulka č. 3 v příloze, jež obsahuje údaje o vývoji již zmíněných ukazatelů EGDÍ a EPART v ČR ve zvoleném období.³⁷² I když se v současnosti ohodnocení České republiky v pořadí na mezinárodním žebříčku 193 států zhoršuje, od roku 2003 lze u obou těchto ukazatelů pozorovat rostoucí

³⁷² Opět se jedná o index rozvoje e-governmentu (e-government development index) a dále o index e-participace, který měří, nakolik relevantní a užitečné jsou prvky e-participace na vládních internetových stránkách a nakolik jsou dobře rozvinuty, aby umožňovaly participační rozhodování. Hafeez – Sher (2006), s. 85.

tendenci oproti původnímu stavu.³⁷³ Rozvoj e-governmentu v českých podmínkách lze rovněž ilustrovat pomocí dat obsažených v tabulce č. 8, jež zachycují využití e-governmentu ve vybraných členských zemích EU, přičemž v českých podmínkách se opět projevuje výrazný růst hodnot tohoto ukazatele (v současnosti je situace v ČR dle této tabulky srovnatelná např. s vývojem v Itálii), dle informací z Českého statistického úřadu se rovněž v České republice zvyšuje procentní podíl organizací veřejné správy, které provozují vlastní webové stránky (viz tabulka č. 12 v příloze). Vedle toho dochází i k hojnějšímu využívání ICT v českých domácnostech (viz graf č. 2 v příloze). Od roku 2008 navíc výrazně roste počet podniků, které v ČR využívají Internet pro komunikaci s veřejnoprávními orgány nebo pro získávání informací z webových stránek institucí veřejné správy (viz graf č. 3).³⁷⁴

Co se týče implementace systému EU ETS, tento proces v českých podmínkách narážel na řadu komplikací. Z hlediska emisí skleníkových plynů na obyvatele Česká republika patřila (a dle údajů v tabulce č. 18 stále patří) mezi nejhorší znečišťovatele a v době implementace tohoto systému byla ekonomikou s energeticky náročnými odvětvími, poměrně slabou environmentální politikou a velmi omezenou zkušeností v oblasti regulování emisí skleníkových plynů. V České republice tedy chyběl potřebný institucionální rámec včetně jednotné úpravy pro monitorování a hlášení emisí, rovněž scházel potřebný lidský kapitál. Navíc, vstup ČR do EU až v roce 2004 způsobil, že se ČR do tvorby systému EU ETS nemohla aktivněji zapojit a byla tedy pouhým příjemcem příslušných politických kroků. Pokud jde již o samotný provoz EU ETS v českých podmínkách, zřízení příslušného registru proběhlo, navzdory výše zmíněným komplikacím, bez závažnějších problémů, vzhledem k tomu, že touto otázkou byl pověřen subjekt, který se provozování databáze podobné registru povolenek věnoval již dříve. Nebylo tedy třeba zřizovat novou instituci, přičemž tento subjekt později rovněž vystupoval v roli aukcionáře, který za Českou republiku dražil emisní povolenky.³⁷⁵ Potíže

³⁷³ Ohledně indexu EGDI, Česká republika se vytrvale udržuje v kategorii zemí s vysokým tímto parametrem, tj. mezi 0,5 a 0,75, ale zdaleka nedosahuje hodnocení Francie a Spojeného království.

³⁷⁴ V současnosti z hlediska počtu podniků využívajících Internet ve vztahu k veřejné správě si ČR vede ve srovnání s ostatními zeměmi uvažovanými v této práci velmi dobře (lépe než např. Itálie, dokonce i lépe než Spojené království, blíže viz graf č. 5).

³⁷⁵ Nedostatky v oblasti provozu registru se projeví (nejen v případě ČR, ale i dalších zemí) v již zmíněné kauze úniku příslušných dat.

nicméně nastaly při vytváření NAP 1, kdy zpoždění ČR způsobilo opožděný nástup českých firem do systému EU ETS a opožděné spuštění národního registru.³⁷⁶

Jako v případě jiných států byl evropský systém obchodování s emisními povolenkami v České republice hlavním nástrojem k dosažení cílů stanovených v Kjótském protokolu,³⁷⁷ přičemž počet zařízení podléhajících EU ETS byl ve druhé fázi tohoto programu v ČR relativně nízký (celkem 401 zařízení). Vytvoření a provoz registru povolenek a další kroky spojené s implementací EU ETS sice nejsou zmiňovány v prostudované dokumentaci českého e-governmentu ani mezi jeho nejznámějšími projekty, nicméně pojetí českého e-governmentu i příslušné kroky v oblasti regulace emisí skleníkových plynů se v podmínkách České republiky se prokazatelně odvíjí od evropské úpravy této problematiky. Rovněž dle mého názoru implementace EU ETS zde odpovídá (především ve světle hodnot zmíněných ukazatelů EPART a EGDI) spíše nižší úrovni e-governmentu (hlavně ve srovnání s Francií a Spojeným královstvím). Lze tedy předpokládat, že systém EU ETS je v souladu s pojetím digitalizace veřejné správy v českých podmínkách, i když je pojímán jako samostatný projekt, uskutečňovaný v gesci Ministerstva životního prostředí a nikoliv Ministerstva vnitra.

3.1.2 Slovensko

Již jsem zmínila podobnosti mezi Českou republikou a Slovenskem a jejich společný historický vývoj. Slovensko, stejně jako ČR, bylo po pádu komunismu průmyslovou zemí s vysokou energetickou náročností jednotlivých odvětví a jedním z největších znečišťovatelů dle množství emisí skleníkových plynů na obyvatele. Místní environmentální politika byla podobně jako v českých podmínkách slabá (chyběla např. komplexní koncepce boje proti klimatickým změnám), hlavní impuls v této oblasti i zde představovaly především mezinárodní úmluvy a později i regulativy spojené se vstupem země do EU. Dále i v oblasti e-governmentu sehrávala významnou roli evropská legislativa, která předurčovala zaměření domácích strategických dokumentů v této oblasti.

³⁷⁶ Rovněž právní předpisy spojené s implementací EU ETS v české legislativě byly přijaty s velkým zpožděním a celkové zdržení bylo, jak jsem již zmínila výše, v případě České republiky jedno z nejhorších.

³⁷⁷ Nicméně, jak jsem zmínila výše, vzhledem ke změnám, které po pádu komunismu nastaly v české ekonomice, došlo k prudkému poklesu emisí skleníkových plynů v ČR oproti situaci v roce 1990 (jak je patrné z grafu č. 6) i bez zamýšlených kroků české environmentální politiky. Emise oxidu uhličitého v ČR se od roku 1990 výrazně snižují, stejně tak emise oxidu uhličitého na obyvatele (blíže viz tabulky č. 17 a 18). Naopak, podíl energie vyrobené z obnovitelných zdrojů v českých podmínkách od roku 2004 výrazně roste (viz tabulka č. 19).

Co se týče rozvoje e-governmentu, Slovensko dlouhodobě v této oblasti zaostávalo. Zpráva EU o e-governmentu z roku 2005 kupříkladu zařadila Slovensko do skupiny států s nízkým počtem služeb e-governmentu (viz výše), dále v publikaci z roku 2007 G. Țurlea a M. Bogdanowicz v oblasti rozvoje informační společnosti označili Slovensko za začátečníka, který zůstával pozadu nejen za staršími členskými zeměmi EU, ale i za jejími novými členy.³⁷⁸ Rovněž podle Strategie z roku 2008 bylo Slovensko, co se týče inovací a rozvoje vědomostní ekonomiky, jedním z nejslabších členských států EU (vykazovalo horší výsledky než Česká republika), přičemž za příčiny tohoto stavu bylo možné označit nevyspělou technologickou infrastrukturu a nedostatečnou zručnost ve využívání digitálních technologií na úrovni veřejné správy, čemuž je v tomto dokumentu přisuzována i nízká úroveň e-governmentu.³⁷⁹ Současně je nicméně Slovensko v této oblasti zemí velmi ambiciózní. Pro ilustraci lze např. zmínit, že v roce 2003 Slovensko do rozvoje informačních technologií investovalo páté nejvyšší výdaje v EU 25 a růst jeho investic do ICT se nadále zvyšoval. V oblasti budování telekomunikační infrastruktury v 80. a 90. letech Slovensko sice zaostávalo (stejně jako další nové členské státy), nicméně díky zvýšeným investicím do ICT od roku 2000 tento deficit začalo dohánět.³⁸⁰ Stejně jako v podmínkách České republiky lze tedy i na Slovensku pozorovat vzestup e-governmentu a postupné zlepšování situace v oblasti využití ICT. Příkladem tohoto jevu jsou výsledky studie digitální gramotnosti na Slovensku z roku 2009,³⁸¹ podle kterých se digitální gramotnost slovenského obyvatelstva od roku 2009 zvyšuje.³⁸² Dále se zvyšuje množství domácností, které disponují připojením k Internetu (viz graf č. 2 v příloze, podle kterého si Slovensko vede lépe než Česká republika). Využití Internetu pro komunikaci s veřejnoprávními orgány je na Slovensku relativně vysoké (viz tabulky č. 8 a 9 v příloze),³⁸³ dále se Slovenská republika zařadila mezi padesát nejlepších států v oblasti e-

³⁷⁸ Pro ilustraci lze zmínit, že oproti průměrnému procentnímu podílu populace s přístupem k Internetu v EU 15, který v daném období činil 53 %, Slovensko dosahovalo 23 %, tedy ani poloviny. Țurlea – Bogdanowicz (2007), s. 314-315.

³⁷⁹ Stratégia informatizácie verejnej správy, s. 7. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategia-informatizacie-verejnej-spravy/1305s>, citace ze dne 7. 8. 2014.

³⁸⁰ Țurlea – Bogdanowicz (2007), s. 307.

³⁸¹ Tento projekt od roku 2005 sleduje důležitý předpoklad úspěšného vzniku informační společnosti a znalostní ekonomiky, kterým je připravenost obyvatelstva na použití ICT.

³⁸² Lze zde ovšem vedle pozitivních trendů pozorovat i negativní vývoj v podobě digitálního rozdělení společnosti na ty jedince, kteří mají přístup k ICT a zvyšují svou digitální gramotnost a na ty, kterým se těchto prostředků nedostává. Digitálna gramotnosť na Slovensku 2009. Dostupné z WWW: <http://www.ivo.sk/5854/sk/aktuality/digitalna-gramotnost-na-slovensku-2009>, citace ze dne 7. 8. 2014.

³⁸³ Slovensko si dle ukazatele využívání e-governmentu v tabulce č. 8 vede lépe než Česká republika a dokonce i lépe než Itálie (totéž dokládají údaje uvedené v tabulce č. 9).

participace.³⁸⁴ Co se týče ukazatelů EGDI a EPART, jejich vývoj v období 2003 až 2014 ukazuje tabulka č. 4 v příloze, přičemž hodnota obou ukazatelů se postupně zvyšuje (s výjimkou propadu hodnot ukazatele EPART v období 2008 – 2010). Procentní podíl podniků využívajících Internet ve vztahu k veřejné správě je v případě Slovenska srovnatelný s hodnotou tohoto ukazatele nejen v České republice, ale i ve Francii a je vyšší než ve Spojeném království (viz graf č. 5).

Stejně jako elektronizace veřejné správy i ochrana životního prostředí se na Slovensku stává významnou otázkou, přičemž, jak lze ilustrovat např. na grafu č. 6 v příloze, množství emisí skleníkových plynů na Slovensku od roku 1990 výrazně klesá a obnovitelné zdroje při výrobě energie zde postupně získávají na významu (viz tabulka č. 19). Z hlediska provozu EU ETS je Slovensko ze všech zemí uvažovaných v této práci státem s nejmenším počtem zařízení, která pod tento systém spadají (v druhé fázi systému se jednalo o 179 zařízení, viz tabulka č. 15 v příloze), přičemž v otázce implementace EU ETS byly podmínky ve Slovenské republice velmi podobné stavu v ČR, stejně tak se shodovaly faktory, které komplikovaly implementaci tohoto systému, včetně pozdního země vstupu do EU. Pokud jde o vytváření slovenských NAP, v prvních dvou fázích EU ETS došlo v případě Slovenska k relativně výrazné redukci povoleného emisního limitu oproti tomu navrženému (viz tabulky č. 15. a 16 v příloze). Ačkoliv jsou orgány Slovenské republiky v dané problematice velmi aktivní a ve zdejších podmínkách funguje vícero databází spojených s emisemi skleníkových plynů (NIS, NEIS, REZZO), ani zde není ustanovení příslušných registrů zmiňováno mezi projekty slovenského e-governmentu. Co se týče porovnání úrovně e-governmentu a implementace a provozu EU ETS, v případě Slovenska v zásadě platí tvrzení, jež jsem uvedla výše v pasáži pojednávající o České republice, tedy že úroveň zavedení tohoto systému odpovídá méně pokročilé úrovni elektronizace veřejné správy.

3.2 Starší členské země EU

Tzv. rozvinutější země uvažované v této práci vykazují větší zkušenost jak v oblasti digitalizace veřejné správy a v rámci úsilí o zvyšování její výkonnosti, tak i v oblasti ochrany životního prostředí a boje proti klimatickým změnám oproti postkomunistickým

³⁸⁴ UN E-Government Survey 2014. Dostupné z WWW:
<http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/Chapter3.pdf>, citace ze dne 6. 7. 2014.

státům zmiňovaným výše. Z těchto důvodů lze očekávat, že i zavádění EU ETS a samotný provoz tohoto systému se zde bude potýkat s menšími komplikacemi.

3.2.1 Francie

Co se týče využívání ICT ve veřejné správě i boje proti klimatickým změnám, Francie v době implementace EU ETS disponovala značně pokročilejšími prostředky oproti oběma výše zmíněným postkomunistickým zemím. Jedná se o zemi s dlouhou tradicí využívání digitálních technologií i ochrany životního prostředí a s příznivějšími podmínkami pro sledování a redukování emisí skleníkových plynů a rozvinutým e-governmentem.

Dle P. Nixona a V. N. Koutrakou francouzský e-government dosáhl po dlouhém procesu rozvoje stupně zralosti, nicméně jsou zde stále problémy s dostupností Internetu, což se týká, stejně jako v jiných zemích (např. ve Spojeném království), především obyvatelstva s nižším vzděláním, nejnižšími příjmy, či osob nejvyššího věku.³⁸⁵ Procentní podíl domácností s připojením k Internetu se však i ve Francii prudce zvyšuje, přičemž tento ukazatel je zde dle grafu č. 2 v příloze druhý nejvyšší ze zemí uvažovaných v této práci. Využívání Internetu pro kontakt s veřejnoprávními orgány je ve Francii rovněž na vzestupu (dle údajů obsažených v tabulce č. 9 v příloze dokonce nejvyšší mezi zeměmi zmiňovanými v této práci). Dle grafu č. 5 byl dále v roce 2012 ve Francii vůbec nejvyšší procentní podíl podniků využívajících Internet ve vztahu k veřejné správě ze všech uvedených zemí, přičemž vztahy mezi podniky a veřejnoprávními orgány navazované prostřednictvím Internetu (tj. e-administrativa) se zde staly naprosto běžnou praxí.³⁸⁶ Míra využití e-administrativy jednotlivci ve Francii dle studie z roku 2011 vysoce převyšovala úroveň průměru EU (jednalo se přibližně o 42 % osob ve věku mezi 16 a 74 roky, které využily Internet pro navázání kontaktu s veřejnoprávními orgány ve srovnání s 28 % za celou EU). Lze pozorovat rovněž nárůst množství veřejných služeb dostupných on-line, nicméně tento vývoj ve Francii postupuje pomaleji než v jiných členských státech EU.³⁸⁷

³⁸⁵ Nixon – Koutrakou (2007), s. 80.

³⁸⁶ Např. v roce 2010 88 % společností s minimálně deseti zaměstnanci vyplnilo administrativní formuláře on-line, významně využily Internet též pro podání přiznání k DPH (79 %), příspěvky na sociální zabezpečení pro své zaměstnance (71 %), nebo firemní daně (62 %). Nejrozšířenější jsou však tyto činnosti v oblastech ICT a vědeckých a technických profesí (přibližně 90 % společností z tohoto sektoru vykonává přiznání k DPH nebo sociálního zabezpečení prostřednictvím Internetu). Enquête sur les technologies de l'information et de la communication et le commerce électronique (2011). Dostupné z WWW: http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?ref_id=tic11, citace ze dne 17. 8. 2014.

³⁸⁷ Amélioration de la relation numérique à l'usager: rapport remis à Valérie Pécresse, issu des travaux du groupe "Experts numériques" (2011), s. 14. Dostupné z WWW:

Co se týče hodnocení úrovně e-governmentu ve Francii prostřednictvím ukazatelů EGDI a EPART, Francie se tradičně vede velmi dobře, přičemž v roce 2014 obsadila čtvrté místo ze 193 členských zemí OSN (viz tabulka č. 5 v příloze). P. Nixon a V. N. Koutrakou dochází k závěru, že e-government ve Francii je silný, přičemž od roku 2000 zde došlo k nezanedbatelnému pokroku a navíc je rozvíjena i e-demokracie (i když hlavní důraz je stále kladen spíše na e-administrativu).³⁸⁸

Oblastí klimatických změn a redukce emisí škodlivých plynů se francouzský veřejný sektor začal zabývat výrazně dříve než Česká republika či Slovensko, i dříve než některé starší členské státy (např. Spojené království), a to prakticky od 60. let. Díky tomuto náskoku se Francie mohla těmto procesům lépe přizpůsobit např. restrukturalizací zdrojů energie využívaných v ekonomice (ke snižování emisí skleníkových plynů ve francouzské ekonomice přispělo, jak jsem uvedla výše, i využívání jaderné energie) a v současnosti Francie patří mezi rozvinuté země nejméně znečišťující ovzduší.³⁸⁹ Systémem EU ETS zde má být pokryta přibližně polovina emisí skleníkových plynů z francouzského průmyslového sektoru, přičemž zřízením příslušného registru, jeho provozováním a dražením povolenek byl pověřen orgán CDC. Vedle provozu zmíněné databáze a dražení povolenek on-line byly informační technologie v rámci provozu EU ETS ve Francii využívány i v prvních dvou fázích EU ETS pro účely veřejných konzultací při formování příslušného NAP. Pokročilá úroveň využívání ICT ve Francii se v této souvislosti projevila i kupříkladu tím, že tato země navrhla svůj vlastní systém národního registru, jehož rozvoj započala již v roce 2002, a dokonce dle svých možností poskytla asistenci méně rozvinutým státům zúčastněným v tomto systému (viz výše). Ve věci stanovení limitu emisí skleníkových plynů v prvních dvou obchodovacích obdobích EU ETS, francouzský NAP v první fázi podléhal pouze mírné redukci požadovaného emisního stropu, zatímco v druhé fázi již žádné (blíže viz tabulky č. 15 a 16 v příloze).

Na základě výše uvedeného popisu francouzského e-governmentu a využití ICT lze tvrdit, že evropský projekt obchodování s emisními povolenkami byl zde implementován v podmínkách velmi vysoké úrovně elektronizace veřejné správy (přinejmenším oproti jiným zemím zmiňovaným v této práci). Samotné zavádění a provoz tohoto systému lze ve

<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/114000574/0000.pdf>, citace ze dne 19. 8. 2014.

³⁸⁸ Nixon – Koutrakou (2007), s. 86.

³⁸⁹ Dle údajů obsažených v grafu č. 6 vykazují francouzské emise skleníkových plynů klesající trend, nicméně jsou nad průměrem EU 28. Francii rovněž charakterizuje relativně vysoký podíl energie z obnovitelných zdrojů (viz tabulka č. 19 v příloze).

Francii rovněž zhodnotit jako vydařené, včetně navržení systému francouzského národního registru (který využily i některé členské země východní Evropy), či zmíněného konzultování Národních alokačních plánů on-line. Lze tedy tvrdit, že implementace EU ETS zapadá do celkového pojetí e-governmentu ve Francii, i když v prostudovaných strategických dokumentech a akčních plánech nebyla jmenována mezi aktuálními projekty francouzského e-governmentu.

3.2.2 Itálie

Stejně jako ve Francii se i v Itálii začaly prosazovat snahy o modernizaci veřejné správy s využitím ICT relativně brzy. Jak jsem uvedla výše, hlavní úsilí italské vlády směřovalo k převedení provozu veřejné správy z listinné do elektronické podoby, což mělo mít pozitivní přínos i pro transparentnost provozu veřejného sektoru, přičemž první iniciativy v tomto směru lze v italských podmínkách nalézt již na konci 70. let. Co se týče ohodnocení současného stupně rozvoje e-governmentu v italských podmínkách, dle ukazatele EGDÍ se Itálie v roce 2014 umístila na 23. místě ze 193 členských zemí OSN, dle ukazatele EPART na 19. místě. Stupeň rozvoje e-governmentu je tak v Itálii sice vyšší než v ČR či na Slovensku, nicméně nedosahuje takové úrovně jako ve Francii a ve Spojeném království, které v tomto průzkumu pravidelně obsazují přední místa (blíže viz tabulka č. 6 v příloze). Co se týče ukazatele využití e-governmentu ve vybraných členských zemích EU, Itálie si za poslední roky zde vede co do využívání Internetu při komunikaci s veřejnoprávními orgány vůbec nejhůře ze všech států zkoumaných v této práci (viz tabulky č. 8 a 9 v příloze). Stejně tak je nejnižší i podíl podniků využívajících Internet ve vztahu k veřejné správě (blíže viz graf č. 5). V této souvislosti stojí též za zmínku nízké využívání Internetu populací Itálie. V období mezi roky 2001 a 2013 lze sice zaznamenat výrazný nárůst procentního podílu uživatelů Internetu na italském obyvatelstvu, a to o více než 27 % (počet osob užívajících každodenně Internet se téměř zpaternásobil),³⁹⁰ nicméně v porovnání s mezinárodním průměrem za rok 2012 je množství uživatelů Internetu v Itálii jednoznačně podprůměrné.³⁹¹ Rovněž je zajímavostí,

³⁹⁰ Jejich podíl činil v roce 2001 7,1 %, zatímco v roce 2013 to již bylo 33,5 %.

³⁹¹ Gli utenti di Internet. Dostupné z WWW: [http://noi-italia.istat.it/index.php?id=7&L=0&user_100ind_pi1\[id_pagina\]=7&cHash=5bc64b8e6db0cec1fa1aeb231b61c312](http://noi-italia.istat.it/index.php?id=7&L=0&user_100ind_pi1[id_pagina]=7&cHash=5bc64b8e6db0cec1fa1aeb231b61c312), citace ze dne 5. 9. 2014.

Tento trend je viditelný i z grafu č. 2 v příloze, dle kterého je v Itálii od roku 2009 nejnižší procentní podíl domácností s připojením k Internetu.

že co se týče výdajů na ICT v % HDP v letech 2007 až 2010, Itálie si vede opět nejhůř, nachází se hluboko pod průměrem EU 27 (blíže viz graf č. 1).

Pokud jde o oblast boje proti klimatickým změnám, italské instituce se těmito otázkami zabývaly již od 70. let (opět podobně jako v případě Francie), a to především v rámci státní energetické politiky jako reakce na ropnou krizi tohoto období. Implementace a provoz systému EU ETS v italských podmínkách nicméně do značné míry připomíná způsob, jakým tento proces probíhal v České republice, navzdory předchozím iniciativám. Konkrétně lze jmenovat značné zpoždění při tvorbě NAP se všemi důsledky, které toto pochybení přineslo, včetně pozdního vstupu italských firem na trh s emisními povolenkami a opožděného spuštění národního registru. Ze všech zemí zkoumaných v této práci měla Itálie v druhé fázi EU ETS nejvyšší počet zařízení pokrytých tímto systémem (celkem 1 048, blíže viz tabulka č. 15 v příloze), a pokud jde o celkovou úroveň emisí skleníkových plynů v Itálii, i když tento ukazatel vykazuje od roku 2004 klesající trend, stále ještě je jeho hodnota v porovnání s ostatními zeměmi uvažovanými v této práci velmi vysoká (viz graf č. 6).³⁹² I přes poměrně vysokou spotřebu ropy jsou emise skleníkových plynů na obyvatele v italských podmínkách relativně nízké, odpovídají přibližně průměru EU 27, přičemž dosahují výrazně nižší hodnoty než na Slovensku či v České republice (blíže viz tabulka č. 18 v příloze). Dále stojí za zmínku, že za rok 2012 Itálie disponovala největším procentním podílem energie z obnovitelných zdrojů ze všech zemí uvažovaných v této práci (blíže viz tabulka č. 19).

V případě Itálie lze tvrdit, že ačkoliv se jedná o starší členský stát EU, boj proti klimatickým změnám, redukování emisí skleníkových plynů, rozvoj informační společnosti a digitalizace veřejné správy nejsou na takové úrovni jako ve zbylých dvou „rozvinutějších“ zemích EU uvažovaných v této práci (Francii a Spojenému království). V oblasti provozu národního registru Itálie využila softwaru, který jí poskytlo Spojené království (tzv. GRETA), její NAP byly, jak jsem zmínila, odevzdané se zpožděním a podléhaly výraznějším redukcím ze strany Komise (viz tabulka č. 15). Dle uvedených údajů si Itálie dále nevede dobře z hlediska množství emitovaných emisí, i pokud jde o prostředky investované do ICT. V rámci italské environmentální politiky zaměřené na boj proti klimatickým změnám jsou v literatuře zmiňovány projekty související s energetickou

³⁹² Dle údajů uvedených v tabulce č. 17, nicméně, Itálie stále vypouští méně emisí skleníkových plynů než Spojené království.

politikou, přičemž samotní autoři,³⁹³ k těmto dokumentům přistupují spíše kriticky. Zavádění evropského systému obchodování s emisními povolenkami v italských podmínkách proto dle mého názoru ne zcela odpovídá stále ještě relativně vysoké úrovni e-governmentu (i při zohlednění např. možnosti upravovat on-line příslušné plány monitorování emisí), příslušné kroky na poli využití ICT při zavádění a provozu EU ETS tedy ne zcela zapadají do pojetí italského e-governmentu.

3.2.3 Spojené království

Ve Spojeném království se lze setkat s vůbec nejdelší tradicí využívání ICT ve veřejné správě ze všech zkoumaných zemí trvajících desítky let. Jako jeden z nejvýznamnějších cílů britského e-governmentu jsem výše zmínila provozování všech veřejných služeb prostřednictvím informačních technologií, přičemž významnou úlohu zde hraje zveřejňování informací o činnostech veřejnoprávních orgánů a dále snaha zvýšení participace občanů v oblasti politiky. C. G. Reddick ve své publikaci z roku 2010 sice zmiňuje, že rozvoj elektronické veřejné správy se v britských podmínkách za posledních několik let zpomalil,³⁹⁴ nicméně dle současných hodnot ukazatelů EGDI a EPART si Spojené království vede velmi dobře (viz tabulka č. 7 v příloze). Co se týče využívání služeb e-governmentu v Británii, tato země i v této problematice vykazuje jedny z nejlepších výsledků. Dle tabulky č. 8 v příloze bylo využití e-governmentu ve Spojeném království v roce 2010 nejvyšší ze všech zemí uvažovaných v této práci (nicméně údaje týkající se využití Internetu pro kontakt s veřejnoprávními orgány z tabulky č. 9 v příloze ilustrují, že Spojené království v této oblasti dlouhodobě zaostává za Francií). Procentní podíl domácností s připojením k Internetu byl v průběhu let 2005 až 2013 ve Velké Británii rovněž nejvyšší ze všech zkoumaných zemí a stále roste (viz graf č. 2), přičemž v roce 2011 mělo ve Spojeném království připojení k Internetu 85 % domácností a 95 % podniků.³⁹⁵ Horších výsledků Velká Británie dosahuje, pokud jde o vývoj procentního podílu podniků využívajících Internet pro účely komunikace s veřejnoprávními orgány v roce 2012 (viz graf č. 5 v příloze), přičemž Spojené království si dle těchto údajů vede hůře než Francie, dokonce i hůře než ČR. Dle grafu č. 1 Spojené království nicméně

³⁹³ Především S. Kühtz, viz výše.

³⁹⁴ Reddick (2010), s. 15.

³⁹⁵ eGovernment in the United Kingdom (2011), s. 2. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>, citace ze dne 13. 9. 2014.

vydávalo na vývoj ICT v období 2007 až 2010 nejvyšší výdaje ze všech států uvažovaných v této práci (a výrazně vyšší než byl průměr EU 27).

Ačkoliv v oblasti boje proti klimatickým změnám a environmentální politiky obecně Spojené království dlouho zaostávalo (viz výše), po zmíněných změnách politického postoje na konci 80. let a v průběhu 90. let se tato země stala jedním z nejaktivnějších evropských států v této oblasti a v současnosti je označována za průkopníka na poli obchodování s emisními povolenkami a v oblasti snižování emisí skleníkových plynů. Implementaci EU ETS v britských podmínkách přecházel provoz UK ETS, jež vytvořil příznivé podmínky pro přijetí evropského systému obchodování s emisními povolenkami, a zahrnoval i zřízení příslušných institucí, registrů i přijetí právních předpisů upravujících tuto oblast. V oblasti provozu systému EU ETS Spojené království bylo jednou z mála zemí, která včas odevzdala svoje návrhy NAP a navíc, z hlediska vytváření Národních alokačních plánů, se jak ve fázi 1, tak ve fázi 2 povolený emisní strop shodoval s navrženým emisním stropem (viz tabulka č. 15), navržené emisní limity Spojeného království tedy nevyžadovaly žádnou redukci. Trend emisí skleníkových plynů ve Spojeném království dlouhodobě klesá (viz graf č. 6), přibližně od roku se tento ukazatel nachází pod úrovní průměru EU 28, nicméně dle údajů z tabulky č. 17 Spojené království v období 1990 až 2011 vykazovalo vůbec nejvyšší objem emisí skleníkových plynů ze všech zemí uvažovaných v této práci. Pokud jde o podíl energie vyrobené z obnovitelných zdrojů v roce 2012 (viz tabulka č. 19), Spojené království si zde vede nejhůře ze všech zemí sledovaných pro účely této práce.

Provozování systému obchodování s emisními povolenkami ve Spojeném království je, ať se již jedná o přípravu a odevzdání příslušných dokumentů nebo zřízení a provoz registru, na velmi vysoké úrovni, přičemž implementace systému EU ETS v britských podmínkách navázala na předcházející britský systém obchodování s emisními povolenkami UK ETS. Co se týče úrovně e-governmentu, již jsem zmínila výše, že i v této sféře dosahuje Británie vynikajících výsledků, přičemž elektronizace veřejné správy se zde těší ještě delší tradici, než je tomu ve sféře boje proti klimatickým změnám. I když ve zmíněných strategických dokumentech a mezi významnými projekty týkajícími se využití ICT ve veřejném sektoru Spojeného království nejsou zmiňovány příslušné kroky v oblasti provozu systému obchodování s emisními povolenkami, ani jiné projekty spadající do problematiky boje proti klimatickým změnám, lze tvrdit, že vzhledem k vysoké úrovni

provozování EU ETS tento systém zapadá do celkového pojetí e-governmentu ve Velké Británii.

Závěr

Elektronizace veřejné správy je ve všech moderních státech aktuálním tématem, spojovaným často s problematikou efektivnosti a transparentnosti veřejné správy, rovněž je vnímána jako účinný prostředek pro zvýšení angažovanosti občanů dané země v politických otázkách. Oblasti e-governmentu je proto na úrovni EU věnována zvláštní pozornost v podobě strategických dokumentů, akčních plánů a dalších programů sloužících k rozvoji této oblasti. Neméně prioritní otázkou dnešní doby je problematika klimatických změn a boje proti nim, přičemž tato disciplína je ošetřena mimo jiné prostřednictvím známých mezinárodních úmluv, např. Rámcové úmluvy o změně klimatu a Kjótského protokolu. Jedním z nástrojů, který má zúčastněným státům napomoci vyhovět cílům stanoveným v Kjótském protokolu, je evropský systém obchodování s emisními povolenkami, který v roce 2013 započal svou třetí fázi. V obou zkoumaných oblastech, tedy jak rozvoji e-governmentu, tak implementaci EU ETS, se tedy jedná o velmi aktuální a navíc v podmínkách vybraných států poměrně různorodou problematiku, jejíž analýza přináší zajímavé výsledky.

Cílem této práce bylo provést analýzu implementace elektronického nástroje EU ETS ve srovnání s celkovou elektronizací veřejné správy a rozvojem informační společnosti ve vybraných členských zemích EU a rovněž v porovnání s celkovým postojem ke snižování emisí skleníkových plynů. Při naplňování cíle této práce bylo občas obtížné jednoznačně vyhodnotit koncepce e-governmentu příslušných států s ohledem na dostupné údaje a dokumenty, a proto jsem se při jejím porovnávání s implementací EU ETS spíše opírala o hodnocení celkové úrovně využití ICT ve veřejné správě dané země. Využívala jsem také mezinárodní srovnávací indexy a další ukazatele, spíše než že bych vycházela z domácích strategických dokumentů mapujících pojetí e-governmentu.

Stěžejní součástí práce je komparativní analýza rozvoje e-governmentu v podmínkách vybraných států. Citovaní autoři se v zásadě shodují při hodnocení stupně rozvinutosti e-governmentu v těchto státech i ohledně významných faktorů (např. historie či vydaných strategických dokumentů), které tento proces ovlivňovaly a stále ovlivňují. Z pohledu dohledaných ukazatelů a jiných relevantních údajů se u zmíněných postkomunistických států (tj. České republiky a Slovenska) potvrdilo zaostávání rozvoje e-

governmentu oproti rozvinutějším zemím, které si na tomto poli vedou viditelně lépe. Systém EU ETS v této práci zmiňuji jako příklad nového využití informačních technologií ve veřejné správě, které lze navíc nejen dle A. Wiazmitinoffa charakterizovat jako existující pan-evropskou službu e-governmentu. V souvislosti s implementací EU ETS opět dle zde provedené komparativní analýzy existuje značný rozdíl mezi postkomunistickými státy a staršími členskými zeměmi EU. Totéž platí i o stavu životního prostředí a ovzduší a postoje k boji proti klimatickým změnám a k regulaci emisí skleníkových plynů. Jak zmiňuji ve své analýze, důvodem je jednoznačně fakt, že v České republice a na Slovensku scházela v počátcích procesu implementace EU ETS jakákoliv významnější zkušenost s těmito otázkami, zatímco v některých ze starších členských zemí se touto problematikou veřejný sektor zabýval již celá desetiletí.

Dle konečných poznatků, ke kterým jsem v práci došla, úroveň elektronizace veřejné správy, zkušenosti s využíváním informačních technologií, akumulovaný lidský kapitál atd. v jednotlivých státech ovlivňovaly implementaci a provoz evropského systému obchodování s emisními povolenkami, a to především v prvních dvou fázích, tj. při zřizování a v počátcích provozu příslušných národních registrů, které se nacházely v gesci jednotlivých států. Stupeň vyspělosti e-governmentu ve většině zkoumaných zemí v zásadě odpovídá úrovni implementace EU ETS, tj. starší členské země disponující nejvyspělejšími nástroji a službami v oblasti elektronizace veřejné správy dosahují také nejlepších výsledků ve sféře zavádění EU ETS (např. pokud jde o vytvoření a provoz příslušných registrů s použitím daného softwaru nebo sestavení a včasné odevzdání Národních alokačních plánů nevyžadujících přílišné úpravy), avšak zcela zobecnit tento závěr nelze. V kontextu provedené analýzy se týká Francie a Spojeného království, ale nikoliv Itálie. Itálie sice disponuje relativně vyspělým e-governmentem (přinejmenším ve srovnání s Českou republikou a Slovenskem), ale v oblasti implementace a provozu EU ETS je její výkon srovnatelný s průběhem tohoto procesu v analyzovaných postkomunistických zemích, a to včetně opožděného odevzdání NAP, který způsobil zpomalení implementace celého systému. Ve vybraných postkomunistických státech, konkrétně tedy v České republice a na Slovensku, úroveň zavádění EU ETS odpovídá hodnocení rozvoje e-governmentu v tom smyslu, že tyto země v obou zkoumaných oblastech vykazují nižší stupeň pokročilosti.

Z hlediska další návaznosti na analyzované téma ochrany životního prostředí a využití ICT v různých oblastech veřejné správy, lze identifikovat další oblasti pro výzkum.

Jedná se např. o otázku dopadu provozu systému obchodování s emisními povolenkami a stanovení emisního limitu na hospodářský růst dotčených zemí, který by regulacemi a omezeními spojenými s provozem tohoto systému mohl být zpomalen, jak bylo naznačeno i v této práci. Dále se v této souvislosti lze zaměřit na téma prospěšnosti systému EU ETS z pohledu stavu životního prostředí, je možné si např. položit otázku, zda obchodování s povolenkami na úrovni EU přineslo očekávané omezení znečištění ovzduší a nakolik byly splněny cíle vytyčené v této oblasti. Co se týče problematiky elektronizace veřejné správy, za pozornost pro další výzkum by stála samotná problematika pronikání e-governmentu do veřejné správy např. novějších členských států EU (tedy méně rozvinutých zemí, především bývalých členských zemí Sovětského bloku), či mimoevropských zemí bez dlouholeté tradice využívání ICT ve veřejném sektoru a bližší prozkoumání specifik, se kterými se zde tento proces potýká. Téma podpory elektronizace veřejné správy na evropské úrovni a stejně tak i evropských projektů sloužících k boji proti klimatickým změnám je samozřejmě mnohem širší a v této problematice lze nalézt mnohé zajímavé podněty pro další práci.

Seznam zkratek

AAU – Assigned Amount Units,
ADAE – Agence pour le développement de l'administration électronique,
ADELE – Administration Électronique,
AGES – Autorizzazioni ad emettere Gas ad Effetto Serra,
AIPA – Autorità per l'informatica nella pubblica amministrazione,
APAT – Agenzia per la protezione dell'ambiente e per i servizi tecnici,
CAD – Codice dell'Amministrazione Digitale,
CDC – Caisse des dépôts et consignations,
CDM – Clean Development Mechanism,
CER – Certified Emissions Reductions,
CIPE – Comitato interministeriale per la programmazione economica,
CITL – Community Independent Transaction Log,
CNIPA – Centro nazionale per l'informatica nella pubblica amministrazione,
COPERT – Computer programme to calculate emissions from road transport,
ČEÚ – Český environmentální ústav,
ČHMÚ – Český hydrometeorologický ústav,
ČR – Česká republika,
ČSÚ – Český statistický úřad,
DECC – Department of Energy and Climate Changes,
DEFRA – Department for Environment, Food and Rural Affairs,
DGME – Direction générale de la modernisation de l'Etat,
DigitPa – Ente nazionale per la digitalizzazione della pubblica amministrazione,
DIRE – Délégation interministérielle à la Réforme de l'Etat,
EA – Environment Agency,
EC – European Commission,
EEA – The European Economic Area,
EEX – European Energy Exchange,
EFTA – European Free Trade Association,
EGDI – E-government development index,
eGU – E-Government Unit,
EP – Evropský parlament,

EPART – Index e-participace,
ERU – Emission Reduction Units,
ES – Evropské společenství,
ETSWAP – Emissions Trading Scheme Workflow Automation Project,
EU – Evropská unie,
EU ETS – EU Emissions Trading Scheme,
EUA – EU allowances,
EUTL – European Union Transaction Log,
EXAA – Energy Exchange Austria,
GME – Gestore del mercato elettrico,
GRETA – Greenhouse gas Registry for Emissions Trading Arrangements,
GSE – Gestore Servizi Energetici,
ICT – Information and communication technologies,
IOM – Integrované obslužné místo,
IPCC – The Intergovernmental Panel on Climate Change,
IREP – Registre français des émissions polluantes,
ISPRA – Istituto Superiore per la protezione e la ricerca ambientale,
ISVS – Informační systémy veřejné správy,
ITL – International transaction log,
JI – Joint Implementation,
KBB – Komoditná burza Bratislava,
KIVS – Komunikační infrastruktura veřejné správy,
MEDDE – Ministère de l'écologie, du développement durable et de l'énergie,
MetaIS – Metainformační systém veřejné správy,
MF SR – Ministerstvo financí Slovenské republiky,
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu,
MŽP – Ministerstvo životního prostředí,
NAP – Národní alokační plán (National allocation plan),
NEIS – National Emission Information System,
NHS – Nationa Health Service,
NIS – Národní inventarizační systém,
OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development,
OSN – Organizace spojených národů,

PAGSI – Programme d'action gouvernemental pour l'entrée de la France dans la société de l'information,

PEC – Posta elettronica certificata,

PEN – Piano Energetico Nazionale,

PNLCC – Programme national de lutte contre le changement climatique,

POST – Parliamentary Office of Science and Technology,

PSAE – Plan stratégique de l'administration électronique,

REZZO – Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší,

SERINGAS – Système Électronique de Registre Informatisé de Gaz à effet Serre,

SHMÚ – Slovenský hydrometeorologický ústav,

SIP – Státní informační politika,

SR – Slovenská republika,

UK ETS – UK Emissions Trading Scheme,

UN – United Nations,

UNDESA – United Nations Department of Economic and Social Affairs,

UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change,

ÚPVS – Ústřední portál veřejné správy.

Příloha

**Tabulka č. 3: Vývoj hodnot EGDI a EPART
v podmínkách České republiky**

Rok	EGDI		EPART	
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí
2003	0,5417	36.	0,2414	45.
2004	0,6214	28.	0,2131	41.
2005	0,6396	29.	0,2063	47.
2008	0,6696	25.	0,2045	60.
2010	0,6060	33.	0,1286	86.
2012	0,6491	46.	0,2632	56.
2014	0,6070	53.	0,2549	122.

Zdroj: Czech Republic – Data. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/45-Czech-Republic>, citace ze dne 10. 7. 2014.

**Tabulka č. 4: Vývoj hodnot EGDI a EPART
v podmínkách Slovenska**

Rok	EGDI		EPART	
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí
2003	0,5280	40.	0,1724	53.
2004	0,5565	37.	0,1475	53.
2005	0,5887	36.	0,1746	52.
2008	0,5889	38.	0,0682	116.
2010	0,5639	43.	0,0714	117.
2012	0,6292	53.	0,1316	89.
2014	0,6148	51.	0,6275	40.

Zdroj: Slovakia – Data. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/155-Slovakia>, citace ze dne 10. 7. 2014.

**Tabulka č. 5: Vývoj hodnot EGDI a EPART
v podmínkách Francie**

Rok	EGDI		EPART	
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí
2003	0,6896	19.	0,6379	8.
2004	0,6687	24.	0,4590	18.
2005	0,6925	23.	0,4127	24.
2008	0,8038	9.	0,9318	3.
2010	0,7510	10.	0,6000	15.
2012	0,8635	6.	0,5789	25.
2014	0,8938	4.	0,9608	4.

Zdroj: France – Data. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/61-France>, citace ze dne 10. 7. 2014.

**Tabulka č. 6: Vývoj hodnot EGDI a EPART
v podmínkách Itálie**

Rok	EGDI		EPART	
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí
2003	0,6850	20.	0,4655	17.
2004	0,6598	26.	0,2295	39.
2005	0,6794	25.	0,2381	45.
2008	0,6680	27.	0,2273	55.
2010	0,5800	38.	0,2143	55.
2012	0,7190	32.	0,2632	56.
2014	0,7593	23.	0,7843	19.

Zdroj: Italy – Data. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/83-Italy>, citace ze dne 10. 7. 2014.

**Tabulka č. 7: Vývoj hodnot EGDI a EPART
v podmínkách Spojeného království**

Rok	EGDI		EPART	
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí
2003	0,8140	5.	1,0000	1.
2004	0,8852	3.	1,0000	1.
2005	0,8777	4.	1,0000	1.
2008	0,7872	10.	0,4318	25.
2010	0,8147	4.	0,7714	4.
2012	0,8960	3.	0,9211	5.
2014	0,8695	8.	0,9608	4.

Zdroj: United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland – Data. Dostupné z WWW:
<http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/182-United-Kingdom-of-Great-Britain-and-Northern-Ireland>, citace ze dne 10. 7. 2014.

**Tabulka č. 8: Vývoj využití e-governmentu ve vybraných členských zemích EU
(v % jedinců ve věku mezi 16 a 74 roky, kteří využili Internet pro navázání
kontaktu s veřejnoprávními orgány)**

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Francie	-	-	-	26	38	43	30	36
Itálie	-	-	14	16	17	15	17	17
Spojené království	21	22	24	-	38	32	35	40
Česká republika	-	7	5	17	16	14	24	17
Slovensko	-	25	27	32	24	30	31	35

Zdroj: E-Government usage by individuals. Dostupné z WWW:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDGO330,
citace ze dne 7. 7. 2014.

**Tabulka č. 9: Vývoj využití Internetu pro kontakt
s veřejnoprávními orgány ve vybraných členských zemích EU
(v % všech jedinců)**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Francie	48	47	57	57	61	60
Itálie	20	21	23	22	19	21
Spojené království	40	48	48	40	43	41
Česká republika	19	26	23	42	30	29
Slovensko	40	38	50	48	42	33

Zdroj: E-Government activities via websites. Dostupné z WWW:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_A
 C, citace ze dne 7. 7. 2014.

**Tabulka č. 10: Problémy evidované při využívání
webových stránek e-governmentu v roce 2013
(v % uživatelů e-governmentu)**

Francie	39
Itálie	49
Spojené království	38
Česká republika	-
Slovensko	59

Zdroj: Problems experienced when using e-Government websites. Dostupné z WWW:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_P
 B, citace ze dne 7. 7. 2014.

**Tabulka č. 11: Spokojenost uživatelů s použitím
internetových stránek e-governmentu
(v % uživatelů e-governmentu)**

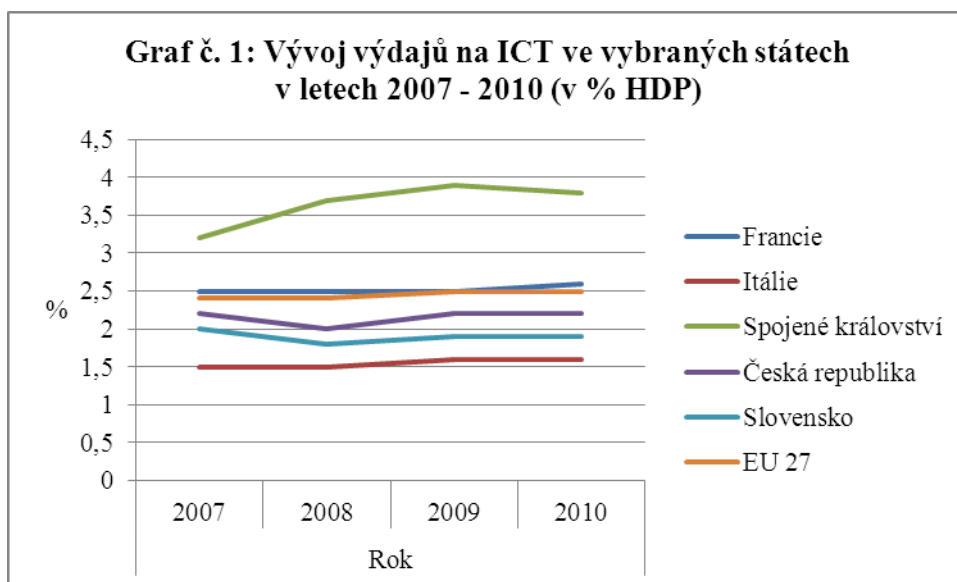
Francie	78
Itálie	67
Spojené království	83
Česká republika	80
Slovensko	79

Zdroj: User satisfaction about use of e-Government websites. Dostupné z WWW:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_S
 AT, citace ze dne 7. 7. 2014.

**Tabulka č. 12: Vývoj počtu organizací veřejné správy provozujících webové stránky v ČR
v letech 2006 – 2011**

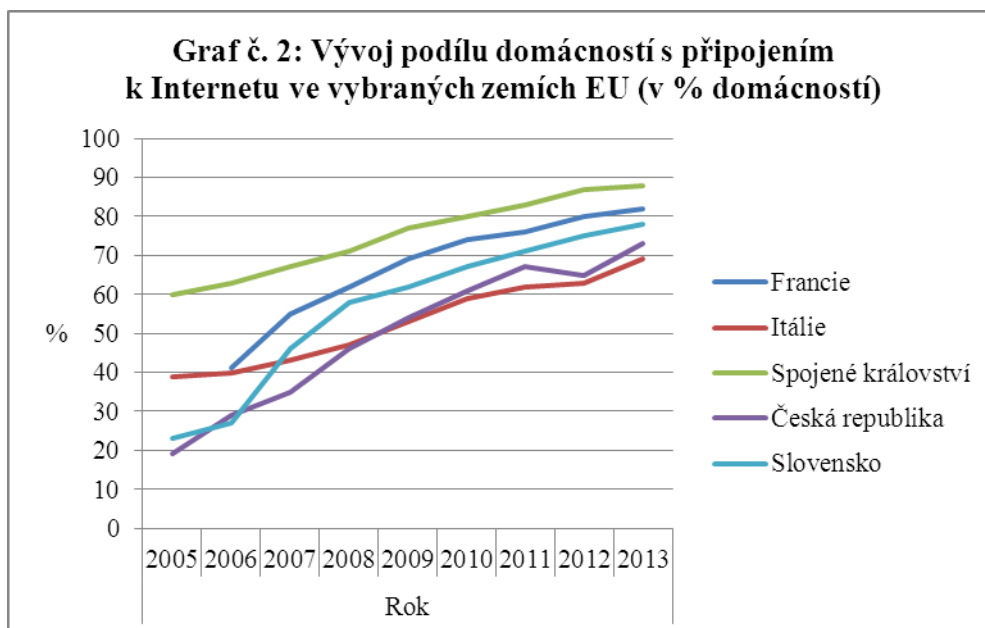
Právní forma organizace	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Celkem	V % ³⁹⁶	Celkem	V %	Celkem	V %	Celkem	V %	Celkem	V %	Celkem	V %
Organizační složky státu	321	88,4	318	87,8	322	89,7	340	91,2	344	91,7	283	95
Kraje	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100
Obce	5002	84,2	5186	87,9	5384	90,6	5476	94	5943	96,8	5899	97,9
Celkem	5336	84,5	5517	87,9	5719	90,5	5829	93,8	6299	96,5	6185	97,8

Zdroj: Využívání ICT ve veřejné správě v datech. Dostupné z WWW:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_ve_vztahu_k_verejne_sprave, citace ze dne 8. 7. 2014.

Zdroj: 6.23. Výdaje na informační a komunikační technologie (ICT) v % HDP. Dostupné z WWW:
http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-6, citace ze dne 5. 8. 2014.

³⁹⁶ Jedná se o procento z celkového počtu organizací daného typu, které se zúčastnily šetření.

Zdroj: 6.25. Podíl domácností vybavených připojením k internetu. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-6, citace ze dne 5. 8. 2014.

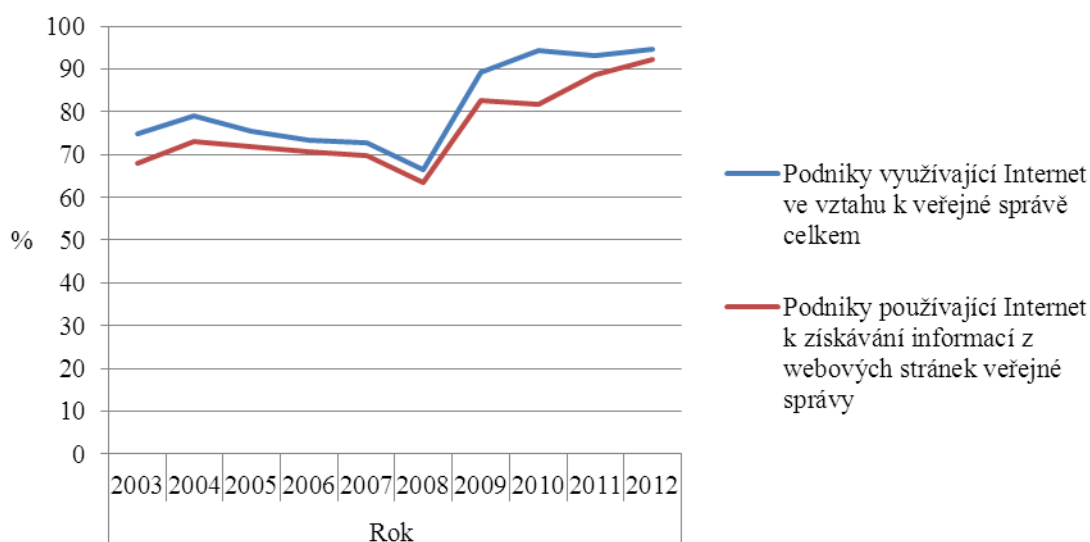
Tabulka č. 13: Počet organizací veřejné správy v ČR nabízejících vybrané on-line služby na svých webových stránkách k 31. 12. 2011

Právní forma organizace	Informace k životním situacím		Formulář ke stažení		Formulář k on-line vyplnění		Úplné elektronické podání	
	Celkem	V % ³⁹⁷	Celkem	V %	Celkem	V %	Celkem	V %
Organizační složky státu	267	94,3	181	64	91	32,2	110	38,9
Kraje	13	100	13	100	11	84,6	9	69,2
Obce	5523	93,8	2972	50,5	845	14,3	764	13
Celkem	5803	93,8	3166	51,2	947	15,3	883	14,3

Zdroj: Využívání ICT ve veřejné správě v datech. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_ve_vztahu_k_verejne_sprave, citace ze dne 8. 7. 2014.

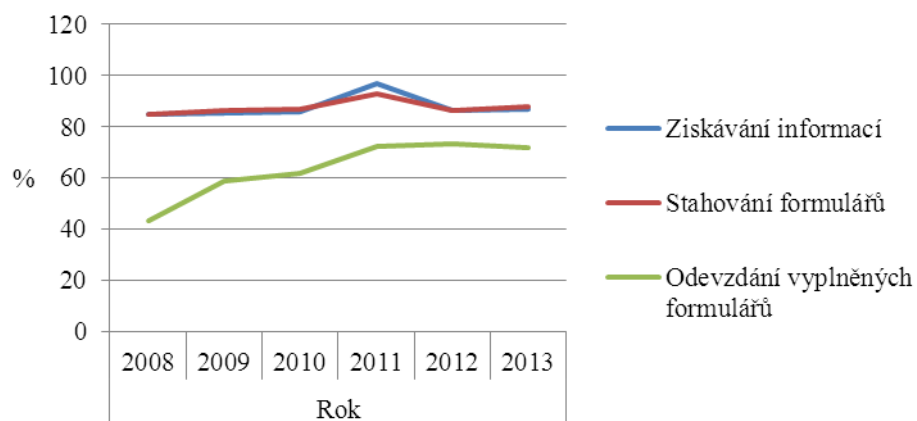
³⁹⁷ Jedná se o procento z celkového počtu organizací daného typu, které se zúčastnily šetření.

**Graf č. 3: Vývoj využívání ICT v podnikatelském sektoru v ČR
(v % celkového počtu podniků v dané velikostní a odvětvové skupině)**

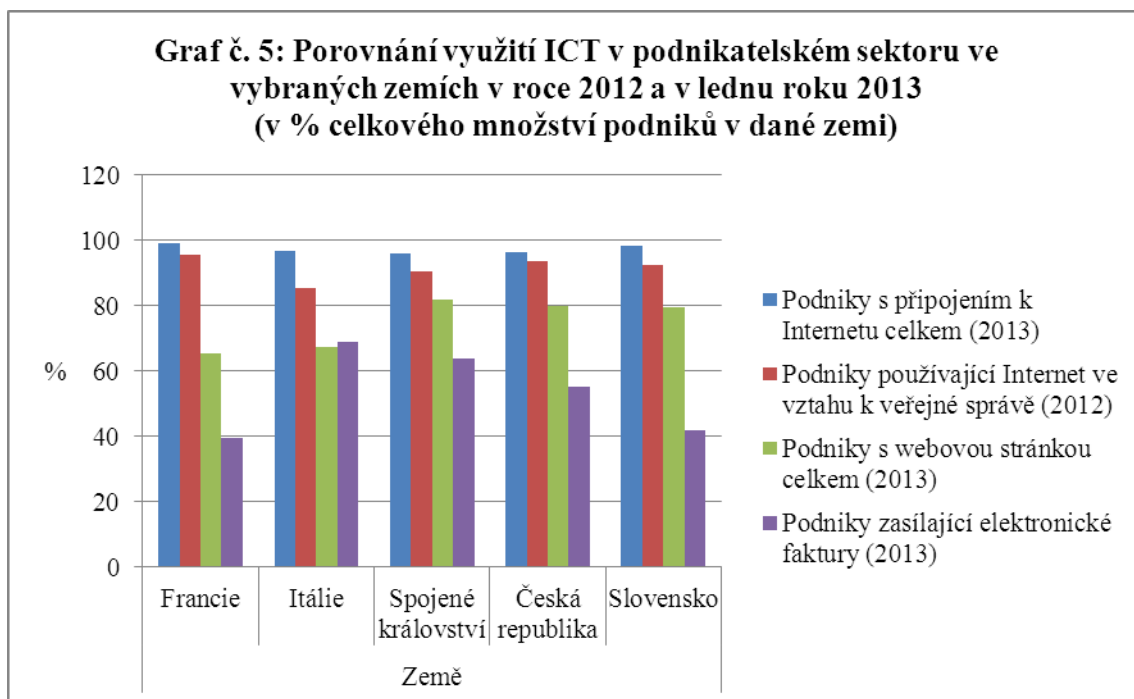

Zdroj: Informační technologie v podnikatelském sektoru. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podnikatelsky_sektor, citace ze dne 8. 7. 2014.

**Graf č. 4: Vývoj využití ICT při komunikaci podniků
s veřejnoprávními orgány na Slovensku
(v % podniků s deseti a více zaměstnanci)**

Zdroj: Informačná spoločnosť. Dostupné z WWW: slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/, citace ze dne 3. 8. 2014.

Zdroj: Informační a komunikační technologie v podnikatelském sektoru v zemích EU27; leden 2013 a rok 2012. Dostupné z WWW: www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podnikatelsky_sektor, citace ze dne 8. 7. 2014.

Tabulka č. 14: Využití Internetu při komunikaci s veřejnou správou v ČR v roce 2013 (v % jedinců, kteří využívali Internet pro styk s veřejnoprávními orgány)

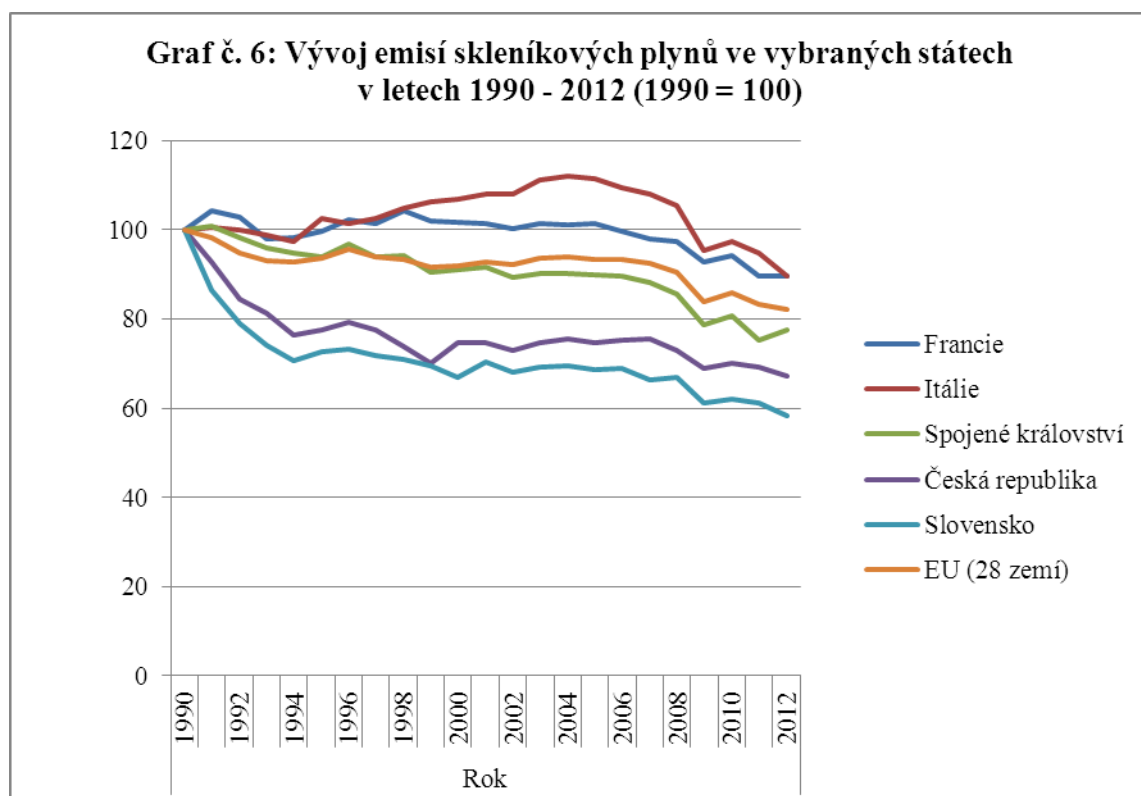
	Získávání informací	Stahování formulářů	Odevzdání vyplněných formulářů
Jednotlivci	28	12	7
Podniky	92	90	81

Zdroj: eGovernment in the Czech Republic (2014), s. 2. Dostupné z WWW: <http://epractice.eu/files/eGovernment%20in%20CZ%20-%20April%202014%20-%20v.16.0.pdf>, citace ze dne 11. 7. 2014.

Tabulka č. 15: Základní údaje pro fáze 1 a 2 programu EU ETS ve vybraných zemích

	Povolený strop ³⁹⁸		Podíl stropu ³⁹⁹	Počet zařízení	Navržený vs. povolený strop ⁴⁰⁰	
	Fáze 1	Fáze 2	Fáze 2	2008	Fáze 1	Fáze 2
Francie	45,5	132,8	0,0677	1 016	0,9681	1,0000
Itálie	232,5	195,8	0,0998	1 048	0,9100	0,9368
Spojené království	245,3	246,2	0,1255	952	1,0000	1,0000
Česká republika	97,6	86,8	0,0442	401	0,9047	0,8518
Slovensko	30,5	30,9	0,0158	179	0,8600	0,7482
Suma: EU25	2 190,8	1961,7	1,0000	10 864	0,9573	0,9073

Zdroj: Veith (2010), s. 25.

Zdroj: Greenhouse gas emissions, base year 1990. Dostupné z WWW:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_30&tableSelection=1, citace ze dne 11. 7. 2014.

³⁹⁸ V milionech tun uhlíku za rok.

³⁹⁹ Vyjádřeno jako podíl národního emisního stropu v poměru k emisnímu stropu EU25.

⁴⁰⁰ Vyjádřeno jako navržený strop v NAP odevzdaném k revizi v poměru k schválenému stropu.

Tabulka č. 16: Navržené a schválené množství EUA v členských státech EU25 v prvním období NAP

	Navržené roční množství (v mil. EUA)	Schválené roční množství (v mil. EUA)	Redukce (v mil. EUA)	Procentní redukce oproti navrženému množství
Francie	157,8	156,5	-1,3	-1,00
Itálie	246,1	223,1	-23	-8,80
Spojené království	245,3	245,3	0	-
Česká republika	107,66	97,6	-10,06	-9,30
Slovensko	35,47	30,5	-4,97	-14,00
EU25	2 278,8	2 181,3	-97,6	-4,30

Zdroj: Ellerman – Convery – Perthuis a kol., s. 43-44.

**Tabulka č. 17: Vývoj emisí oxidu uhličitého ve vybraných zemích
(v milionech tun)**

	1990	1995	2000	2005	2010	2011	Pořadí ⁴⁰¹
Francie	367,7	349,9	362,3	389,8	357,6	337,6	18.
Itálie	384,0	413,0	433,6	458,8	396,6	390,0	16.
Spojené království	564,0	541,7	544,2	543,1	490,5	450,6	12.
Česká republika	160,7	126,8	125,3	124,9	115,8	114,1	35.
Slovensko	54,5	42,3	37,4	38,9	36,2	34,2	71.

Zdroj: Emise oxidu uhličitého (CO₂) – země s největší produkcí. Dostupné z WWW:
[http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446AFF/\\$File/1607130103.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446AFF/$File/1607130103.pdf), citace ze dne 24. 7. 2014.

⁴⁰¹ Jedná se o pořadí co do emisí oxidu uhličitého ve světě (ze 141 zemí).

**Tabulka č. 18: Vývoj emisí oxidu uhličitého na obyvatele u vybraných zemí
v období 1990 – 2011 (v tunách na obyvatele)**

	1990	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Francie	6,1	6,0	6,2	6,2	5,8	5,4	5,5	5,0
Itálie	7,0	7,2	7,5	7,9	7,3	6,5	6,6	6,5
Spojené království	9,6	8,9	8,9	8,8	8,4	7,5	7,7	7,1
Česká republika	15,0	12,0	11,9	11,7	11,2	10,5	10,9	10,7
Slovensko	10,7	7,6	6,9	7,1	6,7	6,2	6,5	6,2
EU 27	8,6	8,0	7,9	8,1	7,7	7,1	7,3	7,0

Zdroj: Emise oxidu uhličitého (CO₂) na obyvatele. Dostupné z WWW:
[http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446B02/\\$File/1607130102.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446B02/$File/1607130102.pdf), citace ze dne 29. 7. 2014.

**Tabulka č. 19: Vývoj podílu energie z obnovitelných zdrojů
(v % hrubé konečné spotřeby energie)**

	2004	2007	2010	2011	2012	Cíl roku 2020 ⁴⁰²
Francie	9,3	10,2	12,7	11,3	13,4	23
Itálie	5,7	6,5	10,6	12,3	13,5	17
Spojené království	1,2	1,8	3,3	3,8	4,2	15
Česká republika	5,9	7,4	9,3	9,3	11,2	13
Slovensko	5,3	7,3	9,0	10,3	10,4	14
EU 28	8,3	10,0	12,5	13,0	14,1	20

Zdroj: Renewable Energy in the EU 28: Share of Renewables in Energy Consumption up to 14 % in 2012. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/8-10032014-AP/EN/8-10032014-AP-EN.PDF, citace ze dne 28. 8. 2014.

⁴⁰² Odhad Eurostatu na základě vnitrostátního přenosu dat dle nařízení č. 1099/2008.

Seznam použitých zdrojů

Publikace a odborné články

AKINTOYE, Akintola – GOULDING, Jack – ZAWDIE, Girma: Construction Innovation and Process Improvement. Chichester, Ames: Wiley-Blackwell, 2012, 453 s., ISBN 9781118280324.

ASSAR, Saïd – BEAUVALLET, Godefroy – BOUGHZALA, Imed: L'Administration électronique, un point de rencontre entre la pratique des projets et la recherche en management des systèmes d'information. *Systèmes d'Information et Management*, 2005, roč. 10 č. 1, s. 3-103, ISSN 1260-4984.

AUFENANGER, Vanessa: Challenges of a Common Climate Policy: An Analysis of the Development of the EU Emissions Trading Scheme. Kassel: Kassel University Press, 2012, 406 s., ISBN 9783862193127.

BELISARIO, Ernesto: La nuova pubblica amministrazione digitale. Santarcangelo di Romagna: Maggioli Editore, 2009, 204 s., ISBN 9788838752643.

BOTCHEVA-ANDONOVA, Liliana – MANSFIELD, Edward D. – MILNER, Helen V.: Racing to the Bottom in the Post-Communist World: Domestic Politics, International Trade, and Environmental Governance. Dostupné z WWW: https://www.google.cz/?gws_rd=ssl#q=Racing+to+the+Bottom+in+the+Post-Communist+World.

BROHÉ, Arnaud – EYRE, Nick – HOWARTH, Nicholas: Carbon Markets: An International Business Guide. London, Sterling: Routledge (Earthscan), 2009, 328 s., ISBN 9781136570223.

BROWN, Christopher Stephen: The Sustainable Enterprise: Profiting from Best Practice. London, Sterling: Kogan Page Publishers, 2005, 485 s., ISBN 9780749442200.

BRUNNÉE, Jutta – DOELLE, Meinhard – RAJAMANI, Lavanya: Promoting Compliance in an Evolving Climate Regime. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2012, 495 s., ISBN 9780521199483.

BUCHER, Ulrike – FINKA, Maros: The Electronic City. Berlin: BWV: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2011, 262 s., ISBN 9783830526780.

BUMPUS, Adam – TANSEY, James – HENRIQUEZ, Blas Luis Pérez a spol.: Carbon Governance, Climate Change and Business Transformation. Abingdon, New York: Routledge, 2014, 264 s., ISBN 9781135067861.

CARRARO, Carlo a spol.: Energia da rifiuti in Italia: potenzialità di generazione e contributo alle politiche di mitigazione dei cambiamenti climatici. Ecocerved, 2010, 71 s.

CARTER, Francis W. – TURNOCK, David: Environmental Problems in Eastern Europe. Přepřacované vydání, London: Psychology Press, 1996, 291 s., ISBN 9780415137577.

CURTIN, Gregory G. – SOMMER, Michael – VIS-SOMMER, Veronika: The World Of E-Government. New York: Haworth Press, 2003, 302 s., ISBN 9781135023904.

DAHLGREEN, Judith: Emissions Trading in the United Kingdom: The Greenhouse Gas Emissions Trading Scheme (Amendment) and National Emissions Inventory Regulations 2005 and the Greenhouse Gas Emissions Trading Regulations 2005. *Environmental Law Review*, 2006, roč. 8 č. 2, s. 134-143, ISSN 1461-4529.

DE GÉRARDO, Bertrand: Énergies-climat: quotas d'émission de gaz à effet de serre: Système d'échange de quotas, entreprises et collectivités bénéficiaires, outils de gestion des quotas. Rueil-Malmaison: Lamy, 2010, 300 s., ISBN 9782721213112.

DUMA, Florin Sebastian – NISTOR, Ioan Alin: Trading Carbon Dioxide on the European Carbon Market Using the EU ETS Platform. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 2012, roč. 14 č. 2, s. 478-484, ISSN 1454-9409.

ELLERMAN, A. Denny – CONVERY, Frank J. – de PERTHUIS, Christian a kol: Pricing Carbon: The European Union Emissions Trading Scheme. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2010, 368 s., ISBN 9781139486040.

ELLERMAN, A. Denny (2009): The EU's Emissions Trading Scheme: A Prototype Global System. Zpráva č. 170. Dostupné z WWW: http://globalchange.mit.edu/files/document/MITJPSPGC_Rpt170.pdf.

FERREY, Steven: Unlocking the Global Warming Toolbox: Key Choices for Carbon Restriction and Sequestration. Tulsa: PennWell Books, 2010, 318 s., ISBN 9781593702137.

FREESTONE, David – STRECK, Charlotte: Legal Aspects of Carbon Trading: Kyoto, Copenhagen, and Beyond. Oxford, New York: Oxford University Press, 2009, 657 s., ISBN 9780199565931.

GIACALONE, Paolo: La normativa sul governo elettronico: Dal decreto legislativo 39/93 al codice dell'amministrazione digitale. Milano: Franco Angeli, 2007, 320 s., ISBN 9788846484468.

GOULDER, Lawrence H.: Markets for Pollution Allowances: What Are the (New) Lessons? *The Journal of Economic Perspectives*, 2013, roč. 27 č. 1, s. 87–102, ISSN 0895-3309. Dostupné z WWW: <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.27.1.87>.

GRUBB, Michael – BETZ, Regina – NEUHOFF, Karsten: National Allocation Plans in the EU Emissions Trading Scheme: Lessons and Implications for Phase II. London: Routledge (Earthscan), 2007, 159 s., ISBN 9781849775946.

HALÁSKOVÁ, Martina: Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. 1. vydání, Ostrava: VŠB-TU (Series on Advanced Economic Issues, 2012, vol. 13), 181 s., ISBN 9788024828084.

HARRIS, Paul G.: Europe and Global Climate Change: Politics, Foreign Policy and Regional Cooperation. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2007, 415 s., ISBN 9781847204264.

HEEKS, Richard: Implementing and Managing eGovernment: An International Text. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE, 2006, 293 s., ISBN 9780761967927.

HINTERMANN, Beat: The Price of Carbon: Allowance Price Development in the EU ETS. University of Maryland, ProQuest, 2008, 160 s., ISBN 9781109198546.

CHARLES, Lionel – LANGE, Hellmuth – KALAORA, Bernard a spol: Environnement et sciences sociales en France et en Allemagne. Paris: Editions L'Harmattan, 2014, 480 s., ISBN 9782336343426.

JACOMETTI, Valentina: Lo scambio di quote di emissione: analisi di un nuovo strumento di tutela ambientale in prospettiva comparatistica. Milano: Giuffrè Editore, 2010, 510 s., ISBN 9788814143793.

JAMES, Tom – FUSARO, Peter C.: Energy and Emissions Markets: Collision or Convergence. Hoboken: John Wiley & Sons, 2011, 250 s., ISBN 9781118170052.

KENGYEL, Miklós – NEMESSÁNYI, Zoltán: Electronic Technology and Civil Procedure: New Paths to Justice from Around the World. Dordrecht, Heidelberg, New York, London: Springer Science & Business Media, 2012, 344 s., ISBN 9789400740723.

KÜHTZ, Silvana: Energia e sviluppo sostenibile: Politiche e tecnologie. Soveria Mannelli: Rubbettino Editore, 2005, 157 s., ISBN 9788849812374.

LEGGETT, Jane A.: Overview of Greenhouse Gas (GHG) Control Policies in Various Countries. DIANE Publishing, 2011, 49 s., ISBN 9781437926477.

MANCARELLA, Marco: Profili negoziali e organizzativi dell'amministrazione digitale. Trento: Tangram Ediz. Scientifiche, 2009, 284 s., ISBN 9788864580050.

MATES, Pavel – SMEJKAL, Vladimír: E-government v České republice: Právní a technologické aspekty. 2. přepracované a rozšířené vydání, Praha: Leges, 2012, 464 s., ISBN 9788087576366.

McPHERSON, Brian J. – SUNDQUIST, Eric T.: Carbon Sequestration and Its Role in the Global Carbon Cycle. Washington: John Wiley & Sons, 2013, 359 s., ISBN 9781118672358.

MEIER, Andreas: eDemocracy & eGovernment: Stages of a Democratic Knowledge Society. Berlin, Heidelberg: Springer Science & Business Media, 2012, 236 s., ISBN 9783642244940.

MONNI, Laura: Il sistema europeo di Emission Trading. *Ambientediritto*, Rivista giuridica [on-line]. ISSN 1974-9562. 10. 12. 2006 [cit. 2014-09-08]. Dostupné z WWW: http://www.ambientediritto.it/dottrina/Politiche%20energetiche%20ambientali/politiche%20e.a/sistema_europero_monni.htm.

MULLINS, Laurie J.: Essentials of Organisational Behaviour. 2. vydání, Harlow: Pearson Education, 2008, 517 s., ISBN 9780273716464.

NAGY, Ervin – VARGA, Gisella: Emissions trading. Lessons learned from the European Union and Kyoto Protocol climate change programs. New York: Nova Science Publishers, 2009, 133 s., ISBN 9781617283963.

NIXON, Paul – KOUTRAKOU, Vassiliki N.: E-government in Europe: Re-booting the State. London: Routledge 2007, 220 s., ISBN 9780415401869.

OBERTHÜR, Sebastian – PALLEMAERTS, Marc – KELLY, Claire Roche: The New Climate Policies of the European Union: Internal Legislation and Climate Diplomacy. Brussels: VUBPRESS, 2010, 339 s., ISBN 9789054876076.

OECD Economic Surveys: Czech Republic 2010. OECD Publishing, 157 s., ISBN 9789264082977.

OECD: Rapporti sulle performance ambientali – Rapporti dell'OCSE sulle performance ambientali: Italia 2013. OECD Publishing, 2013, 224 s., ISBN 9789264188754. Dostupné z WWW: <http://www.keepeek.com/Digital-Asset->

Management/oecd/environment/rapporto-sulle-performance-ambientali-italia-2013_9789264188754-it#page5.

PARKER, Larry: Climate Change and the EU Emissions Trading Scheme (ETS): Looking To 2020. DIANE Publishing Company, 2011, 19 s., ISBN 9781437929355.

PASINI, Antonello: Kyoto e dintorni: I cambiamenti climatici come problema globale. Milano: Franco Angeli, 2006, 224 s., ISBN 9788846474322.

PETTENDER, Mary E.: The Social Construction of Climate Change: Power, Knowledge, Norms, Discourses. Přepřacované vydání, Aldershot, Burlington: Ashgate Publishing, Ltd., 2013, 280 s., ISBN 9781409498094.

PHILANDER, George S.: Encyclopedia of Global Warming and Climate Change. 2. vydání, Los Angeles: SAGE Publications, 2012, 1720 s., ISBN 9781412992626.

PIELKE, Roger: The Climate Fix: What Scientists and Politicians Won't Tell You about Global Warming. New York: Basic Books, 2010, 272 s., ISBN 9780465022687.

POLČÁK, Radim: Právo a evropská informační společnost. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 202 s., ISBN 9788021048867.

POZZO, Barbara: Il nuovo sistema di emission trading comunitario: Dalla direttiva 2003/87/CE alle novità previste dalla direttiva 2009/29/CE. Milano: Giuffrè Editore, 2010, 166 s., ISBN 9788814154782.

REDDICK, Christopher G.: Comparative E-Government. New York: Springer Science & Business Media, 2010, 700 s., ISBN 9781441965363.

SATYANARAYANA, J.: E-Government: The Science of the Possible. New Delhi: PHI Learning Pvt. Ltd., 2004, 312 s., ISBN 9788120326088.

SCOTT, Karen N.: United Kingdom. *Yearbook of International Environmental Law*, 2011, roč. 22 č. 1, s. 427-444, ISSN 0965-1721.

SHELLENBERGER, Michael – NORDHAUS, Ted: Break Through: Why We Can't Leave Saving the Planet to Environmentalists. Nezkrácená verze, New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2009, 256 s., ISBN 9780547348377.

SCHMEELK, Suzanna – GUPTA, Praveen – TRUSKO, Brett T.: Global Innovation Science Handbook, Chapter 49 - Case Study: Technology Innovation within Government. New York: McGraw Hill Professional, 2014, 20 s., ISBN 9780071818933.

SCHWABACH, Aaron: International Environmental Disputes: A Reference Handbook. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2006, 341 s., ISBN 9781851097739.

SKJÆRSETH, Jon Birger – WETTESTAD, Jørgen: Implementing EU Emissions Trading: Success or Failure? *Int Environ Agreements*, 2008, roč. 8 č. 3, s. 275–290, ISSN 1567-9764.

SKJÆRSETH, Jon Birger – WETTESTAD, Jørgen: Is EU Enlargement Bad for Environmental Policy? Confronting Gloomy Expectations with Evidence. *Int Environ Agreements*, 2007, roč. 7 č. 3, s. 263–280, ISSN 1567-9764.

STEUWER, Dagmar Sibyl: Energy Efficiency Governance: The Case of White Certificate Instruments for Energy Efficiency in Europe. Wiesbaden: Springer Science & Business Media, 2012, 407 s., ISBN 9783658006815.

ŠPAČEK, David: eGovernment. Cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení. První vydání, Praha: C. H. Beck (Beckova edice ekonomie), 2012, 258 s., ISBN 8074002616.

ŠPAČEK, David: Promotion Of Quality Management In Public Administration: The Approach Of Czech Central Government. *Review of Economic Perspectives*, 2010, roč. 10 č. 4, s. 133–150, ISSN 1213-2446. Dostupné z WWW: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1324035352?pq-origsite=summon>.

TROTIGNON, Raphael: Combining Cap-and-Trade with Offsets: Lessons from the EU-ETS. *Climate Policy*, 2012, roč. 12 č. 3, s. 273-287 ISSN 1469-3062. Dostupné z WWW: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1321407672>.

ȚURLEA, Geomina – BOGDANOWICZ, Marc: EU Enlargement: Economic Development and the Information Society. Brussels: Vubpress, 2007, 451 s., ISBN 9789054874294.

VEITH, Stefan: The EU Emission Trading Scheme: Aspects of Statehood, Regulation and Accounting. Frankfurt: Lang, Peter, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010, 203 s., ISBN 9783631603154.

VINTAR, Mikro: The Development of E-Government in Central and Eastern Europe (CEE). Amsterdam: IOS Press, 2007, 288 s., ISBN 9781586037420.

VISCUSI, Gianluigi – BATINI, Carlo – MECELLA, Massimo: Information Systems for eGovernment: A Quality-of-Service Perspective. Berlin, Heidelberg: Springer Science & Business Media, 2010, 296 s., ISBN 9783642135712.

WEISHAAR, Stefan E.: Emissions Trading Design: A Critical Overview. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2014, 272 s., ISBN 9781781952221.

WIAZMITINOFF, Alexis: A Socio-Technical Study of Organizational Barriers to Pan-European e-Government Projects. Disertační práce, Lancaster University, Information

Technology, Management and Organizational Change, 2010, 144 s. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/A%20socio-technical%20study%20of%20organizational%20barriers%20to%20pan-European%20eGovernment%20projects.pdf>.

YAMIN, Farhana: Climate Change and Carbon Markets: A Handbook of Emissions Reduction Mechanisms. Hoboken: Taylor & Francis, 2012, 472 s., ISBN 9781136569593.

YEO, Tim: The EU Emissions Trading System: Tenth Report of Session 2010-12, Vol. 1: Report, Together with Formal Minutes, Oral and Written Evidence. London: The Stationery Office, 2012, 159 s., ISBN 9780215040725.

ZAJÍČEK, Miroslav – ZEMAN, Karel: Obchodování s emisními povolenkami v EU: Odborná monografie. Praha: Oeconomica, 2012, 101 s., ISBN 9788024518725.

ZOROJA, Jovana: Internet, e-Commerce, e-Government. Measuring the Gap between European Developed and Post-communist Countries. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 2011, roč. 9 č. 2, s. 119-133, ISSN 1334-4676.

Elektronické zdroje

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri: Accessibilità [on-line]. Řím: Agenzia per l'Italia Digitale (AgID). 7. 6. 2014 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/accessibilita>.

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri [on-line]. Řím: Agenzia per l'Italia Digitale (AgID). [cit. 2014-09-05]. Dostupné z WWW: <http://www.digitpa.gov.it/>.

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri: Decreto-legge 22 giugno 2012, n. 83, Misure urgenti per la crescita del Paese [on-line]. Řím: Agenzia per l'Italia Digitale (AgID). [cit. 2014-09-06]. Dostupné z WWW: http://www.agid.gov.it/sites/default/files/leggi_decreti_direttive/dl-22-giugno-2012-n.83_0.pdf.

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri: Giustizia digitale [on-line]. Řím: Agenzia per l'Italia Digitale (AgID). 28. 1. 2014 [cit. 2014-09-07]. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/giustizia-digitale>.

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri: La Strategia italiana per l'agenda digitale, 2014 – 2020 (2014) [on-line]. Řím: Agenzia per

l'Italia Digitale (AgID). [cit. 2014-09-06]. Dostupné z WWW:

http://www.agid.gov.it/sites/default/files/documenti_indirizzo/strategia_italiana_agenda_digitale_0.pdf.

Agenzia per l'Italia Digitale (AgID), Presidenza del Consiglio dei Ministri: Sanità digitale [on-line]. Řím: Agenzia per l'Italia Digitale (AgID). 25. 6. 2014 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z WWW: <http://www.agid.gov.it/amministrazione-digitale/egovernment/sanita-digitale>.

BARBÉRIS, Jean-Jacques – CÉLESTIN-URBAIN, Joffrey: Rapport du groupe de travail sur les modalités de vente et de mise aux enchères des quotas de CO₂ en France (2009) [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. [cit. 2014-08-30]. Dostupné z WWW: http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/le_rapport.pdf.

BRAUN, Gérard: Rapport n. 402 d'information, sur l'administration électronique au service du citoyen [on-line]. Paříž: Sénat. 6. 7. 2004 [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <http://www.senat.fr/rap/r03-402/r03-4020.html>.

Caisse des Dépôts: Registre français des quotas et crédits d'émission de GES [on-line]. Paříž: Caisse des dépôts, Services bancaires. [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: <http://www.seringas.caissedesdepots.fr/?lang=fr>.

Centre Interprofessionnel Technique d'Études de la Pollution Atmosphérique (CITEPA): France and Its Emission Reduction Targets [on-line]. Paříž: CITEPA. 6. 9. 2013 [cit. 2014-08-28]. Dostupné z WWW: <http://www.citepa.org/en/air-and-climate/france-and-its-emission-reduction-targets>.

Centrum pro otázky životního prostředí UK: Životní prostředí 2010 – Naše budoucnost, naše volba, Akční program pro životní prostředí v Evropě na začátku 21. století [on-line]. 18. 5. 2005 [cit. 2014-07-15]. Dostupné z WWW: <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/6EAP/6AP/default.htm>.

Collectivites-locales.gouv.fr: Zoom sur l'administration électronique [on-line]. 5. 8. 2014 [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <http://www.collectivites-locales.gouv.fr/zoom-sur-ladministration-electronique>.

Český statistický úřad (ČSÚ): 6.23. Výdaje na informační a komunikační technologie (ICT) v % HDP [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 26. 2. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-6.

Český statistický úřad (ČSÚ): 6.25. Podíl domácností vybavených připojením k Internetu [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 26. 2. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-6.

Český statistický úřad (ČSÚ): Emise oxidu uhličitého (CO₂) – země s největší produkcí [on-line]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2014-07-24]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446AFF/\\$File/1607130103.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446AFF/$File/1607130103.pdf).

Český statistický úřad (ČSÚ): Emise oxidu uhličitého (CO₂) na obyvatele [on-line]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446B02/\\$File/1607130102.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8500446B02/$File/1607130102.pdf).

Český statistický úřad (ČSÚ): Informační a komunikační technologie v podnikatelském sektoru v zemích EU 27 (leden 2013 a rok 2012) [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 30. 1. 2014 [cit. 2014-07-08]. Dostupné z WWW: www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podnikatelsky_sektor.

Český statistický úřad (ČSÚ): Informační technologie v podnikatelském sektoru [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 30. 1. 2014 [cit. 2014-07-08]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podnikatelsky_sektor.

Český statistický úřad (ČSÚ): Tab. 0201 Vývoj počtu obcí v České republice podle krajů [on-line]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2014-07-09]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0201.pdf.

Český statistický úřad (ČSÚ): Tabulka 32: Podniky využívající datové schránky pro příjem zpráv či dokumentů od organizací veřejné správy (2011) [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 5. 12. 2012 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012.

Český statistický úřad (ČSÚ): Tabulka 33: Podniky využívající datové schránky pro zasílání dokumentů organizacím veřejné správy (2011) [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 5. 12. 2012 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012.

Český statistický úřad (ČSÚ): Tabulka 34: Podniky využívající služby Czech POINTu pro své potřeby (2011) [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 5. 12. 2012 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/9703-12-r_2012.

Český statistický úřad (ČSÚ): Využívání ICT ve veřejné správě v datech [on-line]. Praha: Český statistický úřad. 28. 3. 2014 [cit. 2014-07-08]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_ve_vztahu_k_verejne_sprave.

DATA.GOV.UK: Opening up Government [on-line]. [cit. 2014-09-19]. Dostupné z WWW: <http://data.gov.uk/about>.

E-communal.fr: Textes de loi de l'e-Administration [on-line]. [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <http://www.e-communal.fr/Textes-de-loi-de-l-e>.

Environment Agency: EU ETS – Help [on-line]. Rotherham: Environment Agency. [cit. 2014-09-23]. Dostupné z WWW: <https://euets.environment-agency.gov.uk/Common/Help.aspx#gen01>.

EUR-LEX: European eGovernment Action Plan 2011 – 2015 [on-line]. 15. 12. 2010 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:EN:PDF>.

EUR-LEX: Nařízení Komise (EU) č. 1031/2010 [on-line]. 18. 11. 2010 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:302:FULL:CS:PDF>.

EUR-LEX: Nařízení komise (EU) č. 389/2013 o vytvoření registru Unie [on-line]. 2. 5. 2013 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0389&from=EN>.

EUR-LEX: Nařízení Komise (EU) č. 600/2012 [on-line]. 21. 6. 2012 [cit. 2014-08-02]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:FULL:CS:PDF>.

EUR-LEX: Nařízení Komise (EU) č. 601/2012 [on-line]. 21. 6. 2012 [cit. 2014-08-02]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:FULL:CS:PDF>.

EUR-LEX: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. 10. 2003, o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně Směrnice Rady 96/61/ES [on-line]. [cit. 2014-07-19]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:CS:PDF>.

EUR-LEX: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/29/ES ze dne 23. 4. 2009, kterou se mění směrnice 2003/87/ES s cílem zlepšit a rozšířit systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství [on-line]. [cit. 2014-07-29].

Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:CS:PDF>.

Europa, Summaries of EU legislation: eEurope 2002 [on-line]. 25. 4. 2003 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z WWW:

http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24226a_en.htm.

Europa, Summaries of EU legislation: eEurope 2005 [on-line]. 1. 2. 2010 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z WWW:

http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/l24226_en.htm.

European Commission, Climate Action: Auctioning [on-line]. [cit. 2014-07-20]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/auctioning/index_en.htm.

European Commission, Climate Action: Monitoring, Reporting and Verification of EU ETS Emissions [on-line]. [cit. 2014-08-02] Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring/documentation_en.htm.

European Commission, Climate Action: National Allocation Plans [on-line]. [cit. 2014-11-14]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013/nap/index_en.htm.

European Commission, Climate Action: The EU Emissions Trading Scheme [on-line]. [cit. 2014-07-20]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/factsheet_ets_en.pdf.

European Commission, Climate Action: The EU Emissions Trading System (EU ETS) [on-line]. [cit. 2014-07-20]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm.

European Commission, Climate Action: Union Registry [on-line]. [cit. 2014-07-20]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry/index_en.htm.

European Commission, Eurostat: E-Government Activities via Websites [on-line]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_AC.

European Commission, Eurostat: E-Government Usage by Individuals [on-line]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDGO330.

European Commission, Eurostat: Greenhouse Gas Emission Statistics (data z června roku 2014) [on-line]. [cit. 2014-08-28]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Greenhouse_gas_emission_statistics.

European Commission, Eurostat: Greenhouse Gas Emissions, Base Year 1990 [on-line]. [cit. 2014-07-11]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_30&tableSelection=1.

European Commission, Eurostat: Problems Experienced when Using e-Government Websites [on-line]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_PB.

European Commission, Eurostat: Renewable Energy in the EU 28: Share of Renewables in Energy Consumption up to 14 % in 2012 [on-line]. 10. 3. 2014 [cit. 2014-08-28]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/8-10032014-AP/EN/8-10032014-AP-EN.PDF.

European Commission, Eurostat: User Satisfaction about Use of e-Government Websites [on-line]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=ISOC_CIEGI_SAT.

European Commission: eGovernment in Slovakia (2006). Documentos TICs [on-line]. [cit. 2014-08-03]. Dostupné z WWW: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,1172/.

European Commission: eGovernment in the Czech Republic (2014), epractice.eu [on-line]. [cit. 2014-07-11]. Dostupné z WWW: <http://epractice.eu/files/eGovernment%20in%20CZ%20-%20April%202014%20-%20v.16.0.pdf>.

European Commission: eGovernment in the United Kingdom (2011), epractice.eu [on-line]. [cit. 2014-09-14]. Dostupné z WWW: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>.

European Commission: i2010: Information Society and the Media Working towards Growth and Jobs. Europa, Summaries of EU legislation [on-line]. [cit. 2014-07-

06]. Dostupné z WWW:

http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/c11328_en.htm.

Framework of a Set of e-Government Core Indicators (2012), International Telecommunication Union (ITU) [on-line]. Ženeva: International Telecommunication Union. [cit. 2014-07-08]. Dostupné z WWW: http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/partnership/Framework_for_a_set_of_E-Government_Core_Indicators_Final_rev1.pdf.

France numérique 2012, Plan de développement de l'économie numérique (2008), La Documentation Française: La Librairie du citoyen [on-line]. [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/084000664/0000.pdf>.

Gestore Servizi Energetici (GSE): Aste CO2 [on-line]. Řím: Gestore dei Servizi Energetici – GSE S.p.A. 17. 4. 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z WWW: <http://www.gse.it/it/Gas%20e%20servizi%20energetici/Aste%20CO2/Pagine/default.aspx>.

GIANNINI, Massimo Severo: Rapporto sui principali problemi della amministrazione dello stato. Tecniche Normative: Il Portale del Drafting normativo [on-line]. ISSN 1973-3313. 16. 11. 1979 [cit. 2014-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.tecnichenormative.it/RapportoGiannini.pdf>.

GOV.UK [on-line]. [cit. 2014-09-23]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/>.

GOV.UK: Environmental Management: Climate Change and Energy [on-line]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/environmental-management/climate-change-energy>.

GOV.UK: EU Emissions Trading System (EU ETS) [on-line]. 6. 3. 2014 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/government/policies/reducing-the-uk-s-greenhouse-gas-emissions-by-80-by-2050/supporting-pages/eu-emissions-trading-system-eu-ets>.

GOV.UK: EU ETS: Carbon Markets [on-line]. 22. 1. 2013 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/eu-ets-carbon-markets>.

GOV.UK: EU ETS: Open ETSWAP and Registry Accounts and Make Applications [on-line]. 23. 4. 2014 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/eu-ets-open-etswap-and-registry-accounts-and-make-applications>.

GOV.UK: Government Digital Service [on-line]. Londýn: Government Digital Service. [cit. 2014-09-17]. Dostupné z WWW:

<https://www.gov.uk/government/organisations/government-digital-service>.

GOV.UK: Government Efficiency, Transparency and Accountability [on-line]. [cit. 2014-09-17]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/government/topics/government-efficiency-transparency-and-accountability>.

Government Gateway [online]. [cit. 2014-09-14]. Dostupné z WWW: <http://www.gateway.gov.uk/>.

ICZ, a. s., Vnútroštátny správca emisných kvót SR [on-line]. Trenčín: ICZ, a. s., Vnútroštátny správca emisných kvót SR. [cit. 2014-09-08]. Dostupné z WWW: <http://emisie.icz.sk/>.

Idvilles [on-line]. [cit. 2014-09-01]. Dostupné z WWW: <http://www.idvilles.com>.

Informačný systém pre emisie skleníkových plynov SR (ISSP): The Fifth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2009) [on-line]. [cit. 2014-08-11]. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>.

Informačný systém pre emisie skleníkových plynov SR (ISSP): The First National Communication on Climate Change (1995) [on-line]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>.

Informačný systém pre emisie skleníkových plynov SR (ISSP): The Sixth National Communication of the Slovak Republic on Climate Change (2013) [on-line]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné z WWW: <http://issp.air.sk/documents.php>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Centrálny metainformačný systém verejnej správy [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 23. 3. 2011 [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/centralny-metainformacny-system-verejnej-spravy/10346s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Integrované obslužné miesto [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 7. 3. 2012 [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/integrované-obslužné-miesto---iom/13913s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Národná koncepcia informatizácie verejnej správy SR [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 30. 11. 2014 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/narodna-koncepcia-informatizacie-verejnej-spravy>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a Akčný plán [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 11. 5. 2011 [cit. 2014-08-06]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/starsie-/11147s#Strat%C3%A9gia%20informatiz%C3%A1cie%20spolo%C4%8Dnosti%20v%20podmienkach%20SR>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Stratégia informatizácie verejnej správy [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 30. 11. 2010 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategia-informatizacie-verejnej-spravy/1305s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Strategické dokumenty eGovernmentu [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 23. 10. 2013 [cit. 2014-08-03]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/strategicke-dokumenty-egovernmentu/594s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Ústredný portál verejnej správy [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 31. 7. 2014 [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/ustredny-portal-verejnej-spravy/6259s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Základné číselníky [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 30. 6. 2014 [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW: <http://www.informatizacia.sk/zakladne-ciselniky/9380s>.

Informatizacia.sk, Ministerstvo financií Slovenskej republiky: Zákon č. 305/2013 [on-line]. Bratislava: Ministerstvo financií SR. 30. 6. 2014 [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW:

https://www.slovensko.sk/_img/CMS4/Zakon%20o%20eGovernmente305_2013.pdf.

Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE): Enquête sur les technologies de l'information et de la communication et le commerce électronique (2011) [on-line]. [cit. 2014-08-17]. Dostupné z WWW: http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?ref_id=tic11.

Inštitút pre verejné otázky: Digitálna gramotnosť na Slovensku 2009 [on-line]. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky. [cit. 2014-08-07]. Dostupné z WWW: <http://www.ivo.sk/5854/sk/aktuality/digitalna-gramotnost-na-slovensku-2009>.

InterLex: Sintesi del Piano d'azione sull'e-government [on-line]. [cit. 2014-09-28]. Dostupné z WWW: <http://www.interlex.it/attualit/egovsint.htm>.

Internet ve státní správě a samosprávě (ISSS): Akční plán realizace státní politiky [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: www.issc.cz/archiv/2000/sbornik/dokumenty/akcni_plan.doc.

Istituto nazionale di statistica (Istat): Codici dei comuni, delle province e delle regioni [on-line]. Řím: Istat - Istituto nazionale di statistica. 30. 6. 2014 [cit. 2014-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.istat.it/it/archivio/6789>.

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA) [on-line]. [cit. 2014-09-12]. Dostupné z WWW: <http://www.info-ets.isprambiente.it/>.

Kjótský protokol k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-10-28]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/kjotsky_protokol/\\$FILE/OMV-cesky_protokol-20081120.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/kjotsky_protokol/$FILE/OMV-cesky_protokol-20081120.pdf).

Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, schválená usnesením vlády ČR ze dne 11. října 1999 č. 1059) [on-line]. Brno: Fakulta informatiky Masarykovy univerzity. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>.

KPMG: Budovanie eGovernmentu (2011) [on-line]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW: https://www.kpmg.com/SK/sk/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/prospekt%20slov_screen.pdf.

Kyoto Protocol. United Nations Framework Convention on Climate Change [on-line]. [cit. 2014-07-19]. Dostupné z WWW: http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php.

Legifrance: Code de l'environnement, Chapitre IX: Effet de serre [on-line]. [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074220>.

Legifrance: Code de l'environnement, Section 2: Quotas d'émission de gaz à effet de serre [on-line]. [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?sessionId=3ABDA40B5AC8623F22612B50B8449E9B.tpdjo02v_1?idSectionTA=LEGISCTA000006176492&cidTexte=LEGITEXT000006074220&dateTexte=20140829.

Legislativa, ICZ, a. s., Vnútroštátny správca emisných kvót SR [on-line]. Trenčín: CZ Slovakia a.s. [cit. 2014-08-09]. Dostupné z WWW: <http://emisie.icz.sk/verejne-informacie/legislativa/>.

Marche-public.fr: Agence pour le Développement de l'Administration Électronique (ADAE) [on-line]. Paříž: marche-public.fr. [cit. 2014-08-23]. Dostupné z WWW: <http://www.marche-public.fr/Marches-publics/Definitions/Entrees/ADAE.htm>.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: Guide pratique du marché des quotas d'émission de CO₂ [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. [cit. 2014-08-24]. Dostupné z WWW: www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/guide_quotas_final.pdf.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: La Commission européenne a approuvé le plan national d'affectation des quotas de CO₂ pour la période 2008-2012 fixé à 132,8 Mt CO₂ [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. 10. 3. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/La-Commission-europeenne-a.html>.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: La France: un pays déjà sobre en carbone [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. 2. 10. 2013 [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/La-France-un-pays-deja-sobre-en.html>.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: Les engagements de la France en termes de climat [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. 22. 3. 2013 [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/Les-engagements-de-la-France-en.html>.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: Plan national d'affectation des quotas d'émission de gaz à effet de serre, période: 2005 – 2007 [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW: <http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/PNAQ-2.pdf>.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: Plan national d'affectation des quotas d'émission de gaz à effet de serre (PNAQ III), période: 2008 à 2012 [on-line]. Paříž: Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie. 20. 4. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z WWW: http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/ecologie/pdf/Plan_national_emission_gaz_a_effet_de_serre.pdf.

Ministère de l'Écologie, du Développement Durable et de l'Énergie: Registre des émissions polluantes IREP [on-line]. [cit. 2014-08-29]. Dostupné z WWW:

<http://www.irep.ecologie.gouv.fr/IREP/index.php>.

Ministère de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique: Le portail de l'Économie et des Finances, Ministère des Finances et des Comptes Publics [on-line]. Paříž: Ministère de Finances et des Comptes publics, Ministère de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique. [cit. 2014-08-31]. Dostupné z WWW: [http://www.economie.gouv.fr/resultat-recherche?filtres\[\]=&mot=e-administration&x=0&y=0](http://www.economie.gouv.fr/resultat-recherche?filtres[]=&mot=e-administration&x=0&y=0).

Ministère de la Décentralisation et de la Fonction Publique: Administration électronique 2004-2007. Le Portail de la Fonction Publique, [on-line]. [cit. 2014-08-22]. Dostupné z WWW: http://www.fonction-publique.gouv.fr/archives/home20051107/communications/dossiers-presse/archives/projet_ADELE.pdf.

Ministère du Budget, des Comptes Publics et de la Réforme de l'État: Amélioration de la relation numérique à l'usager: rapport remis à Valérie Pécresse, issu des travaux du groupe "Experts numériques," 2011 [on-line]. La Documentation Française: La Librairie du citoyen. [cit. 2014-08-19]. Dostupné z WWW: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/114000574/0000.pdf>.

Ministero dell'ambiente e della tutela del territorio e del mare: Il campo di applicazione del sistema ETS per il III periodo (2013 – 2020) per gli impianti stazionari [on-line]. Řím: Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare. 23. 12. 2013 [cit. 2014-09-08]. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/il-campo-di-applicazione-del-sistema-ets-il-iii-periodo-2013-2020-gli-impianti-stazionari>.

Ministero dell'ambiente e della tutela del territorio e del mare: Monitoraggio delle emissioni di gas ad effetto serra per il periodo (2013 – 2020) per gli impianti stazionari [on-line]. Řím: Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare. [cit. 2014-09-08]. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/monitoraggio-delle-emissioni-di-gas-ad-effetto-serra-il-periodo-2013-2020-gli-impianti>.

Ministero dell'ambiente e della tutela del territorio e del mare: Verifica delle emissioni di gas serra e accreditamento dei verificatori [on-line]. Řím: Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare. 26. 3. 2014 [cit. 2014-09-08]. Dostupné z WWW: <http://www.minambiente.it/pagina/verifica-delle-emissioni-di-gas-serra-e-accreditamento-dei-verificatori>.

Ministerstvo informatiky ČR: Státní informační a komunikační politika – e-Česko 2006. Culturenet.cz: Portál Institutu umění – Divadelního ústavu [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://www.culturenet.cz/res/data/002/000269.pdf>.

Ministerstvo spravodlnosti SR: Zákon č. 414/2012 Z. z. [on-line]. Jednotný automatizovaný systém právnych informácií (JASPI). [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1.

Ministerstvo vnitra České republiky, Efektivní veřejná správa: O aplikaci Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [on-line]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. [cit. 2014-07-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/o-aplikaci-sbirka-zakonu-a-sbirka-mezinarodnich-smluv.aspx>.

Ministerstvo vnitra České republiky, Efektivní veřejná správa: Portál veřejné správy [on-line]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>.

Ministerstvo vnitra České republiky: Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart Administration v období 2007 – 2015 [on-line]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx.

Ministerstvo vnitra ČR: Zpráva o projektu elektronické Sbírky zákonů a mezinárodních smluv (e-Sbírka) a elektronického legislativního procesu (e-Legislativa), (2012) [on-line]. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2013-2014/1--Zprava-o-projektu-eSbirky-ze-dne-3--ledna-2013.pdf>.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Aktuálne [on-line]. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. [cit. 2014-08-09]. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ovzdušie/obchodovanie-emisnymi-kvotami/aktualne/>.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Návrh: Národný alokačný plán na roky 2008 – 2012 [on-line]. Climate Action, European Commission. [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013/nap/docs/nap_sk_final_en.pdf.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Návrh: Národný alokačný plán na roky 2008 – 2012 [on-line]. Bratislava: Zväz elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky (ZEP SR). [cit. 2014-09-01]. Dostupné z WWW: www.zep.sk/get_document.php?docid=938.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Obchodovanie s emisnými kvótami – nástroje a ciele [on-line]. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. 17. 2. 2011 [cit. 2014-08-09]. Dostupné z WWW: <http://www.minzp.sk/tlacovy-servis/tlacove-spravy/tlacove-spravy-2011/tlacove-spravy-februar-2011/obchodovanie-emisnymi-kvotami-nastroje-ciele.html>.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: Štvrtá národná správa SR o zmene klímy a Správa o dosiahnutom pokroku pri plnení Kjótskeho protokolu (2005) [on-line]. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. [cit. 2014-08-11]. Dostupné z WWW: http://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/zmena-klimy/dokumenty/1-4NS_DPR_SR_sprava.pdf.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Dražby povolenek [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/drazby_povolenek.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Emisní obchodování [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/emisni_obchodovani.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Legislativa [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/legislativa_emisni_obchodovani.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Monitorování, ověřování a vykazování [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-08-02]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/monitorovani_overovani_vykazovani.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v České republice [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/\\$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zmirneni_dopadu/$FILE/OZK-Narodni_program-20040303.pdf).

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Stav a vývoj složek prostředí [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-08-16]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/www/dav.nsf/roценка_06/b1.htm.

Ministerstvo životního prostředí České republiky: Zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů [on-line]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_o_emesnim_obchodovani/\\$FILE/OEO-K-Zakon_383_2012-20130524.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zakon_o_emesnim_obchodovani/$FILE/OEO-K-Zakon_383_2012-20130524.pdf).

Národní alokační plán České republiky 2008 – 2012, Environmental Law Alliance Worldwide (ELAW) [on-line]. 30. 11. 2006 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z WWW: https://www.elaw.org/system/files/nap_czech_final.pdf.

Národný inventarizačný systém pre emisie a projekcie skleníkových plynov v SR, Ústav krajinnej ekológie SAV [on-line]. [cit. 2014-08-16]. Dostupné z WWW: http://147.213.211.222/sites/default/files/2005_4_215_217_szemesova.pdf.

National Project on Local e-Democracy [on-line]. Leicester: De Montfort University. [cit. 2014-09-19]. Dostupné z WWW: <http://www.dmu.ac.uk/research/research-faculties-and-institutes/business-and-law/lgru/national-project-on-local-e-democracy.aspx>.

Noi Italia, Istituto nazionale di statistica (Istat): Gli utenti di Internet [on-line]. Řím: Istat – Istituto nazionale di statistica. [cit. 2014-09-05]. Dostupné z WWW: [http://noi-italia.istat.it/index.php?id=7&L=0&user_100ind_pi1\[id_pagina\]=7&cHash=5bc64b8e6db0cec1fa1aeb231b61c312](http://noi-italia.istat.it/index.php?id=7&L=0&user_100ind_pi1[id_pagina]=7&cHash=5bc64b8e6db0cec1fa1aeb231b61c312).

Normativa, Il portale della legge vigente: Decreto legislativo 13 marzo 2013, n. 30 [on-line]. [cit. 2014-09-12]. Dostupné z WWW: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2013;030>.

NOVÁK, Petr: Ministerstvo se snaží zabránit miliardovým ztrátám ze zpožděných evropských projektů. *Policejní noviny: Aktuality ze světa bezpečnostních složek* [on-line]. 30. 4. 2014 [cit. 2014-07-22]. Dostupné z WWW: <http://www.policejninoviny.cz/ministerstvo-vnitra-se-snazi-zabranit-miliardovym-ztratam-ze-zpozdenych-evropskych-projektu.html>.

Nuovo codice dell'amministrazione digitale. Governo italiano, Presidenza del Consiglio dei Ministri, Ministro per la semplificazione e la pubblica amministrazione [on-

line]. [cit. 2014-09-06]. Dostupné z WWW: <http://www.funzionepubblica.gov.it/lazione-del-ministro/cad/nuovo-codice-dellamministrazione-digitale.aspx>.

OECD: Act Locally, Trade Globally - Emissions Trading for Climate Policy (2005). Paříž: International Energy Agency [on-line]. [cit. 2014-08-23]. Dostupné z WWW: http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/act_locally.pdf.

OECD: EU15, Glossary of Statistical Terms [on-line]. 24. 7. 2007 [cit. 2014-08-24]. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6805>.

OECD: France [on-line]. [cit. 2014-08-28]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/env/country-reviews/2447902.pdf>.

Portál eGov.sk: Legislativa [on-line]. Bratislava-Děvím: eGov Systems s.r.o. [cit. 2014-08-03]. Dostupné z WWW: <http://portal.egov.sk/sk/content/egovernment-legislativa>.

Predpis č. 305/2013 Z. z., Zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). Zákony pre ľudí [on-line]. [cit. 2014-08-07]. Dostupné z WWW: <http://ww.zakonypreludi.sk/zz/2013-305>.

Predpis č. 572/2004 Z. z., Zákon o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Elektronická Zbierka zákonov, Informácie zo Zbierky zákonov a vestníkov ministerstiev SR [on-line]. [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW: http://www.zbierka.sk/sk/vyhľadavanie?filter_sent=1&filter_predpis_aspi_id=572%2F2004&q=.

Priatelía Země Slovensko: Obchodovanie s emisnými kvótami na Slovensku (2009) [on-line]. [cit. 2014-09-01]. Dostupné z WWW: http://www.priateliazeme.sk/cepa/images/collector/collection/publikacie/Obchodovanie_s_emisnymi_kvotami_na_Slovensku.pdf.

Province Italiane, Comuni Italiani [on-line]. [cit. 2014-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.comuni-italiani.it/province.html>.

Regioni Italiane, Comuni Italiani [on-line]. [cit. 2014-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.comuni-italiani.it/regioni.html>.

Regions of Britain, Stay in Britain [on-line]. [cit. 2014-09-12]. Dostupné z WWW: <http://www.stayinbritain.co.uk/regions/uk-regions.aspx>.

Registre français des quotas et crédits d'émission de GES: Convention d'ouverture et d'administration de comptes dans le Registre européen et dans le Registre PK, Conditions générales [on-line]. Paříž: Caisse des dépôts, Services bancaires. 1. 1. 2013 [cit.

2014-08-29]. Dostupné z WWW:

http://www.seringas.caissedesdepots.fr/sites/www.seringas.caissedesdepots.fr/IMG/pdf/convention_non_exploitant.pdf.

Rokovanie vlády Slovenskej republiky [on-line]. Bratislava: Úrad vlády SR. [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW:

<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-67506?prefixFile=m>.

Slovensko.sk, Ústredný portál verejných služieb ľuďom: Elektronické schránky podľa zákona o e-Governmente [on-line]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z WWW:

https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_elektronicke-schranky-zakon1/.

Slovensko.sk, Ústredný portál verejných služieb ľuďom: O portáli [on-line]. [cit. 2014-08-07]. Dostupné z WWW: <https://www.slovensko.sk/sk/o-portali>.

Slovenský hydrometeorologický ústav: Emisie. 12. 12. 2013 [on-line]. [cit. 2014-08-14]. Bratislava: Slovenský hydrometeorologický ústav. Dostupné z WWW:

<http://www.shmu.sk/sk/?page=992>.

Strategie implementace e-governmentu v území, 2008, verze 1.2, Smart Administration [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW:

www.smartadministration.cz/soubor/5-08strategie-egov-v1-2-pdf.aspx.

Sustainable Energy Technology at Work: EU ETS Country Profile – Slovakia [on-line]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z WWW: http://www.setatwork.eu/cp_slovakia.htm.

Svaz průmyslu a dopravy ČR: Studie předpokládaných dopadů systému obchodování s povolenkami na emise CO₂ po roce 2012 na ekonomiku ČR (2008) [on-line]. Praha: Svaz průmyslu a dopravy. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z WWW:

http://www.spcr.cz/cz/infoservis/tiskovezpravy/studie_ets_zari2008.pdf.

ŠKANTÁROVÁ, Katarína: Ovzdušie jako zložka životného prostredia v Slovenskej republike, Indikátorová správa. Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2011. Enviroportál, Informačný portál rezortu MŽP SR [on-line]. [cit. 2014-09-10]. Dostupné z WWW: <http://enviroportal.sk/uploads/spravy/ovzdušie-zložky-2011.pdf>.

Štatistický úrad Slovenskej republiky: Informačná spoločnosť [on-line]. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky. [cit. 2014-08-03]. Dostupné z WWW:

slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/.

Štatistický úrad Slovenskej republiky: Životné prostredie v Slovenskej republike (vybrané ukazovatele v rokoch 2008 – 2012) [on-line]. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z WWW: slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/.

The Common Law and Civil Law Traditions, The Robbins Collection, School of Law (Boalt Hall), University of California at Berkeley [on-line]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z WWW: <https://www.law.berkeley.edu/library/robbins/CommonLawCivilLawTraditions.html>.

The Greenhouse Gas Emission Trading Scheme Regulations 2012 No. 3038, Climate Change, legislation.gov.uk [on-line]. [cit. 2014-09-23]. Dostupné z WWW: http://www.legislation.gov.uk/uksi/2012/3038/pdfs/uksi_20123038_en.pdf.

The Legal System of the United Kingdom. Kempston: CILEX: Chartered Institute of Legal Executives [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z WWW: http://www.cilex.org.uk/about_cilex_lawyers/the_uk_legal_system.aspx.

The National Archives, Internet Memory Foundation: e-Government Unit [on-line]. 4. 5. 2007 [cit. 2014-09-17]. Dostupné z WWW: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100807034701/http://archive.cabinetoffice.gov.uk/e-government/>.

UK Parliament: Electronic Government (e-Government), UK Parliament Website, [on-line]. 27. 5. 2009 [cit. 2014-09-16]. Dostupné z WWW: www.parliament.uk/briefing-papers/SN01202.pdf.

UN E-Government Survey 2014, United Nations Public Administration Country Studies (UNPACS) [online]. [cit. 2014-10-28]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>.

United Nations Public Administration Country Studies, EGOV – Country Selector: Italy – Data [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/83-Italy>.

United Nations Public Administration Country Studies, EGOV – Country Selector: Czech Republic – Data [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/45-Czech-Republic>.

United Nations Public Administration Country Studies, EGOV – Country Selector: Slovakia – Data [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/155-Slovakia>.

United Nations Public Administration Country Studies, EGOV – Country Selector: United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland – Data, [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/182-United-Kingdom-of-Great-Britain-and-Northern-Ireland>.

United Nations Public Administration Country Studies: EGOV – Country Selector: France – Data [on-line]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z WWW: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/61-France>.

VIRILI, Francesco: The Italian e-Government Action Plan: from Gaining Efficiency to Rethinking Government [on-line]. [cit. 2014-09-06]. Dostupné z WWW: <http://areadocenti.eco.unicas.it/virili/pub/ViriliDEXA2001full.pdf>.

Výroční zpráva 2013, OTE, a.s. [on-line]. Praha: OTE, a.s. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z WWW: <https://www.ote-cr.cz/o-spolecnosti/soubory-vyrocní-zprava-ote/vyrocní-zprava-2013.pdf>.

Zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů, tzbinfo [on-line]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z WWW: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-695-2004-sb>.